

Uvodnik

Jurij Paljk

Vrnimo se k evangeliju!

Na tiskovnem uradu Svetega sedeža so v torek, 26. novembra, predstavili apostolsko spodbudo papeža Frančiška z naslovom Evangeljsko veselje (Evangelii Gaudium). Gre za izjemno pomemben dokument, ki bo deležen poleg odobravanja gotovo tudi hudih napadov, saj se papež dotakne sodobne zahodne družbe, ki namesto človeka gleda predvsem na dobiček za vsako ceno. Msgr. Rino Fisichella je na predstavitvi zatrdil, da je papeževa apostolska spodbuda "napisana v luči veselja zaradi ponovnega odkritja vrelca evangelizacije v sodobnem svetu".

Sveti oče neposredno spregovori o tem, da se je treba vrniti k izviru žive vode, k evangeliju torej. Nič novega, a dejansko vse novo, saj je po papeževem evangeliju treba spet k bistvu, k evangeliju, zato je najbolj pomembno to, da se od besed vrnemo k dejanjem, da živimo evangelij in o njem govorimo, pričujemo s sodobnim jezikom. Papež je tudi trd, zelo trd, ko spregovori o današnjem gospodarskem stanju, divjem kapitalizmu, ki ga jasno in nevdoumno obsodi: "Ne sme se povečevati dobiček na škodo zmanjševanja delovnih mest in na ta način stalno povečevati število izobčenih, revnih"! Prav na rob odrinjeni so po papeževem mnenju tisti, katerim moramo nameniti največ pozornosti, saj je "največja diskriminacija revnih prav dejstvo, da jim ne namenimo dolžne duhovne pozornosti".

Dokument odraža papeževe pastoralne izkušnje, predvsem pa poziv, naj sprejmemo trenutek milosti, ki ga živi Cerkev, ter se z vero, prepričanostjo in navdušenjem podamo na novo stopnjo poti evangelizacije. Spodbuda Evangeljsko veselje je razdeljena na pet poglavij, ki so kot temeljni stebri Frančiškovega pogleda na novo evangelizacijo. Prvo poglavje je namenjeno reformi Cerkve, ki mora izstopiti iz sebe, da bi lahko srečala druge. Drugo poglavje govori o izzivih sodobnega sveta in preseganju skušnjav, ki ogrožajo novo evangelizacijo. Na prvem mestu je treba okrepiti lastno identiteto, brez kompleksov manjvrednosti, ki nato vodijo v skrivanje svoje identitete in prepričan. V tretjem poglavju je poudarjeno, da je evangelizacija naloga, ki pripada celotnemu Božjemu ljudstvu, iz nje ni nihče izključen, ni pridržana in ne poverjena neki posebni skupini. Družbeni razsežnosti evangelizacije je namenjeno četrto poglavje. Zadnje, peto poglavje pa govori o "duhu nove evangelizacije"; ta se namreč razvija pod primatom delovanja Svetega Duha.

Papež Frančišek uporablja vever, prisrčen, neposreden jezik, skladen s slogom, ki se je izrazil v teh mesecih pontifikata. Dokument je napisan na skoraj pogovoren način in zaznamovan z močnim pastoralnim tonom. Papež sam pove: "V tej spodbudi se želim obrniti na krščanske vernike, da bi jih povabil k novi stopnji evangeljskega oznanjevanja, zaznamovanega s takšnim veseljem. Hkrati želim nakazati pot Cerkev v prihodnjih letih". Papež Frančišek se dobro zaveda razmer v današnjem svetu, predvsem na področju zdravja, vzgoje in komunikacije, zaveda se, da je današnja informacijska družba nasičena s podatki in da obenem lahko vodi v veliko površnost glede moralnih vprašanj. Papež zato poudarja, da je potrebna takšna vzgoja, ki uči kritičnega mišljenja in zagotavlja ustrezen način zorenja vrednot.

Papež Frančišek v dokumentu poudarja tudi pomen jezika in zapiše, da je treba iskati načine, kako večno resnico izraziti v takšnem jeziku, ki dopušča razpoznavni torej trajno novost. Nazaj k evangeliju torej in h govoric, ki nam jo naroča: "Da da in ne ne!", predvsem pa k dejanjem, saj je zgledno življenje vsakogar izmed nas najboljšje pričevanje evangelija.

140-letnica šole na Repentabru in 40-letnica poimenovanja po Alojzu Gradniku

Foto IG

Gorica / Deželni svet SSO v KC Lojze Bratuž je temeljito obravnaval šolsko problematiko

Slovenska šola je steber naše narodne skupnosti v FJK

Svet slovenskih organizacij je na deželnem svetu, ki je zasedal v četrtek, 28. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, poglobljeno razpravljal o sedanjem stanju slo-

vske šole v FJK in o perspektivah za njeno prihodnost. Slovensko šolstvo je namreč nezamenljiv steber naše narodne skupnosti in prav zaradi tega mora biti skupna skrb vseh družbenih dejavnikov, ki na katerikoli način sooblikujejo življenje Slovencev v FJK. Pomembno je, da se slovenska šola razvija v skladu s sodobnimi izzivi in potrebami, vendar ohraniti mora temeljno in izhodiščno poslanstvo utrjevanja jezika, narodne zavesti in pripadnosti narodni manjšini ter prostoru, na katerem le-ta živi. Da bi predstavniki včlanjenih društev in organizacij ter člani izvršnega odbora lahko poglobljeno spoznali stanje slovenskega šolstva, so na začetku posegli podravatelji na goriških višjih šolah Peter Černič, profesorica Neva Zaghet, poznavalec slovenskega šolstva v videmski pokrajini Riccardo Ruttar in kulturna delavka iz Ukev Anna Weddam.

Peter Černič je podčrtal zgodovinsko uveljavitev Slovencev prav v šolstvu in kako je slovenska šo-

la priznan subjekt, ki je enakovreden italijanski šoli od same ustanovitve. Prisotnost Slovencev v Benečiji je bila uradno priznana ravno na podlagi šole. Tega se premalo zavedamo in veliko je še zakonskih določil, ki so ostala neizpolnjena, kot npr. vprašanje ravnateljev, tajnikov, doklad za slovensčino ter priznanja statusa slovenskega šolskega sindikata. S tem se predvsem na političnoupravnem področju premalo ukvarjamo in nimamo enotnih stališč. Zaradi tega so tudi ravnatelji prisiljeni sprejemati odločitve sami in po silni razmer. Priporočljivo bi bilo, da bi se lahko vsi ravnatelji skupaj svetovali o različnih vzgojnih in upravnih vprašanjih. Pomembna tematika so javni šolski prevozi, brez katerih je marsikateremu učencu in dijaku onemogočeno obiskovanje slovenske šole. Za

dijake dvojezične šole v Špetru pa bi bilo potrebno pomisliti na poseben avtobusni prevoz, ki bi jim omogočal obiskovanje slovenskih višjih šol v Gorici. Slovenska šola je sedaj največji delodajalec v manjšini in morda edini subjekt, pri katerem število populacije narašča. Nadvse pomembno pa je vzgajanje k pripadnosti skupnosti in občini, pri čemer se šola in slovenska društva ter organizacije lahko dopolnjujejo.

Za šolnico Nevo Zaghet je temeljnega pomena, da na slovenski šoli na pravi način poučujejo slovensčino, ki postaja vse bolj zanimiva tudi za italijanske oziroma neslovenske družine. Težave, ki jih beležimo

na slovenski šoli, pa so zelo podobne tistim, s katerimi se spopadajo tudi na italijanskih šolah. Pomembno vprašanje je uporaba slovensčine v medsebojnih odnosih in upad branja slovenske literature, ki je medijsko manj prodorna in prepoznavna. Sicer pa je upad kakovosti jezika prisoten tudi v italijanski šolah. Danes pa je več priložnosti za izboljšanje oz. dopolnjevanje znanja slovensčine; to možnost nudijo celoletni tečaji, poletne delavnice in razna jezikovna tekmovanja. Zaghetova je ob koncu svojega posega ugotavljala, da se na šoli srečujejo dijaki z zelo različnimi jezikovnimi sposobnostmi in z različnim odnosom do slovenskega jezika. To terja veliko pozornost učnega osebja, zato da ne bi bil nihče prikrajšan za dobro jezikovno osnovo. Šola pa ne more ostati sama pri tem naporu, ker je del širšega okolja in se odziva na to, kar se v njem dogaja.

/str. 2

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
JOHN PATRICK SHANLEY
DVOM
režija: Alen Jelen
v ponedeljek, 9. decembra ob 20.30
v Kulturnem centru Lojze Bratuž

BREZPLAČNI AVTOBUS ZA ABONENTE IN OBISKOVALCE:
ob 19.15 - Poljane / ob 19.20 - Doberdob /
ob 19.30 - Romjan / ob 19.35 - Tržič / ob 19.40 - Štivan /
ob 19.55 - Jamlje / ob 20.05 - Gabrje / ob 20.10 - Sovodnje
www.teaterssg.com

Petek, 6. decembra

Borut Pahor bo na odprtju Trgovskega doma v Gorici

Predsednik republike Slovenije Borut Pahor in predsednica FJK Debora Serracchiani bosta v petek, 6. decembra 2013, gosta Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Obisk uglednih gostov bo potekal v prostorih Trgovskega doma, ki bo tako doživel uradno odprtje in začetek novega obdobja v duhu določil zaščitnega zakona 38/01. Skupščina EZTS, ki bo prvič zasedala v prostorih na korzu Verdi, pa bo ob prisotnosti predsednika Pahorja in predsednice Serracchianijeve uradno začela pot, ki bo tri

potek dogodka so v torek, 3. decembra, predstavili na goriški občini župan Ettore Romoli, ravnateljica EZTS Sandra Sodini in član odbora EZTS Livio Semolič. Za to pomembno priložnost je povabilo prejel tudi prvi predsednik goriškega EZTS Franco Frattini, prisotni pa bodo še italijanski in slovenski ambasador, trije župani občin Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba, oba ravnatelja zdravstvenih podjetij in trije rektorji univerz v Trstu, Vidmu in Novi Gorici.

Juč

nastavljene projekte o turizmu in Soči, o zdravstvu in o čezmejnih prevoznih sredstvih do konkretnega izvajanja v programskem obdobju 2014-2020. Celoten

V ponedeljek v Trstu

Terpin in Gabrovec sta se srečala z Renzijem

Županom Firenc Matteo Renzijem, ki se je 2. decembra dopoldne mudil v Trstu ob volilni kampanji za tajniške primarne volitve Demokratske stranke, sta se v kavarni San Marco zadržala na krajšem pogovoru tudi deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin in strankin deželni poslanec Igor Gabrovec. SSK se ni vključila v kampanjo za pri-

marne volitve DS, saj gre za notranjo politično debato te

Matteo Renzi, Igor Gabrovec in Damijan Terpin

stranke, v katero slovenska zbirna stranka ni želela posegati.

Predstavnika SSK pa sta izkoristila priložnost, da sta Renzija seznanila z značajem slovenske narodne stranke, ki je – tako kot sorodna stranka na Južnem Tirolskem – sklenila obojestransko uspešen politično-volilni dogovor z Demokrasko stranko za državne in deželne volitve. Prihodnjo pomlad bodo na vrsti evropske in občinske volitve, ki spet predstavljajo izziv za obe partnerski stranki. Ne glede na končni izid primarnih volitev DS, ki bodo prihodnjo nedeljo, sta se Terpin in Gabrovec z Renzijem že okvirno dogovorila za srečanje v začetku prihodnjega leta, zažele-

la pa sta mu tudi veliko uspeha na nedeljski preizkušnji.

Dolgo pričakan dekret

Pomemben dosežek!

Javne družbe in podjetja, ki nudijo javne storitve, so na podlagi 8. člena zaščitnega zakona 38/01 dolžni omogočiti rabo slovenskega jezika. To določilo je stopilo konkretno v veljavo prejšnji petek, ko je predsednica deželnega odbora FJK Debora Serracchiani podpisala ta dekret. S tem dokumentom, ki ga je celotna slovenska narodna skupnost v FJK dolgo pričakovala, je narejen pomemben korak naprej. Sedaj je jasno, da so dolžne uporabljati slovenščino tudi avto-

cestne družbe pri postavljanju cestnih oznak in tabel. Kot je zapisano v sporočilu tiskovnega urada predsednice Serracchiani, zadeva dekret avtocestna podjetja ANAS, Autovie Venete, Autostrade per l'Italia in FVG Strade, podjetja za javne prevoze na krajevni ravni Trieste Transporti, SAF-Autoservizi FVG iz Vidma in goriška APT, podjetja za železniške prevoze RFI-Rete Ferroviaria Italiana in Trenitalia, letališče Aeroporto FVG, poštne službe Poste Italiane in radio-televizij-

ske družbo Rai. Za to si je več let prizadevalo več družbenopolitičnih subjektov naše manjšine. Prejšnja deželna vlada, ki jo je vodil Renzo Tondo, ni za to pokazala posebnega posluha. Bistveno bolje kaže ob sedanjih deželnih upravi, ki je naredila v zadnjih dneh nekaj pomembnih korakov v korist Slovincem. Vsekakor je bilo tudi tokrat pomembno delo, ki so ga opravili slovenski predstavniki, še posebno podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec. Takoj po objavi novice so zadovoljstvo izrazili oba predsednika evropskih organizacij Drago Štoka in Rudi Pavšič ter deželno tajništvo stranke SSK.

S 1. strani

Slovenska šola ...

Riccardo Ruttar je zbranim v komorni dvorani Centra Bratuž orisal prizadevanje za slovensko oz. dvojezično šolo v Benečiji. Kot učitelj na italijanskih šolah je videl, kako so slovenski otroci zapostavljeni in celo zaničevani. Zaradi tega si je veliko prizadeval, da bi tudi Slovenci v videmski pokrajini lahko imeli svojo šolo, do katere je tudi prišlo. Žal je v Benečiji vse, kar se tiče Slovincem, "spolitizirano". Anna Wedam je najprej orisala stanje v Kanalski in Železni dolini ter na Trbižu. V teh krajih nimajo slovenskih šol, pomagajo pa si s poučevanjem slovenščine od vrtca do nižje srednje šole. Žal ni poskrbljeno za višje šole, kot je to za nemško jezikovno

skupnost. Za tečaje slovenščine skrbijo Gorska skupnost ter društvi SKS Planika in Černet. V razpravo je poseglo več udeležencev zasedanja deželne skupnosti SSO. Marsikdo izmed njih je dejal, da mora biti šola kakovostna priprava na življenje, predvsem na delo, pri tem pa mora biti skrb za slovenski jezik in za narodno zavest na visoki ravni. Treba je boljše ovrednotiti stike z vzgojno-izobraževalnimi strukturami v Sloveniji in okrepiti oz. obnoviti plodno izmenjavo med slovensko šolo in slovenskimi organizacijami ter društvi, ki delujejo na območju, na katerem živi slovenska manjšina v FJK. Prisotnost otrok iz popolnoma italijanskih oz. nesloven-

skih družin pa je stvarnost, ki zahteva nove pedagoške pristope. Ko govorimo o slabem znanju slovenščine, pa moramo biti zelo samokritični, saj je večkrat slovenski jezik pomanjkljiv prav pri otrocih, ki izhajajo iz slovenskih družin. Vprašljiva je tudi raba dvojezičnosti, saj je ne uporabljamo v prid slovenščine, ampak prav obratno. Ob koncu se je deželni predsednik SSO Drago Štoka zahvalil vsem za prisotnost in predavateljem za razpoložljivost, poudaril je nadaljnjo pozornost skrb SSO za slovensko šolstvo, ki je temelj narodne samobitnosti. Z zadovoljstvom je podčrtal, da je slovenska šola glavna tematika vladnega omizja, ki je soglasno zahtevalo, da se ohrani deželni šolski urad v FJK zaradi prisotnosti narodnih in jezikovnih manjšin.

RIM Po napeti razpravi

Izglasovan je bil zakon

Letošnji zakon za stabilnost, ki je leta 2010 nadomestil finančni zakon in določa prihodke in stroške italijanske države za prihodnje triletnje, je bil prejšnji teden odobren v senatu. Zakonski predlog je sredi meseca oktobra predstavila vlada, med razpravo v senatu pa ga je spremljalo veliko političnih napetosti, tako da je moral na koncu predsednik ministrskega sveta Enrico Letta izreči zaupnico. Kar precej spremenjen začetni vladni osnutek je v tem tednu začel postopek v poslanski zbornici, kjer se napovedujejo še nekatere možne spremembe, ki so vezane predvsem na davek na nepremičnine.

Veliko negotovosti glede poteka zakona in tudi obstanka same vlade so povzročale sodne težave senatorja Silvia Ber-

lusconi, ki je bil v aferi Mediaset dokončno obsojen: senatna zbornica je morala zato odločiti o njegovi izključitvi. Berlusconi in njemu zvestejši del Ljudstva svobode je po-

Naprej Italija. Druga, z Angelinom Alfanom na čelu, pa je postala Nova desna sredina. Ravno ta je omogočila vladi, da je ohranila potrebno večino v italijanskem parlamentu.

Zakon o stabilnosti vsebuje pomemben popravek, ki dopolnjuje finančna sredstva za slovensko manjšino. Poleg denarja za organizacije in društva bo več denarja za dvojezično poslovanje krajevnih uprav v FJK in za gospodarski razvoj slovenske manjšine v videmski pokrajini. Za omenjeni popravek si je prizadevala poslanka Tamara Blažina, ki je posredovala tudi za finančna sredstva za Primorski dnevnik, kar je sicer hvalevredno dejanje, lepo pa bi bilo, ko bi enake pozornosti bili deležni tudi drugi mediji slovenske narodne manjšine.

Juč

gojeval z grožnjo o izstopu iz vlade, kar bi pomenilo predčasne volitve. Na koncu je bila izključitev Berlusconi iz glava, njegovo politično gibanje pa se je razklatilo in nastali sta dve novi politični skupini. Prva, Berlusconi zvesta skupina si je nadelo staro ime

Putin v Trstu

V strogo zastraženem mestnem središču je v torek, 26. novembra, potekal vrh med Italijo in Rusijo. Gostujoči delegaciji je načeloval predsednik države Vladimir Putin, Italijo pa je zastopal predsednik vlade Enrico Letta. Oba voditelja so spremljali številni ministri, kar dokazuje, da je bilo srečanje izrazito delovnega značaja. Na njem so namreč sklenili kar 28 dogovorov na področjih energetike, financ in industrije. Trgovska menjava med Italijo in Rusijo je lani znašala 33,8 milijarde evrov, letos do septembra pa se je glede na enako obdobje lani povečala že za 24 odstotkov. Ruski predsednik je na obisk v Italijo prispel dan prej in ga začel s srečanjem s papežem Frančiškom in z večerjo z nekdanjim premierjem Silviom Berlusconiem.

Povejmo na glas

Žalostna zgodba v svetlobi adventa

Kako zelo potrebuje človek sporočilo adventa, pričaja težke in žalostne zgodbe današnjega časa. Potem ko smo imeli v svoji sredini etično silovitega Pedra Opeko in smo se spomnili prelube pesnice Ljubke Šorli, si ne moremo kaj, da ne bi razmišljali o dogodku, ki se je zgodil pred nedavnim in nas ne more pustiti ravnodušne. V Švici je bil namreč izveden pomenljiv referendum, ki je posegel v bistvo problema sedanjega časa. Gibanje mladih socialistov Švicarska mladina - očitno žlahtna načela socializma niso še povsem izumrla - je namreč dalo pobudo za ureditev razmerja med najvišjimi in najnižjimi dohodki, tistega razmerja torej, ki v sedanjem času ne pozna nobenega pravila. Dejstvo je, da se plače vodilnih nebrzdano višajo, nižje pa ostajajo na mestu, ali z drugimi besedami, premožni imajo vse več, tisti na dnu pa so v najboljšem primeru vedno na istem - kaj to v času krize pomeni, ni treba posebej razlagati. Mladi socialisti so morali zbrati sto tisoč podpisov za referendum, ki naj bi uzakonil pravilo, po katerem najvišja plača v podjetju ne bi smela biti več kot dvanajstkrat (!) višja od najnižje plače v istem podjetju. Pobuda je enkratna, etična in zasluži največje spoštovanje, saj doslej ni bilo slišati predloga, kako zaustaviti naraščanje prepada med tistimi zgoraj in tistimi spodaj, da se tako izrazimo. Če ne bo v tej smeri prišlo do razširjenih, enako smiselnih predlogov, se bomo vse bolj pogrezali v grdo podobo krivične družbe in v neprijaz-

no prihodnost. Toda referendum je bil z dvotretjinsko (!) večino zavrnjen, pri čemer so mu aktivno nasprotovali parlament in vodilni v gospodarstvu, volivci pa so jim v veliko osuplost sledili. Nepopisno nevzdržno in nesprejemljivo je, da je referendumu odločno nasprotoval parlament, kar pomeni, da najvišja oblast nima nikakršnega namena spodbujati ukrepe v smeri pravične in znosne družbe, kar verjetno velja tudi za marsikatero vlado in parlament v drugih državah razvitega sveta. Kako je vse to v nasprotju s pričevanjem adventa, ki predlaga človeku nekaj povsem nasprotnega: ni zdrave skupnosti brez pravičnosti in velikanske razlike v vrednotenju dela gotovo niso pravičnost. Tudi ni spodbudne prihodnosti brez pravičnosti, ki želi dati prav vsakemu posamezniku enako dostojanstvo in vrednost. Ni namreč rešitev človeka, da skrbi le za svoje dostojanstvo in ugled, se dviga nad druge in jih s tem ponižuje. Ni rešitev človeka, da pogloblja prepada s sočlovekom, prepada, ki vodi v hladne odnose in lahko tudi v nasilje. Ni rešitev človeka, da na tak način zavrže vse druge in v drugih ne vidi sobratov, ampak nasprotnike, za katere ni treba skrbeti. Ni rešitev človeka, da ljubi le sebe in mu je življenje drugih le sredstvo, da se povzpne navzgor, kjer pa ga čakata še večji pohlep in praznina zavestne odtrganosti od stisk in tegob navadnih ljudi.

Janez Povše

Enomesečni misijon v sirotišnici

Da, takoj bi se vrnila v Ruando!

Že od nekdaj sem sanjala o Afriki. Želja, da bi tudi sama nekoč stopila na to črno celino, se je verjetno rodila, ko sem bila še otrok, saj sem poslušala zgodbe, ki mi jih je pripovedovala teta, ki je tam preživela kar štiri leta. Z leti sem na to željo malo pozabila, a še vedno sem nekje globoko v sebi po tiho upala, da bom lahko nekoč tudi sama v Afriki. V zadnjem letu študija, ki sem ga preživela v Ljubljani, mi je nekega dne prijateljica Dolores rekla: "Mihal, vem, da si želiš iti v Ruando, ali bi šla z nami v Ruando"? V skupini treh mladih so se pripravljali na enomesečni misijon v ruandski sirotišnici v mesecih juliju in avgustu. Vedela sem, da se jim moram pridružiti. V naši skupini smo bili tako jaz, Ema, Dolores in Matjaž. Vsi smo se v Afriko odpravljali prvič, razen Dolores, ki je pred dvema letoma že bila v Ruandi. Pred odhodom smo se temeljito pripravljali, kar nekaj mesecev, saj smo morali sestaviti program, kateheze, zbirali smo šolske potrebščine in drug material ter nabirali prostovoljne prispevke po različnih župnijah. Priprave so od mene zahtevale marsikatero odpoved, vendar sem to počela z veseljem, saj sem čutila, da je to prav zame. Naj malo več povem o "ustanovi", v katero smo se odpravljali. Sestre Malega Jezusa so red redovnic, ki ga je ustanovila mama Adria, ženska iz Ruande, ki se je po hudih preizkušnjah znašla brez lastne družine in je leta 1979 začela zbirati zapuščene otroke. Ustanovila je red sester, ki darujejo svoje življenje za sirote. V Ruandi imajo tako dve večji in dve manjši sirotišnici. Večja, kjer smo bili mi, se nahaja na zahodu države, blizu meje s Kongom, v vasi Rusayo. Tukaj živi približno 200 otrok, od novorojenčkov pa do študentov. Otroke po navadi policija ali ljudje najdejo že kot novorojenčke ob cesti, na avtobusih, v straniščih, v gozdu in jih pripeljejo v sirotišnico. Nekateri so sinovi zapornikov, drugi so sirote iz bližnjega Konga, kjer še vedno divja vojna, starejši mladi pa so sirote zaradi genocida. Prav gotovo ste že marsikaj slišali in brali o genocidu iz leta 1994. Razlogi za genocid pa so se rodili že mnogo pred letom 1994. Hutu so bili prvotni in tudi večinski prebivalci Ruande, kmalu pa so nad njimi prevzeli oblast manjšinski Tutsiji. V začetku 20. stoletja je Ruanda postala belgijska kolonija. Belgijci so Tutsijem deljevali več pravic, med seboj so jih ločili po obraznih potezah, odtenu kože, premoženju in po osebnih izkaznicah. Ko so Belgijci odšli, je v državi ostajal razkol. Dne 6. aprila 1994 je bilo v glavnem

mestu Kigali sestreljeno letalo, na katerem sta bila takratni ruandski in burundijski predsednik. To je bila kaplja čez rob in povod za pobijanje. Hutujski

pnost, kljub opozorilom o grozodejstvih, ni ukrenila nič, da bi prekinila morijo. V državi že kar nekaj let vlada mir, vendar o grozovitih dejst-

nocid preživeli. Zgodovino Ruande sem od vseh afriških držav še najbolj poznala, saj sem veliko prebrala, kaj se je dogajalo med genocidom, med drugim tudi pretresljivo knjigo misijonarja Danila Lisjaka, ki je deloval v Ruandi med genocidom. Ta knjiga je bila tudi na neki način "kriva" za moje zanimanje za Afriko. Čas priprav je hitro potekel in nastopil je dan odhoda, 25. julij. Obdajala me je mešanica veselja in strahu. Vendar vedela sem, da veliko ljudi misli in moli za nas, ter da sem v božjih rokah, saj sem čutila, da me je On poklical na to pot. Prvi stik z našimi gostitelji - sestrami je bil na kigalijskem letališču, ko so nas okoli polnoči pričakali: mama Adria, Laurence, ki je bila naša prevajalka cel mesec, naš sofer Claude in še druge sestre. Naslednje jutro smo lahko občudovali Kigali, ki je zelo gričevnato in kar zeleno mesto. Odpravili smo se peš do centra

Člani naše skupine: Matjaž, Dolores, Ema in Mihal

skrajneži so to dejanje pripisali Tutsijem in v samo nekaj urah je izbruhnila državljanska vojna. Pobijanje je spodbujal tudi nacionalni radio. Hutujske milice in vojska so začele pokol plemena Tutsi. Mnogi menijo, da naj bi za sestrelitvijo letala stali hutujski skrajneži, ki so že prej načrtovali genocid. Vsak dan je bilo pobitih več tisoč Tutsijev ter zmernih Hutujev, ki niso želeli sodelovati pri pokolih. Vsak dan je bilo na seznamu sekanje glav, mučenje in streljanje. Vojaki so posiljevali ženske in prisilili njihove otroke, da so to gledali. Nekateri so zbežali čez mejo, vendar so meje kmalu zastražili in nihče ni imel več izhoda. Ruanda je bila polna krvi in trupel. Pri vsem tem pa je najbolj žalostno, da mednarodna sku-

Pri učni uri angleščine

vih pričajo mnoga spominska grobišča ter številne zgodbe in pripovedovanja ljudi, ki so ge-

skončno gričev. Tudi tukaj sem bila presenečena nad tem, koliko ljudi pešači ob cestah, ženske s tovori na glavi, otroci na poti v šolo, nekateri so nosili drva, ob cestah so se otroci igrali, spali. Neprijeten občutek ob buljenju v nas me še vedno ni zapustil. Marsikateri otrok je tudi zavpil za nami: "Abazungu", kar v ruandskem jeziku pomeni belci. Ceste so, v primerjavi z našimi, zelo slabe, polne lukenj in kamenja. Pot je bila zato dolga in naporna, popestrili smo si jo s postankom v romarskem kraju Kibehe, kjer se je leta 1982 trem dekletom prikazala Marija. Izgled pokrajine se je bistveno spremenil, ko smo šli skozi naravni park, visokogorski pragozd, kjer so pred nami celo opice prečkale cesto. V sirotišnico smo prispeli pozno zvečer. Za našim avtomobilom so se zapodili otroci, takoj so nas "napadli" z vprašanji, z dotiki in s smehom. Prvi stik z otroki je kar malo nenavaden, a med njimi

Živahni otroci iz sirotišnice

do belcev zelo podrejen odnos. Počasi mi je šlo to že malo na živce, jezna sem postala na svojo belo kožo, saj se nisem počutila nič boljše ali pomembnejše od njih. In zakaj bi torej morala sedeti v prvi vrsti? Zakaj bi se morala peljati z avtom, ko bi lahko šla peš? Zakaj ne bi mogla tudi jaz kot oni nositi drv? S takim in podobnim mišljenjem o "večvrednosti" belcev sem se srečevala cel mesec. Nedeljska maša je tukaj vsakič posebno praznovanje. Polno je plesa, ritma, petja in veselja, da nas je Jezus odrešil. Tudi če so tu maše dolge, mi ni bilo prav nikoli dolgočasno. V sirotišnici smo vodili pripravljene program, ki smo ga po potrebi prilagajali. Zjutraj smo imeli mi sami molitev v sestrski kapeli, nato smo zajtrkovali. Potem pa smo šli z otroki na jutranjo molitev v cerkev, molitvi je sledila gledališka igrlica. Tu smo zaigrali kratek odlomek iz Svetega pisma, ki smo jim ga bolj približali s kratko katehezo v angleščini. Dopoldne smo po navadi imeli še učno uro angleščine. Tukaj je angleški jezik v

Na sredini mama Adria, ustanoviteljica sirotišnice

Otroci že od malih nog pomagajo sestram

Prvi šok, ki sem ga doživela, je bil ta, da so nas vsi na ulicah gledali, saj niso vajeni videti belcev. Nekateri so nas že od daleč zagledali, drugi so ob pogledu na nas kar obstali, otroci so pritekli na hišni prag, da bi nas videli. Počutila sem se čudno in včasih bi se najraje kar pobarvala, da ne bi bila tako vpadljiva. Potrebnovala sem kar nekaj dni, da sem se navadila na to neizbežno dejstvo. Zanimiva mi je bila živost mesta, povsod je namreč polno ljudi, na cestah, na tržnicah, na glavi nosijo tovor, prodajajo itd. Naslednji dan smo se že zgodaj zjutraj odpravili, saj nas je čakala dolga pot, od Kigalija do vasi Rusayo, na zahodu države. Na poti sem opazovala naravo. Nisem mogla se nagle dati te zelene barve: bananovi in čajni nasadi, riževa polja ter ne-

sem se takoj počutila neverjetno domače. Zvečer sem se utrujena odpravila spat, pod mrežo, srečna in hvaležna Bogu, da sem lahko tukaj. V nedeljo smo šli k maši v sosednjo vas. Ko smo vstopili v cerkev, so nas takoj povabili, naj gremo sedet v prvo vrsto. Občutek sem imela, da imajo na splošno tukaj povsod

šolah učni jezik, vendar ga otroci skoraj nič ne znajo. Izjema so nekateri mladi in študentje, s katerimi se da se normalno pogovarjati v angleščini. Pred leti je bil učni jezik v šolah francoščina, a so ga nato čez noč nadomestili z angleščino.

/ str. 12
Mihal Nanut

Še zadnja skupinska slika pred našim odhodom

Plesalke med duhovniškim posvečenjem, oblečene v tradicionalna oblačila

APP BIBBIA CEI

Beseda vedno s tabo

CHIESA
CATTOLICA
ITALIANA

APP BIBBIA CEI je zamišljena kot brezplačna aplikacija, da bi lahko vsem ponudila novo izkušnjo branja Svetega pisma. Je prva in edina "app", ki prinaša biblično besedilo v uradnem prevodu, ki ga je leta 2008 izdala Italijanska škofovska konferenca, skupno s pripombami.

APP BIBBIA CEI, ki jo je izdelalo podjetje SEED – Ed. Informatiche, zagotavlja natančne funkcije prebiranja, navigacije in iskanja. Omogoča vstavljanje zaznamkov in osebnih pripomb, ki jih lahko shranite in imate vedno s sabo. Vsebine je tudi možno deliti z drugimi na različne načine.

WWW.CHIESACATTOLICA.IT/APPBIBBIA

PRENESI BREZPLAČNO APLIKACIJO

Dragoceno poslanstvo Marijinih sester čudodelne svetinje 50-letnica Doma Marije Kraljice v Gorici

Redovna skupnost Marijinih sester z veseljem obhaja v teh dneh 50-letnico bivanja in delovanja v "Doma Marije kraljice" v Gorici na Korzu Italija 120. Pod isto streho in v istem gospodinjstvu sobivata redovna skupnost in majhen dom za starejše gospe, v katerem je mesto za 14 oseb.

Do tega doma so prišle sestre leta 1961. Ker je bila hiša izvirno zgrajena za družinska stanovanja, je bilo treba marsikaj preurediti, da bi kar se da bolje odgovarjala zahtevam novih stanovalcev. Tako so se sestre v novi dom lahko vselile šele meseca decembra 1963, sprejete oskrbovanke pa so pričele kapljati po 1. januarju 1964.

Skupnica štirih sester je sicer bila v Gorici že od leta 1942. V tedanjem vojnem času, ko je Ljubljano zasedela italijanska vojska, so za njihov prihod iz Ljubljane v Gorico zaprosili usmiljeni bratje iz Gorice za služenje v njihovi bolnišnici v ulici Diaz. Bili so hudi časi za sestre in za bolnike, saj še kruha ni bilo dovolj, niti ne zdravil in drugih bolnišničnih potrebščin. Tako je lansko leto preteklo 70 let, odkar so Marijine sestre v Gorici.

Leta 1946 so iz Gorice odšle, a ena je ostala. Bila je s. Angela, ki je imela v oskrbi starejšega in osamljenega slovenskega intelektualca, zato je čutila dolžnost, da ostane in mu je blizu do smrti. Tako je tudi storila. Leta 1949 se je s. Angeli pridružila s. Justa. Iz Trsta, kjer je bila pri mami v zadnjih dneh njenega življenja,

se ni vrnila v Ljubljano, ampak je prišla v Gorico. V jeseni 1949 sta obe odgovorili na prošnjo šolskih sester za pomoč pri gospodinjstvu v Malem semenišču v Gorici, kjer sta ostali do leta 1952. Tedaj sta v ulici Mazzini najeli enosobno stanovanje, v katero se je vselila tudi s. Mediatrika, ki se je vrnila z Mirenskega Gradu, kamor se je preselila iz Gorice leta 1946. Tako je enosobno stanovanje postalo "samostanček" z dovoljenjem tedanje nadškofa Ambrosija in sestre so ponovno prevzele svoje redovno služenje bolnikom. Razume se, da se je enosobno stanovanje takoj izkazalo pretesno za tri sestanovke in je bilo treba

začeti iskati kaj primernejšega. S prihranki in z denarnim posojilom sestre in brata, dr. Lojzeta Dolharja, sestre Juste se je kupila še karlična družinska hiša z vrtom v ulici Cesare Cantu' 4.

Le nekaj let kasneje je s prihodom novih kandidat, ki bi rade postale Marijine sestre, tudi hiša v ulici C. Cantu' postajala za skupnost pretesna in se je pričelo zasledovanje primernejšega prostora. Odkrila ga je s. Angela, ko je spoznala njegovo lastnico. Šlo je za lepo poslopje z

Msgr. Oskar Simčič in prelat Renato Podbersič

vrtom na št. 120 na Korzu Italija. S. Justa je bila po ogledu navdušena, ker je videla v tej celoti idealen prostor za sestre in tudi za morebiten dom za starejše gospe. Pogajanja z lastnico in njenimi nečaki niso bila niti lahka

pomočniku v vsaki sili g. Štefanu Viatoriju in pa še kako predvsem msgr. Rudolfu Klinecu, ki jim je znal s svojo pristržno velikodušnostjo in s svojo pravno kompetenco pridobiti vsa potrebna priznanja in dovoljenja na cerk-

in niti kratka, a vendar se je le dosegel dogovor. S prodajo hiše v ulici Cantu', s prihranki iz sestrskega delovanja, s posojili dobrih ljudi se je le zbrala vsota, ki je omogočila kupno pogodbo. Veliko zahvalo dolgujejo sestre za uspešen izid teh transakcij svojemu

veni in civilni ravni. Msgr. Klinec je bil njihov vsestranski pravni varuh in duhovni voditelj do smrti, ki ga je žal nenadno pobrala ob koncu leta 1977. Če s spominom poprisotimo 70-letno bivanje Marijinih sester v Gorici, se nam bo prikazalo precej sestrskih prijaznih obrazov. Nekatere so seveda še med nami in sestavljajo današnje skupnost pod vodstvom s. Anđelke. Mnoge so odšle drugam, nekatere pa že počivajo na goriški božji njivi, kot so s. Justa, s. Angela in s. Mediatrika, prve oblikovalke goriškega družbenega sedeža; nato še razgibana s. Mihelanga in izvrstna kuharica s. Gemla. V 70. in 80. let komaj preteklega stoletja so pogumno kolesarile po mestnih ulicah na poti od bolnika do bolnika po stanovanjih.

Hiša, v kateri prebivajo, je arhitektonsko nedvomno lepa, a je žal tudi stara in zato vedno potrebuje kak poseg, ki ga delno zahtevajo tudi sami zakonski predpisi. Tako so sestre morale v zadnjih petih letih menjati okna in polkna, dvigalo, prenoviti vodne, električne, plinske napeljave, preurediti kuhinjo, nekaj kopalnice, vrt z napeljavno vodo itd. Hvaležne so podjetjem za odlično opravljena dela, zlasti še geom. Luciu Medeotu za skrbno delovno vodstvo. Sedaj je v goriški skupnosti le sedem sester. Čeprav v manjši meri kot nekdanj zaradi pomanjšanih moči vseeno rade in pristržno odgovarjajo na prošnje za nego bolnikov, kot to predvideva njihova redovna karizma. Zlasti pa precejšnjo pozornost namenjajo starejšim oskrbovankam doma "Domus Mariae Reginae", ki je pod njihovo streho. Oskrbovanke zelo cenijo družinsko vzdušje, ki ga lahko delijo s sestrami. Želimo jim lepo praznovanje!

sr. An.

Pri goriških Marijinih sestrah Zahvala in praznik

Bog sam ve, koliko dobrote je bilo posejane po vsej Goriški prek Marijinih sester v 70 letih njihove dragocene prisotnosti! Kdor jih pozna, dobro ve, da so ta desetletja prepojena z bogato duhovno in človeško izkušnjo, z neumornim služenjem iz ljubezni do Boga in do človeka, s predanostjo, ki ostaja shranjena v Božjem spominu, vtkana v večnost.

Praznik čudodelne svetinje je bil v sredo, 27. novembra, posebno poln pristne hvaležnosti, saj so sestre obeležile še eno okroglo obletnico - 50-letnico ustanove Domus Mariae SS. Reginae v hiši na Korzu Italija št. 120, kjer torej živijo svoje poslanstvo že pol stoletja. V kapeli je g. Renato Podbersič zgodaj popoldne vodil pete litanije Matere Božje; pred sv. mašo, ki jo je daroval ob msgr. Oskarju Simčiču in g. Jožetu Zu-

pančiču, predstojniku lazarištv na Mirenskem Gradu, požlahnilo pa petje ob orgljanju ge. Terezike Paljk, so zbrani zmoli-

li posvetitev brezmadežnemu srcu Device čudodelne svetinje. G. Podbersič je v homiliji poudaril, da obletnice simbolizirajo pomembno stopnjo človeškega obstajanja. Čeprav omenjeni obletnici v širši zgodovini veliko ne pomenita, pa sta zlato slavje hiše in 70-letnica prisotnosti slovenskih Marijinih sester na Goriškem gotovo poseben Božji dar. "Bog govori na številne načine, tudi prek zgodovine". Na kratko je orisal še nastanek reda in pa "zgodbo" slovenskih sester v Gorici, omenil je tudi njihovo posebno poslanstvo kot kraj srečevanj na meji. To slavje spremljajo tri duhovne držve, je dejal mašnik: drža zahvaljevanja za dobrote, drža zavesti o stalni Božji navzočnosti v življenju in drža vere, ki pogumno zre v prihodnost, "saj nismo sami". Sestram je

zato ob prazniku zaželel obilo veselja, Božje prisotnosti in blagoslova pri delu ter da bi ta leta bila zanje priložnost za obnovo redovne karizme. Prav lepo je bilo slišati, kako se je s. Imakulata v prošnjah spomnila na dobrotnike in sestre, tiste, ki so v skupnosti hodile pred njimi in ob njih, pa jih več ni, zlasti na ustanoviteljico goriške skupnosti, nepozabno s. Justo.

Po obhajilu so navzoči srčno odpeli Zahvalno pesem, nato pa je prof. Marija Češcut oznanila, da je ob praznovanju izšla knjiga, ki jo je zbrala in uredila predstojnica s. Anđelka. Gre za posebno dragoceno delo, ki - v slovensčini in italijansčini - govori o redovni družbi, njeni ustanoviteljici in karizmi, prinaša pa tudi veliko podatkov iz kronike in življenja goriške skupnosti. Praznovanje se je za vse prisotne nadaljevalo ob bogato obloženih mizah. / DD

Romanje v Sveto deželo od 25. okt. do 2. nov. 2013 (2) Po Jezusovih stopinjah

Po angelovem oznanjenju je Marija šla v gričevje Ain Karim k sorodnici Elizabeti. Ko je Elizabeta zaslišala Marijin pozdrav, se je dete veselo zganilo v njenem telesu. "Od kod meni to, da prihaja k meni mati mojega Gospoda"? Tedaj je Marija izrekla hvalnico, ki je zapisana v mnogih jezikih, tudi v slovensčini, okrog cerkve, posvečene Marijinemu obiskanju. V cerkvi sta kripta s sliko Marijinega obiskanja in še votlina studenca in vodnjaka. Naše romanje ni potekalo po kronološkem zaporedju Jezusovega življenja, zato bom poskušala to

povedati iz podatkov Sv. pisma. V Betlehemu, kar pomeni v hiši kruha, smo bili nastanjeni v frančiškanskem poslopju Casa Nova prav tik bazilike Jezusovega rojstva, v katero je treba vstopiti skozi vrata, visoka samo 1.2m. Takšna pa so zato, da se priklonimo Gospodu in da ne vstopajo s konji. Sveto mašo smo imeli v votlini blizu votline rojstva, nato smo se potrpežljivo postavili v vrsto za ogled. Čakali smo kar dolgo, ker so imeli prednost Armenci in njihov obred; mi smo samo slišali njihovo petje in lahko "rožljanje" verig kadilnic. Po dvehurnem čakanju se je vrsta

Votlina sv. Hieronima

premaknila in smo po polzevih stopnicah vstopili v ta sveti kraj; komaj smo pokleknili, smo že morali oditi, ker so že bili drugi na vrsti. Stopili smo v sosednjo cerkev sv. Katarine Sinajske in od

Kraj Gospodovega rojstva

tod v votlino in grob cerkvenega učitelja sv. Hieronima, doma iz Dalmacije, ki je v tej kapelici prvi prevedel Staro zavezo Sv. pisma iz hebrejščine v latinščino in je popravil latinski prevod (Vulgata) Nove zaveze. Obiskali smo tudi kapelo in grob sv. Pavla in Evstahija, ki sta pomagala sv. Hieronimu. Od tod po raznih votlinah lahko spet dospemo do votli-

ne rojstva. Nato smo se odpravili do votline mleka, v kateri naj bi Marija pred begom v Egipt še enkrat podojila Jezuščka; pri tem naj bi ji kaplja deviškega mleka padla na tla. Vse ženske te dežele, tudi muslimanke, zelo častijo ta kraj in se tja zatekajo s prošnjo, da bi dobile otroka. Da so te prošnje pogosto uslišane, pričujejo zahvale s celega sveta. Romanje smo si ogledali tudi lepo poslikano kapelo na "Pastirskih poljanah", ki jih od srednjega veka dalje častijo kot kraj oznanjenja Jezusovega rojstva pastirjem. Tam stoji tudi votlina, v katero so se zatekali pastirji z živino. Zraven je ograjeno zemljišče, na katerem so zelo zanimive izkopanine.

/ dalje
Albina Pintar

Govor na 4. Terčeljevem shodu v Logu pri Vipavi, 20. 10. 2013 (5)

Filip Terčelj in Franc Krašna sta bila umorjena, ker sta se po vojni zavzela za "sodelavce" okupatorja

Še drugo vprašanje in teza: "Zakaj Filip Terčelj in Franc Krašna še vedno nista dosegla časti oltarja"? Zato, ker Slovenci še vedno ne razumemo njune veličine, ker še vedno nismo pokopali mrtvih, ker še vedno nismo dosegli sprave in ker nas ni sram, da je tako. Ne gre za to, da bi morali biti sram samo tiste, ki so pripadali prejšnjemu režimu in ga morda še vedno zagovarjajo, ter slovensko oblast, ki tega ni zmogla urediti v več kot 20 letih samostojne Slovenije. Sram bi moralo biti vsakega izmed nas, kajti neučinkovitost oblasti ni samo problem oblasti, temveč tudi in predvsem moj problem. Postavljam še naslednjo tezo: ko

bomo Slovenci razumeli in doumeli veličino smrti Filipa Terčelja in Franca Krašne, ko bomo razumeli, da pomeni zavzeti se za "sovražnika" najvišjo možno stopnjo ljubezni, ko bomo razumeli, da je Filip Terčelj velikan, največji med Slovenci, takrat se nam bodo odprle tudi poti do narodne sprave. Kako majhni smo, če tega ne razumemo in smo do teh vprašanj brezbržni!

Terčelj je bil po strahotnem mučenju v koprskih fašističnih zaporih izgnan v Campobasso, mesto v pokrajini Molise, v južni Italiji. Zaradi groženj s ponovno aretacijo je postal begunec in zbežal v Jugoslavijo. V Ljubljani

je bil profesor na gimnaziji in kurat v psihiatrični bolnišnici. Nekaj časa je spal kar v skupni sobi, skupaj s psihiatričnimi bolniki. Po vojni ga je nova oblast izgnala iz psihiatrične bolnišnice, v kateri je imel skromno stanovanje. Niti po svoje stvari se ni smel vrniti. Brez vsega je pristal na cesti.

Kdo bi lahko bolj kot Terčelj razumel žalost in stisko žena, ki so jim "vzeli može", in stisko družin, ki so bile tik pred Božičem na brutalen način izgnane iz podgorških vasi? Njegova izkušnja mu je pomagala, da je razumel te ljudi, z njimi čutil in se zanje zavzemal. Terčeljeva in Krašnova bližina je v njih pustila močno

sled. Smisel procesa za beatifikacijo ni v tem, da Cerkev "naredi svetnike". Svetniki so že svetniki, četudi jih Cerkev ni razglasila za svetnike. Smiselnost beatifikacije je v tem, da Cerkev določi ljubezni prepозна kot svoj vzor, zgled in kompas.

Še zadnja teza: Terčelj v nebesih prosi za nas in bo vedno bolj prisoten tudi v naših srcih. Četudi je bil grešnik, kot smo mi vsi, četudi je bilo v njegovem življenju morda kaj nedorečeno, je zaradi zavzemanja za ljudi v stiski, v Štulčevi grapi, skupaj s Francem Krašno, oblekel v krvi oprano belo oblačilo in v roke prejel palmo vojevo.

Počasi vendarle začenjamo romati na njen grob in na kraj njune mučniške smrti; pa ne le z avtobusom ali peš, temveč tudi v duhu! Tako romanje in sitnarjenje uboge vdove je tudi že 4. Terčeljev shod v Logu pri Vipavi. To, kar se je dogajalo v vaseh pod Ratičevcem in v Štulčevi grapi v Davči, postaja zaradi življenjske daritve Filipa Terčelja in Franca Krašne duhovno središče Slovenije. Štulčeva grapa tako postaja "dno", "brezno", "breztemeljni temelj" nove civilizacije ljubezni in brezpogojnega spoštovanja vsakega človeka. Zanikanje Boga je zanikanje človeka. Razkritje in razgaljenje Terčeljeve in Krašnove smrti je klic k novemu spoznanju. Štulčeva grapa je "slovenski pekel", v katerega je po Filipu Terčelju in Francu Krašni stopil Kristus, da iz njega potegne Adama in Evo; naš narod in vse državljane Slovenije. Čeprav sta bila Terčelj in Krašna v primerjavi z močjo revolu-

cionarnih oblasti in likvidatorjev "nepomembna smet", sta zmagala, ker sta imela močnejše orožje. Pripadala sta Cerkvi, ki zdravi rane, ogreva srca in je ljudem blizu. Mar nismo poklicani, da taka Cerkev vedno bolj postajamo tudi mi? K temu nas spodbuja tudi papež Frančišek I.

Z moralno gotovostjo o mučniški smrti Filipa Terčelja in Franca Krašne predlagam, da se v Rimu začne proces za njuno beatifikacijo.

/konec
Bogdan Vidmar, vicepostulator
Koper, sv. Luka, 18. 10. 2013
"Blagor tistim, ki so zaradi pravičnosti preganjani, kajti njihovo je nebeško kraljestvo. Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali, preganjali in vse húdo o vas lažljivo govorili. Veselite in radujte se, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko. Tako so namreč preganjali že preroke, ki so bili pred vami" (Mt 5,10-12).

Kratke

Pod lipami France Pibernik s poezijo Franceta Balantiča

Protagonist novega srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž bo profesor in literarni zgodovinar France Pibernik iz Kranja. Večer prirejata goriški hram in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič ob 70-letnici smrti pesnika Franceta Balantiča ter ob izidu dveh pomembnih monografij, za katere je poskrbel četrtkov gost in sta bili krstno predstavljeni na letošnjem knjižnem sejmu v Ljubljani. Dokumentarna monografija In vendar si za pevca me izvolil z dokumenti in pesmimi Franceta Balantiča je izšla pri založbi Družina, pri SAZU pa je izšla dopolnjena izdaja Zbranih del pesnika, ki je 24. novembra 1943 umrl v Grahovem. France Pibernik je največji poznavalec življenja in dela Franceta Balantiča, saj mu je posvetil tri desetletja raziskav, ob dokumentih in literarnem opusu je namenil veliko pozornost tudi pogovoru z ljudmi, ki so bili tako ali drugače njegovi sopotniki. V svojih objavah je osvetlil življenje in delo tudi drugih besednih ustvarjalcev, ki so bili do leta 1991 v ozadju pozornosti matične stroke, in sicer Ivana Hribovska, Ludveta Potokarja, Karla Mauserja, Janeza Jalna, Jožeta Udoviča, Antona in Franceta Vodnika, v zadnjem obdobju pa se posveča delu Vladimirja Truhlarja, ki se je pred enim stoletjem rodil v Gorici. France Pibernik je literarni zgodovinar, pa tudi pesnik, saj je ob obsežnem raziskovalnem delu tudi sam objavil sedem pesniških zbirk. Doma je z Gorenjskega, več kot 30 let je poučeval na gimnaziji v Kranju, njegove študije, monografije in eseji pa so začeli izhajati predvsem po letu 1990 in upokojitvi. V četrtek, **5. decembra, ob 20. uri** bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v pogovoru s časnikarko Eriko Jazbar spregovoril o Francetu Balantiču in o svojem raziskovalnem delu na tem specifičnem področju. Večera se bodo udeležili tudi predstavniki založbe Družina.

Miklavževanje v Močnikovem domu

V nedeljo, **8. decembra 2013**, bo v Močnikovem domu, ob cerkvi sv. Ivana v Gorici, ob približno 11. uri - po sv. maši ob 10. uri -, tradicionalno miklavževanje. Prihod sv. Miklavža bodo s prizori o njegovi dobrosrčni darežljivosti naznanili člani mladinske ljubiteljske gledališke skupine O'Klapa, katerim se bodo s petjem pridružili otroci, ki se v Slovenskem pastoralnem središču pripravljajo na prejem sv. zakramentov. Tudi pri pripravah na ta odski dogodek sta mlade igralce vodila režiser Franko Žerjal s svojimi dolgoletnimi, uspešnimi igralskimi in režiserskimi izkušnjami ter vztrajna, zagnana mentorica Katerina Fertetič, ki si zmeraj kaj novega domisli za svoje mlade gledališke "varovance".

Na miklavževanje so vabljeni otroci, mladi in manj mladi, vsi tisti pač, ki jim otroška duša ni nikdar "presahnila".

Sv. Miklavž prihaja v Doberdob

Začetek zadnjega meseca v letu prinaša vedno veliko predpraznično pričakovanje. Prvo v vrsti praznovanj, ki je v celoti posvečeno otrokom, je prihod sv. Miklavža, SKD Hrast prireja tradicionalno miklavževanje v četrtek, **5. decembra**, ob 19. uri. Otroci bodo dobrega svetnika, ki prinaša darila, pričakali v župnijski dvorani v Doberdobu.

Najmlajši bodo dobrega svetnika kot vsako leto pričakali z otroško dramsko uprizoritvijo Zlati kamenčki, ki jo je ob tej priložnosti priredila Jasmin Podveršič. Osnovnošolski otroci iz Doberdoba bodo na oder postavili delo Janeza Bitenca o sladkosnedni mali miški, ki išče pot do priljubljenih lizik, a mora za dosego tega cilja prestati kar nekaj preizkušenj. Zvrstile se bodo miškine dogodivščine, da najde zlate kamenčke, ki so ključ do lizik. Seveda... konec dober, vse dobro. Po otroški igrici bo otroke obiskal sv. Miklavž in jih razveselil z darili, ki so si jih malčki prislužili med letom. Miklavžev urad bo odprt od 18. ure dalje. / ač

Prejeli smo

Dopolnilo k članku o filmu Zoran moj nečak idiot

Veliko sem že bral in slišal o Zoranu... Prese- nečenje pa, ki sem ga doživel ob gledanju te črne komedije, je bilo res veliko in edinstveno! "Saj to je moj ded!" sem si rekel, ko se med odvijanjem zgodbe Zoran znajde s stricem pri doktorju J. Vrtovcu, čigar ime je režiser označil na spoznavni tablici pisalne mize; ob nadaljevanju filma ga stric z nečakom ponovno imenuje v končnem dialogu in tudi v zadnjih, naslovnih straneh je kot figura imenov- van dr. Vrtovec v osebi igralca Iva Barišiča.

Moj ded je bil namreč zdravnik in skoraj trideset let direktor goriške umbolnice. Ker nam ni bilo jasno, kako je mladi režiser Oleotto prišel do tega spoznanja, smo se pozanimali pri njegovih starših. Povedali so nam, da ko je sin opravljal civilno službo kot

oporečnik v goriški umbolnici, se je tamkajšnje osebe še lepo spominjal lika dr. Jo- sipa Vrtovca, pa čeprav je mi- nilo že veliko let, odkar ga ni več med nami; umrl je namreč leta 1978.

Te podatke je Matteo Oleotto shranil kot zaklad in uporabil v svojem prvencu, kjer lepo in uspešno poda tudi sloven- sko, zamejsko stvarnost...

Drugače pa me je presenetil članek novinarja Novega gla- sa, našega zamejskega ted- nika. Medtem ko pozitivno opiše razne figure, prisotne v filmu, njih vloge in igralce, Iva Barišiča pa kratkotalo etiketira samo kot psihologa in dobesedno opusti lik dr. J. Vrtovca.

To ne odgovarja ne filmu, pa tudi ne namenom režiserja samega.

Toliko v vednost! S spošto- vanjem

Dr. Marko Vrtovec

OPZ Veseljaki so predstavili novo zgoščenko v Gorici in Doberdobu

"Mlin na smeh", kakovosten preskok doberdobskih Veseljakov

Otroški pevski zbor Veselja- ki iz Doberdoba, ki ima za sabo 40-letno tradicijo, se z novo zgoščenko *Mlin na smeh* predstavlja kot "soliden in utečen otroški zbor, ki se po kvaliteti lahko nedvomno kosa z otroškimi zbori na slovenskem državnem nivoju". Njegovi pevci, osnovnošolski in srednješolski otroci, hkrati predstavljajo "kvaliteten preskok, ki so ga opravili v zadnjih letih delovan- ja, svojo osebnostno, doživljajsko in glasbeno rast nam posredujejo priskrbo, pristno in iskreno". To je v priložnostnem govoru v pe- tek, 29. novembra, v goriški palači Attems, dan kasneje pa v župnijski dvorani domače vasi poudarila Mateja Černic, uvel- javljena pevovodkinja DVS Bodeča Neža, ki je tudi sama zrasla med Veseljaki.

Nova zgoščenka doberdobskega otroškega zbora, ki pod taktirko zborovodje Lucije Lavrenčič Terpin dosega res zavirljivo kakovostno rast, je nastala kot sad projekta *Veseljaki za vas*. Tega je izvedlo Združenje cerkvenih

pevskih zborov - Gorica v letu 2013 v sodelovanju z otroškim zborom, društvom Hrast iz Doberdoba, glasbeno šolo Emil Komel in Kulturnim centrom Lojze Bratuž; pobudo sta podprla JSKD in Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Plošča je bila v celoti sne- mana v veliki dvorani KC Bratuž v Gorici. V njej najdemo slovenske avtorske pesmi skladateljev Quaggiata, Maliča, Hareja, Habeta in drugih, pa tudi ljudske pesmi v priredbah Mi- helčiča, Gobca, Glavine in Lo Nigra. Prisotni sta tudi dve pesmi, posneti v živo na tekmovanju Zlata grla 2013, na katerem so si Veseljaki pris-

tehnično obdelavo zgoščenke je poskrbel Andrej Jussa, živo- barvno naslovnico pa je delo nekdanjega pevca Cristiana Lavrenčiča. Goriško in doberdobsko pred- stavitev, ki ju je pove- zovala Nika Cotič, je z domiselnimi video- projekcijami popestri- la članica SKD Hrast

Lucija Lavrenčič Terpin

OPZ Veseljaki v palači Attems v Gorici

Mateja Černic

Jasmin Podveršič.

V Gorici

Krst nove plošče, ki vsebuje 22 pesmi, je bil posebno prazničen. Pod vodstvom zborovodje in ob klavirski spremljavi zveste Zulejke Devetak so Veseljaki radoživo zapeli deset svojih najljubših uspešnic iz zadnjih let, skladbe pretežno primorskih avtorjev. Pri nekaterih so se odlično izkazali tudi mladi solisti oz. instrumentalisti. Z zadnjo, s Harejevo *Pesmijo primorske mladine* na besedilo Ljubke Šorli Bratuž, so se poklonili goriški pesnici ob 20-letnici njene smrti.

V Doberdobu, kjer ljudje in otroci

njem de- setletju se je udeležil pomembnih revij in tekmo- vanj v Sloveniji in Italiji ter bil velikokrat na- grajen. Že več kot dobri dve desetletji vodi Veseljake Luci-

ja Lavrenčič, "ki je s svojim strokovnim pristopom, občutljivim muzikalnim občutkom in pred- vsem potrpežljivim pedagoškim oprijemom popeljala male navdušene pevce na pomembne odre in naredila tako, da poslušalstvo nikakor ni moglo pozabiti na nastop doberdobskih pevcev", je še dejala Mateja Černic. Zborovodkin- ja je tudi enostavne skladbe večkrat opremila z zanimivo spremljavo Orffovih instrumentov, "ki so postali pravi razpoznavni znak Veseljakov". Izvedbe najbolj odliku- je "dobra vokalna tehnika, ki omogoča pevcem zapeti s polnim

in podprtim tonom"; to potrjujejo tudi številni solistični vložki v skladbah. "Druga razločevalna lastnost je nedvomno velik občutek muzikalnosti, ki ga zborovodkin- ja izraža v svojem poustvarjanju in očitno zelo uspešno prenaša na svoje pevce". Sploh pa zbor pre- more obsežen di- namični razpon, ki vedno podpre razno-

like karakterne izraze v skladbah. Ob novi zgoščenki je Mateja voščila zdajšnjim Veseljakom, da bi njihovo petje še spremljalo ljudi, da bi - kot je zboru pred 16 leti zaželel ravnatelj Silvan Kerševan - "prepevali sebi in nam v veselje, kajti ko poješ, nisi nikoli sam". Naj se torej še kar naprej "tresejo zidovi pred takimi močnimi in hkrati tenkočutnimi glasovi", je sklenila svoje misli pevovodja ter vanje vpletla učinkovito podobo iz himne, ki so jo prepevali pred 20 leti. Zboru so čestitali predsednik ZCPZ

Gorica Dario Bertinazzi, pod- predsednika pokrajinske uprave Mara Černic in ravnateljica SCGV Komel Alessandra Schettino, v dvo- rani pa so bili prisotni tudi županji Števerjana in Sovodnje ob Soči Fran- ka Padovan in Alenka Florenin, predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj, deželni tajnik SSK Damijan Terpin, goriška občinska svetnica Marilka Koršič in drugi. / DD

V Doberdobu

Otroški pevski zbor Veseljaki je v soboto, 30. novembra, svojo zgoščenko *Mlin na smeh* predstavil tudi v domači vasi. V župnijski dvo- rani v Doberdobu je izvenela raz- posajena in za domačo publiko nekoliko prirejena predstavitev plošče. Programski del se je neko- liko razlikoval glede na prvo pred- stavitev v Gorici: poleg doberdobskega otroškega zbora je na "do- mačih tleh" nastopil tudi njegov podmladek. Da, pravilno ste razumeli: doberdobski otroški zbor Veseljaki, ki ga sestavljajo os- novnošolci in srednješolci, ima že vrsto let svoj "podmladek", OPZ Mali veseljaki. Na sobotni pred- stavitvi zgoščenke so Mali veseljaki pod vodstvom Mateje Jarc zapeli dve pesmi. Glavnina dogajanja pa je bila seveda posvečena Vesel- jakom, pod vodstvom Lucije Lavrenčič, in njihovi zgoščenki. Otroci so zapeli nekaj pesmi s plošče. Besedo je za tem prevzela Mateja Černic, ki je predstavila no- vo zgoščenko in svoji oceni dala tu- di osebno noto, saj je zgodovino otroškega zbora Veseljaki in sne- manje prve plošče leta 1997 tudi sama doživljala kot pevka. Po njenem mnenju pa se zbor danes pred- stavlja kot kakovostni otroški zbor, ki daje poudarek na detajle, skrbno oblikovane fraze in dikcijo. Tudi v Doberdobu je večer popestrila videoprojekcija z zvočnimi posnetki s plošče, ki jo je pripravila Jasmin Podveršič in ki je pesmim ponudila prijetno scensko ozadje. Veseljaki so se od polne župnijske dvorane v Doberdobu poslovili s priljubljeno *Pesmijo primorske mladine*. Otroš- ki pevski zbor iz Doberdoba je tako zaokrožil pomembno obdobje svo- jega delovanja, hkrati pa z izdajo zgoščenke tudi odprl vrata novim pevskim dogodivščinam. / AČ

Mali veseljaki v Doberdobu (foto Aldo Jarc)

lužili zlato priznanje. Z razliko od prve zgoščenke, ki je izšla pred 16 leti in na kateri so bile enoglasne pesmi v glavnem predstavljene ob spremljavi Orff instrumentov, so tokrat Veseljaki prikazali dvoglasne pesmi, ki jih poleg klavirske spreml- jave bogatijo zvoki harmonike, vio- line in flavte domačih gojencev šole Komel iz Doberdoba, ki so obenem tudi nekdanji pevci zbora Veseljaki. Večino instrumentalnih spremljav je napisala zborovodkinja sama. Da bi še bolj popestrila otroške pesmi, je dodala še ritmična glasbila. Za

"od vedno radi pojejo", se je "s takim pravljničnim pridihom" pred nekaj desetletji začela zgodba Vesel- jakov, je povedala Mateja Černic. Otroški pevski zbor je bil v vasi ved- no vpet v dejavnost društva Hrast, kasneje pa se je povezal tudi z glas- beno šolo, saj še danes deluje pod okriljem SCGV Emil Komel. Na za- četku so se pevci srečevali neformal- no, njihovi nastopi so se omejevali na krajevne prireditve, vloženi trud, vnema in ljubezen pa so obrodili sadove in zbor je kmalu prerastel ni- vo otroškega vaškega zborčka. V zad-

(vodi Valentina Nanut), OPZ KD Sovodnje (vodi Jana Drasič) in OPZ Rupa-Peč (vodi Zulejka Devetak). Iz Doberdoba prihaja zbor OPZ Mali Veseljaki (vodi Mateja Jarc) in OPZ Veseljaki (vodi Lucija Lavrenčič Terpin). S Tržaškega bo nastopil zbor OPZ Ladjica (vo- di Olga Tavčar), gost iz Sloveni- je pa bo letos OPZ Župnije Kris- tusa Odrešenika iz Nove Gorice (vodi Ana Perne). Poleg teh bo- do zapeli še: OPZ Emil Komel iz Gorice (vodi Damijana Čevdek Jug), OPZ Štmaver (vo- di Lara Feri), Cerkevni OPZ Štandrež (vodi Lucrezia Boga-

ro), OPZ F. B. Sedej iz Štever- jana (vodi Martina Hlede) in MIPZ Emil Komel iz Gorice (vodi David Bandelj). Uvodno misel bo podala Lucrezia Boga- ro, pevovodkinja Cerkevnega otroškega pevskega zbora iz Štandreža in pevka Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža; prireditve bodo povezovali mali člani dramske skupine O'Klapa iz Gorice. Tudi letos se torej obeta res bo- gata revija otroških in mladins- kih zborov s pestrim spore- dom ljudskih in umetnih pes- mi. Prireditelji toplo vabijo k udeležbi.

8. decembra bo nastopilo kar 14 zborov

Mala Cecilijanka 2013

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica, v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij, prireja tudi letos, na dan Brez- madežne, revijo Mala Cecilijanka. V nedeljo, 8. decembra, bodo v Kulturnem centru Lo- jze Bratuž nastopili otroški in mladinski zbori z Goriškega, Tržaškega in iz Slovenije. Skup- no se bo na odru vrstilo približno 300 mladih pevcev in

pevk. Na prireditvi, ki bo potekala v dveh delih, prvi z začetkom ob 15.30, drugi pa ob 18. uri, bo zapelo kar 14 otroških in mladinskih skupin: med njimi sta dva zbora, ki delujeta v šolskem sklopu, to sta OPZ OŠ iz Romjana (vodi Lucija Lavrenčič Terpin) in OPZ OŠ Josip Abram iz Pevme (vodi Marta Ferletič). Trije zbori bodo iz sovedenjske občine, OPZ KD Sovodnje-mali

GALERIJA ARS Predstavitev pesniške zbirke Viljema Černa

Pesmi, ki presegajo tudi nacionalne meje poezije

Za marsikoga je bila predstavitev štirijezične pesniške zbirke Viljema Černa *Ko pouno noči je sarce* v četrtek, 28. novembra, v galeriji Ars na Travniku v Gorici pravo odkritje. Na večeru, ki ga je organizirala Katoliška knjigarna v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo in Feiglovo knjižnico, je tajnik GMD Marko Tavčar poudaril, da je Černo znan predvsem kot narodni in kulturni delavec, človek, ki je ohranil pri življenju slovensko besedo in kulturo v Terskih dolinah, na najbolj zahodnem robu slovenstva; obenem je to človek, ki je presegel svoj zemljepisni prostor. Na goriškem dogodku ga zaradi zdravstvenih razmer žal ni bilo, navzoč pa je bil njegov sin Igor, ki je na koncu z občutkom prebral dve očetovi poeziji.

O avtorju, njegovem svetu, življenju in delu je s poglobljenim vpogledom v njegovo poetiko spregovoril ugledni jezikoslovec in raziskovalec obrobnih slovenskih govornih oblik Jakob Müller, urednik zbirke, ki je nedavno izšla pri GMD ob sodelovanju Kulturnega društva Ivan Trinko iz Čedad. Goriška predstavitev je imela poseben pomen, saj je Černo del svoje mladosti - osem študijskih let - preživel prav v Gorici. Svoje pesmi je dolga leta objavjal "v zelo skromnem medžupnijskem glasilu na enem samem listu" v terski slovensčini in italijanščini. Sijajno je dokazal, da "kvaliteta umet-

niškega dela ni odvisna od kraja, kjer izhaja, od oblike ali števila izvodov, temveč od umetniške moči pesnika samega". Zelo malo pesmi ima v drugih publikacijah in antologijah. Nova zbirka vsebuje 55 pesmi, slaba polovica je bila objavljena v zborniku pred sedmimi leti. Müller je razčlenil štiri tematske sklope.

Tretja dimenzija zemlje ja antropološko-sociološka: človek na njej živi težko življenje, polno pomanjkanja, lakote, revščine, mraza in naporov. Zelo opazno je čustveno doživljanje zemlje, povezano tudi z razpoloženjem večera, mraka in teme nad hišami, s pomanjkanjem svetlobe. "Zelo malo je pozitivnega, sreč-

je "Černo eden izmed najboljših slovenskih religioznih pesnikov". Njegova religioznost se dviga do mistike in je obenem opredmetena. Zelo močna je njegova t. i. teologija križa. Černo pravi: "Ubili so v nas Boga" in zdaj smo "črn cvet smrti". Pojavlja se vprašanje, ali se ljudje še spominjajo materine besede; pesnik namreč pravi: "Imamo jezik, pa smo nemi; imamo besede, pa jih ne govorimo". V nekaterih pesmih se pojavljajo uporniški toni, ko pravi, da so nam besedo na zamolkel način vzeli in nam še zdaj natakajo "stari strup". Tudi ta razdelek se končuje z religioznim motivom, saj Černo pravi: "Tvoja beseda ne pusti umreti srcu" in je "vonj po sežganem trnju na poti v novo življenje". V vseh plasteh - zemeljski, skupnostni, religiozni in nacionalno-jezikovni - je polno noči, vendarle tudi veliko hrepenenja, prošnje po pomoči ljudi in neba. Gre za medčloveške odnose, "moč ljubezni zmora tudi nemogoče". Černove pesmi, ki rastejo iz domače zemlje, so zgrajene iz domačega skrbno pretehtanega in bogatega govora, in ki izražajo ranjeno lju-

Jakob Müller, Igor Černo in Marko Tavčar

Prvi razdelek zbirke nosi naslov *Zemlja ma* (Zemlja moja), drugi *Živa pejc* (Živa skala), tretji *Zemlja, ki mouči* (vsebuje pesmi o delu skupnosti, ki že počiva v zemlji), četrta pa *Besieda*. Tematika zemlje je zelo slojevita, kompleksna in raznovrstna. Najprej pade v oči domačijska razsežnost zemlje, vendar nikakor ni dominantna, določujoča. Zemlja je tudi "snovna in materialna, vir življenja, kjer ljudje delajo in živijo". Zelo malo je pesniških elementov, ki bi bili čustveno sproščeni in veseli.

neza doživljanja zemlje"; v redkih primerih je to vezano le na spomine. Najgloblja dimenzija Černove zemlje je eksistenčna: tu so najbolj temačni toni, pesmi, povezane z dnevnim, ki ugaša, z lučjo, ki umira, z zapuščenimi hišami. "Zemlja je nema, v njej vlada prazna tišina". Pesnik se ne ustavi v legi obupa, ampak se največkrat dvigne: temu občutku se upre z motivom romarja ("Vsaj za en dan zaživi ta uboga zemlja") ali pa s spomini na čas, "ko smo tu vsi Slovenci bili v srce Boga vklesani". Iz tega izvirajo zelo lepe pesniške molitve, "to je izrazito katoliško doživljanje", ki s prošnjo za zemljo, življenje, Slovence "odganja noč iz srca". Za Černa je značilno, da ni niti ene ljubezenske pesmi, "po drugi strani so te pesmi ena sama ljubezen do ljudi, zemlje, izpraznjujočega se prostora". Na tej zemlji je skupnost, ki je tudi zelo kompleksna, motivno in pesniško zelo bogato razvita. Ni le skupnost ljudi, ki so še ostali in jih veže ljubezen do te zemlje, ampak tudi tistih, ki so se odselili; to so t. i. "razbrateni brati". Černo je res "močan tvorec pesniškega izraza". Razdelek *Živa pejc* vsebuje religiozne pesmi, je dejal Müller, ki je prepričan, da

bezen do lastne skupnosti, bolečino srca, polnega noči, gorečo rešnje molitev, po svoji pravi globinski in površinski pesniški strukturi daleč presegajo ne le regionalno poezijo, ampak tudi nacionalne meje poezije. Vse pesmi so prevedene v slovenščino (Ciril Zlobec, Tanja Rebulina in Jakob Müller), furlanščino (Paolo Černo in barški župnik Renzo Calligaro) in italijanščino (Viljem Černo sam). Müller se je zahvalil Mohorjevi, ki je poskrbela, da so založniki tudi iz Čedad, kajti "pesniški, človeški in nazorski format Viljema Černa je preširok, da bi ga lahko pokrila samo ena opcija Slovencev v Italiji". Tavčar je na koncu dodal, da se je Černo lotil pisati, da bi slovenski besedi dal dostojanstvo javnega nastopa v cerkvi; nikjer drugje ni imela pravice javnega nastopa. Igor Černo se je zahvalil založnikom za zbirko, ki ne daje vidljivosti le pesniku, temveč "celi naši dolini. To mi potrebujemo". Tudi po zaslugi te zbirke so se ljudje močneje zavedeli, da je njihov jezik "veliko bogastvo, ki ga je treba ohraniti"; na predstavitvi v Bardu jih je bilo veliko "in so bili res ponosni". / DD

KATOLIŠKA KNJIGARNA

v sodelovanju z društvom ARS

vabi **NA KAVO S KNJIGO...**OTMAR ČRNILOGAR
ČLOVEK MNOGIH TALENTOV

O zborniku bodo spregovorili razni avtorji

v četrtek, 12. decembra 2013, ob 10. uri
v prostorih knjigarne

Toplo vabljeni!

In memoriam

Viktor Godnič

Mirno je v 94. letu odšel salezijanec iz Nabrežine Viktor Godnič. Bil je prvi izmed štirih duhovnikov, ki jih je po vojni dala Nabrežina (ostali so dr. Markuža, vojaški kurat Giacone in gospod Vittori). Bil je najstarejši in prvi, ki se je poslovil.

Pokojnik je zrastlel v delavski družini in se je kot mlad fant zaposlil v trgovini jestvin Delavskih zadrug v domači vasi. Bil je družaben in veselega značaja, njegova strast ga je gnala na bližnje nogometno igrišče, kjer je ob vsaki prosti minuti brcal žogo. Kmalu so ga opazili nogometni strokovnjaki in začelo se je njegovo uspešno, a kratko poklicno igranje, ki ga je pripeljalo do nastopanja v italijanski A ligi nogometnem moštvu Genoa. Uspehi ga niso zadovoljili, tako da se je po končani vojni moriji odločil, da bo svoje življenje posvetil božjemu oznanjevanju. Stopil je k

salezijancem, dokončal srednjo Solo in končno po opravljenem bogoslovju bil konec 50-let posvečen v dušnega pastirja. Njegova življenjska pot se je vila med salezijanci v Gorici in Nabrežini, kjer je občasno pomagal ob večjih praznikih. V zrelih letih je začel slikati in v domači vasi je pripravil nekaj razstav. Poleg starih kraških vasi, borjačev, štirin so njegov opus zaznamovale podobne verske vsebine. Nepozaben je njegov Križani na televizijskih antenah. Tem slikam je večkrat dodal verska razmišljanja, ki so bila podobna moderni, a globoki molitvi.

To je bil naš Viktor, velik ljubitelj narave, Krasa, svojih domačinov, vedrega značaja in globoke vere. Naj v miru počiva in pri Gospodu uživa plačilo za vse, kar je dobrega in lepega napravil. Nabrežinci ga bomo ohranili v trajnem spominu.

n. k.

Tržaški in goriški dijaki na ekskurziji po Krasu Jesenski pohod med tisočeriimi barvami

V drugi polovici oktobra so dijaki tržaškega industrijskega zavoda Jožef Štefan pod vodstvom profesorice Sare Čok uresničili izlet po goriškem Krasu. Ta ekskurzija spada k projektu *Žive vode na zahodnem Krasu*. Tržaškim dijakom so se pridružili goriški iz drugega razreda znanstvenega liceja Simon Gregorčič iz Gorice. Navsezgodaj so se dijaki s spremljevalci zbrali pri tržiškem Liseru. Vodja izleta, gospa Iris Rise-gari, jim je predstavila temo proučevanja tega čudovitega koščka naše zemlje, in sicer odkrivanje in spoznavanje vodnih izvirov na Krasu. Pod vodstvom profesorice Sare

Čok so si celo dopoldne ogledovali razne vodne izvire in opravili analizo vode. Vodička, ga. Rise-gari, je dijakom na kratko orisala zgodovino obiskanega področja in tamkajšnjih voda. Večji del tega območja je bil v preteklosti močvirje, ki je bilo poraslo z močvirskim rastjem. Dokler niso zgradili avtoceste, so v teh vodah živele različne vrste sladkovodnih živali, med katerimi tudi želve, ki potrebujejo za preživetje zelo čisto vodo. Da je bila voda zares čista, pričča tudi dejstvo, da so v teh vodah živele celo vidre. Ekskurzija se je nadaljevala z ogledom Prestolnega jezera. Zaradi širjenja goščave se njegova gladina skorajda ne opazi.

Dijaki so med potjo analizirali še druge izvire in o vsakem izvedeli še kako zanimivost. Naposled so pripešali do objekta, pri katerem so se ustavili in analizirali količino amoniaka, nitritov, fosfatov, bakra, cinka in železa v vodi. Merili so tudi zvočno onesnaženje, ki ga povzroča bližnja avtocesta. Tržaški in goriški dijaki so ves čas lepo sodelovali in si pomagali pri delu.

Med potjo so si ogledali tudi nekaj ostankov utrdb iz prve svetovne vojne. Domov so se vrnili polni dobre volje in novega pridobljenega znanja. Posebno razveseljujejoče je spoznanje, da je voda pri nas še kar čista in "zdrava". Ob koncu naj gre zahvala še tehniku Ediju Lutmanu, ki je s tiskanjem strokovnega gradiva omogočil, da so dijaki bolj zavzeto spremljali razlago vodičke.

Obvestila

Prosvetno društvo Rupa-Peč prireja miklavževanje v četrtek, 5. decembra, ob 20. uri. Miklavžev urad bo odprt cel dan, sprejema pa bo eno samo darilo za vsakega otroka.

SKPD F. B. Sedej vabi na miklavževanje, ki bo v četrtek, 5. decembra, ob 19. uri v župnijski dvorani v Števerjanu. Sodelovala bo otroška dramska skupina domačega društva.

V župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu bo v nedeljo, 8. decembra 2013, ob 18. uri četrta predstava Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2013 v organizaciji Prosvetnega društva Štandrež. Tokratni gost bo Gledališče KUD Svoboda Zalog, ki bo uprizorilo komedijo Pavla Lužana Lahkokrilec v režiji Jožeta Valentiča. Vabljeni!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno prednovoletno silvestrovanje v soboto, 28. decembra, v Pineti pri Gradežu v restavraciji Hotel Ai Pini. Informacije in prijave na tel. št.: 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.). Obvezno na račun 20 evrov.

Dekanijska Karitas se zahvaljuje vsem dobrotnikom in sporoča, da se je preselila v nove prostore v Štandrežu, na Gregorčičevi ulici št. 27.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših v obliki izmenjave. Tel. št. 003865 2386744.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Nudim pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40606915.

Po potrebi čistim in likam. Sem poštna in natančna. Tel. št. 00386 70777512.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV

Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Cestitke

Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana je s predstavo Umor v vili Roung zmagala na 26. Čufarjevih dnevih - Festivalu ljubiteljskih gledališč, ki je bil novembra na Jesenicah; Sara Miklus pa je prejela nagrado za najboljšo žensko vlogo. Za ponoven izreden uspeh čestita celotnemu dramskemu ansamblu Zveza slovenske katoliške prosvete. Na 5. Tekmovanju primorskih pevskih zborov in glasbenih skupin, ki je bilo v Postojni, je **Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba** prejel zlato odličje s pohvalo. Zboru in dirigentu Hilariju Lavrenčiču za odličen dosežek čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

Darovi

Za dekanijsko Karitas - Štandrež: cerkveni pevski zbor Štandrež 1.000 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 6.12.2013 do 12.12.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamnjo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 6. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 7. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovensčini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 8. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 10. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Spoštujemo materin jezik II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 12. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

Razmišljanje o dr. Izidorju Cankarju Med poetiko in estetiko

Pred dobrega pol stoletja skoraj ni bilo maturanta, ki bi se ne srečal z delom Izidorja Cankarja S poti. Knjigo smo brali kot obvezno branje, redno smo se z njo srečevali pri pouku, bila pa je tudi vključena v maturo. Sploh so v tistem času zelo radi pogrevali Izidorja Cankarja kot tudi Antona Aškerc kot "velikana", ki sta si v tistem mračnem klerikalnem času upala izstopiti iz duhovništva. Ko danes gledam nazaj, pri obeh ni bila toliko pomembna literarna vrednost, ampak odločitev - pustiti duhovništvo. V isti koš so potiskali tudi Gregorčiča z njegovim mračnim Črnim plaščem, pa tudi Finžgarja, za dodatno zabelo pa je prišel zraven še "mračnjaški" dr. Anton Mahnič.

Kljub vsemu me je dr. Izidor Cankar s svojimi spisi vedno izzival, pa najsi bodo oni, ki jih je objavil v Domu in svetu, kjer je objavljaval najprej pod psevdonimom Franc Bregar, kakor tudi drugi. Roman S poti je bil tudi dramatisiran in igran v ljubljanskem gledališču Glej leta 1974, Matjaž Klopčič pa je po istem romanu leta 1979 posnel film z naslovom Iskanja. Ob vsem tem je najpomembnejši Izidor Cankar kot umetnostni zgodovinar pa tudi kot odlični prevajalec iz francoskega in angleškega jezika.

Izidorja Cankarja radi omenjamo, da je imel izredno izostren čut za stil. Redno je poudarjal, v delu Uvod in stil (Ljubljana 1926) pa tudi pokazal, da je vsa skrivnost pisane umetniške lepote v stilu, ki je literatu lasten. Stil mu je pomenil usklajevalno načelo umetnine ali, kot se lahko reče, notranjo skrivnost, ki delo oživilja z lepoto - pri literaturi v učinkujoče besede, v likovni umetnosti v skladje, v glasbi pa s sozvočnim ustrojem. Stil, ki ga ima besedna umetnost, kot pravi Izidor Cankar, se mora ravnati po zakonitostih skladja in ne toliko po zakonih slovnične logike. S tem ni podcenjeval pravopisa - nasprotno, postavil ga je vstric skladja, da oba delo prepletata in poplemenitita.

O njegovem delu, pa najsi bo literarno, diplomatsko ali politično, je bilo veliko napisanega. Moj skromni spomin nanj pa je tale:

Kadarkoli obiščem Sarajevo, čutim dolžnost, da obiščem tudi tamkajšnjo katedralo, ki mestu daje nekoliko drugačen pečat, kot ga ima mesto sicer. Res je, da je od tistega Sarajeva, ki smo ga poznali pred tamkajšnjo zadnjo vojno, ostalo bore malo. Upam si trditi, da je bilo multireligiozna prestolnica, kjer si tudi v trdem času jugokomunizma svobodno srečal katoliškega duhovnika, pravoslavnega popa, judovskega rabina in muslimanske verske voditelje v prijaznem klepetu ali ob kavi v takratnih tipičnih kavarnicah. Danes vsega tega ni več, četudi kdo lahko meni drugače! Sarajevo je postalo prestolnica islama, kar nam dokazujejo na novo zgrajene zgradbe in džamije tudi tam, kjer jih prej ni bilo, pa pokopališča, kot tudi arogantno obnašanje nekater-

Izidor Cankar

ih tamkajšnjih muslimanov do drugovercev, česar nekoč nismo poznali.

Moj obisk tamkajšnje katedrale pa je imel svoj ritual. Najprej sva z nadškofijskim kanclerjem šla na kavo v najbližjo baščaršijsko kavarnico, ko pa sva pogovor končala, sva redno skupaj zavila v katedralo. Po kratkem pozdravu Gospodarju sva se podala v enega od kotov in se tam v tihi molitvi spomnila Izidorja Cankarja. Ta katedralni kot je bil zanj usoden in mu je spremenil tudi življenjski tok. Leta 1926 se je namreč Izidor poročil z Ničo, hčerko znane ljubljanskega podjetnika

Dragotina Hribarja. (Nekateri so tudi zapisali, da je izstopil iz Cerkve.) Niča mu je rodila hčerko Kajtimaro, na katero je bil kot oče izredno navezan. Tisti, ki so ga poznali, so pripovedovali, da se je njegovo življenje spremenilo. Prej je bil resen in zadržan, potem pa je postal odprt in manj rezerviran. Družina Izidorja Cankarja je redno prihajala na obisk v Sarajevo, saj je bil stric tamkajšnji nadškofijski kancler. Ob nekem obisku je služkinja, ki je pazila malo Kajtimaro, deklico vzela s seboj, ko je šla po nakupih na trg. Da bi pa laže opravila svoj posel, jo je pustila v katedrali, češ, tu bo najbolj varna. Ko se je vrnila, pa je videla, da je deklica padla v vedro z vodo, ki so ga imele snažilke za čiščenje cerkve, in se zadušila. Kraj, kjer se je to dogodilo, je zame ostal zaznamovan za vedno.

Od tega dogodka dalje se je tudi Izidor popolnoma spremenil. Zakon se je začel krhati, najprej je obstajal samo še na videz, da je lahko skupaj z ženo opravljal diplomatske sprejeme, pozneje, ko se je leta 1950 upokojil, se je leta 1954 dokončno ločil in se je tudi umaknil v osamo. Leta 1953 so ga imenovali za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Tedaj je dejal: "Čast, ki je nisem želel, a je ne morem zavrniti!" Zdravje se mu je slabšalo, a je kljub temu ostajal dejaven skoraj do konca. Dr. France Stele je zapisal: "Precej osamljen je umrl 22. septembra 1958 v sanatoriju Emona. Z njim je legel v grob izreden človek, ki je s svojim življenjem po svoje plačeval usodni davek za tisti rod, ki mu je verno zrcalo ohranil v svojem romanu S poti".

Nekaj dni pred smrtjo ga je obiskal Finžgar in zatem zapisal: "Pred Bogom sva uredila to, kar se bilo treba urediti..." Sam pogreb je bil zelo žalosten. Izredno redkim pogrebem se je pridružila peščica duhovnikov v civilu, dr. Janez Oražen, dr. Maks Miklavčič in p. dr. Roman Tominc, ki so vsaj včasih imeli z njim nekaj več stika. Videti je bilo, da je bil edini, ki ga bo pogrešal, njegov pes, ki je stopical tik za krsto...

Ambrož Kodolja

Postojna / Regijsko tekmovanje pevskih zborov MePZ Hrast odličen prvi s pohvalo!

Regijsko tekmovanje za pevske zборе v Postojni je tudi tokrat prineslo precejšnja zadoščenja zamejskemu zborovskemu gibanju. MePZ Hrast iz Doberdoba se je med petnajstimi nastopajočimi zbori uveljavil kot zbor z najvišjim točkovanjem. Doberdobci, ki so se že večkrat udeležili tega tekmovanja, so

vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča so si namreč zagotovili še dve posebni priznanji. Iz tekmovalnega sporeda doberdobskega zbora je komisija izpostavila božično obarvani O magnum mysterium, sodobno avtorsko polifonsko kompozicijo ameriškega skladatelja Mortena Lauridsena za najboljšo izvedbo skladbe, na-

romantično polifonsko stvaritev Psalm 100 (Jauchzet demm Herrn alle welt) izpod peresa nemškega predstavnika romantične šole Felixa Mendhellsena Bartholdyja ter sodobno avtorsko skladbo Pomladni večeri, ki jo je na notno črtovje zapisal Patrick Quaggiato. Zadovoljstvo doberdobskih pevcev je bilo še

toliko večje, ker je bil zbor nagrajen z najvišjim točkovanjem celotnega tekmovanja. Tudi drugi zbor iz zamejstva, ki se je udeležil tekmovanja v

bili tokrat nagrajeni kot najboljši zbor v kategoriji mešanih zborov. Žirija je doberdobskim pevcom pod taktirko Hilarija Lavrenčiča podelila 91,7 točke. Ob tem je zbor Hrast prejel tudi zlato priznanje za odliko, ki je pripadlo vsem zborom, ki so presegli 90 točk. Tekmovanja se je udeležil tudi tržaški MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Marka Sancina, ki si je z 80 točkami prislužil zlato priznanje.

Doberdobski pevci so se na tekmovanju, ki je potekalo v nedeljo, 1. decembra, veselili še več priznanj, ki jih je podelila tekmovalna žirija. Žirante, to so bili dirigenti in glasbeniki Gregor Klančič, Walter Lo Nigro in Danica Pirečnik, je doberdobski zbor prepričal z izvajanjem programa, ki je posegal v različna zgodovinska in stilna obdobja. Pevci pod

Hilarij Lavrenčič

pisane v 20. stoletju in kasneje. Po mnenju ocenjevalcev je MePZ Hrast posebej učinkovito izvedel tudi ljudski napjev Dekle je pralo srajčke dvej, ki jo je uglasbil skladatelj in dirigent Walter Lo Nigro: izvedba te skladbe si je prislužila priznanje Zveze primorskih pevskih zborov za izvedbo skladbe primorskega skladatelja. Ob omenjenih skladbah je doberdobski zbor predstavil še

Postojni, je prejel zlato priznanje: tržaški MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Marka Sancina je bil ocenjen z 80 točkami. Tržačani so predstavili program sodobne zborovske glasbe, ki je posegel v slovensko in svetovno zakladnico in je zajel pri dveh svetovno uveljavljenih skladateljih, kakršna sta Javier Busto (O magnum mysterium) in Arvo Pärt (Bogorodice djevo). Pevci zbora Jacobus Gallus so v programu uvrstili še Slavo izpod peresa Eduarda Oraža in ljudsko Polka je ukazana, ki jo je uglasbil Ubald Vrabec.

Slovensko narodno skupnost iz Italije je na tekmovanju v Postojni zastopal tudi dirigent Mirko Ferlan, ki že dalj časa vodi MePZ Postojna. Ferlan je s tem zborom zasedel drugo mesto v kategoriji mešanih zborov: komisija je nastop Postojčanov ocenila s 86,7 točke, dirigentu pa je tudi podelila priznanje za najboljšo izbiro sporeda.

ač

V zbirki Črnik pri Mladiki Sumljive in abstraktne poezije Irene Žerjal

Novi pesniška zbirka Irene Žerjal predstavlja prijetno presenečenje. Naslovnica knjige Sumljive in abstraktne poezije, ki je izšla v zbirki Črnik pri založbi Mladika, z izvirno oblikovanimi črkami naslova v obliki vezenine (posrečena zamisel oblikovalca Danila Pahorja) objavlja žensko pesniško vezenino. Moje dijakinje prvega klasičnega liceja pa so na platnici v svoj zorni kot ujele abstraktnost meglene niansiranega ozadja in ugotovile, da se odlično prilaga povednosti naslova.

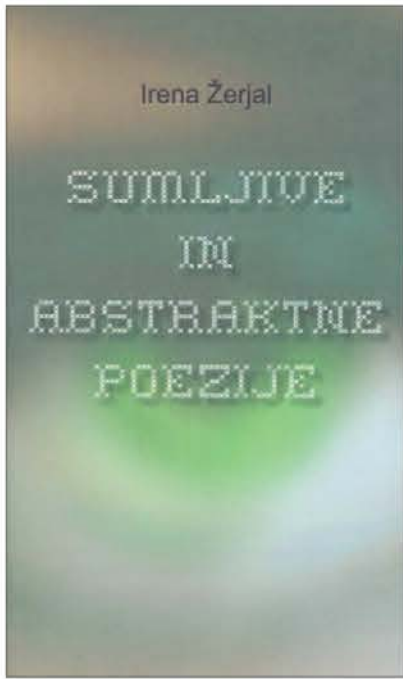
V dolgih šestindvajsetih letih, ki ločijo to izdajo od zadnje pesnične zbirke Let morske lastovice, je Žerjalova iz svojega liričnega vezi-va izbrala in z njim stakala pet nenaslavljenih pesniških razdelkov. Že na prvi pogled se ljubiteljem poezije ponujajo gurmanski užitki ob liriki, prepredeni z imeni znanih umetnikov, pesnikov, pisateljev, literarnimi reminiscencami, naslovi in junaki evropske literarne in gledališke klasike. Zato bi prej kot o abstraktnih poezijah, sicer izvirajočih iz literarne, kulturne, umetniške in družbene

osveženosti lirskega subjekta, lahko govorili o ozemljeni, stvarni, večkrat epsko naravnani, celo zgodbarski poeziji.

Ta resda ni konkretna in pomenu besede, kot se je v 60. letih, kamor se lirika Žerjalove še vedno izvorno učvršča, ta izraz uporabljal za označevanje vizualne, avangardne, likovne poezije. Vendar tudi čisto abstraktna ni, zato že sama v sebi zajema svojevrsten umetniški paradoks: sobivanje konkretnega in abstraktnega, v dognanem spoju osebno dozorele in linearno dosledne pesniške govornice. Ta se v slogu modernizma suvereno giblje po svobodnem, nerimanem verzu, v katerem se kdaj pa kdaj utrne kaka (notranja) rima ali pa glasovno slikanje, zlasti asonanca in aliteracija. Povedi večkrat ostajajo odprte, brez ločil, tudi na koncu pesmi.

Sumljive pa so tovrstne poezije, v kolikor se odmikajo od utečenih literar-

nih poti, od standardov t. i. "moške" literature in poezije, ki še vedno kraljuje v širši zavesti slovenske kulturne srenje in pri podeljevanju prestižnejših nagrad. Zato nekatere celo vznemirja dejstvo, da je skupina ženskega PEN-a v poklon ne dovolj ali prepozno ovrednoteni ustvarjalci Miri Mihelič ustanovila novo nagrado - mira. Prejela jo je, kot dobro vemo, naša temperamentna in vsestransko razgledana in dejavna publicistka, pesnica in prevajalka Jolka Milič. Med

Irena Žerjal

SUMLJIVE
IN
ABSTRAKTNE
POEZIJE

nominirankami pa je bila tudi Irena Žerjal.

Zbirka predstavlja pester nabor pesmi: nekatere so navdihnile konkretna potovanja v oddaljene dežele pa tudi izleti v bližje kraje in slovenske vasi. Tu so npr. Izrael ali ZDA, doživlja mest, poleg Trsta, denimo New York, Verona, Ljubljana, Praga, pa še Čedad, Prem, dolenska vas s cerkvico svete Helene. Druge pesmi so nekakšni umetniški poleti z Bambičem, Kosovelom, Černigojem, Bartolom, Plečnikom ali refleksije o zanesenem času slovenske poezije šestdesetih let, ljubljanske avangarde in o kulturni avanturi dvojezične revije Most.

Drugi pesniški sprehodi se ob knjižnih reminiscencah Tolstojca, Shakespeara, Flauberta obarvajo izrazito žensko s poudarki na zapostavljenosti literarnih ženskih likov in obrobnosti polnokrvnih žensk (Zlahtne prevare, Černigojeva pletilja, Gospodu iz Ane Karenine). Deklarativno povedna je Osamljena poetinja z neologizmom v naslovu, ki uvaja razdelek s poetološkimi in družinskimi motivi. Tako nastane pesem Poetograd - aluzija na bleščeči Petrograd? V verzse se stekajo navezave na rusko kultur-

no stvarnost in branja kot tudi strnjena opažanja ali misli v tujih jezikih, v francoščini, angleščini, latinščini.

Foto DPD

Prisotna je socialna tematika z motivi družine, materinstva, boja za preživetje (Jutranja delavka). Pesmi se spopadajo tudi s sodobno globalizacijo. Začetni verzi pesmi Predragi prijateljci se tako duhovito poigravajo z besedno igro: Tako sva iskali jabolka v Velikem jabolku, / opazili sva črna

ponočna jabolka/ velika kot melancane.

Poezija Žerjalove se odpira na široko: nekatere pesmi lahko bralec prebira sproti, jih doživlja tako, kot so napisane, skoraj kot časnikarski zapis, poročilo o dogodku, zgodbo, anekdoto, celo basen (Vulkan). Druge pa bodo izziv za poglobljanje. Irenina epsko naravnana pesniška izpoved se torej razpenja med dvema poloma, saj se sprva razodeva kot direktna, realistično oklestena, iskrena in skrajno povedna in svoji vsakdanji lepoti, ob večkratnem branju pa se odlikava kot bolj kompleksna, intelektualno zajetna, večplastna.

Vrednost Sumljivih in abstraktnih poezij je v dejstvu, da je pesnička svojo mladostno modernistično izkušnjo prenesla - po več desetletjih - v sodobni čas globalizacije, večjezičnega vrveža, s poklonom velikim intelektualnim duhovom zlate dobe slovenskega umetniškega razcveta, npr. Kocbeku, zlasti pa likovnim umetnikom. Obenem je z izjemnim poslušom za dragoceno žensko (pre) izkušnjo, v kateri korenini večno aktualna resnica ali modrost (Kmetica z napačne šahovnice, Kajpada, Jezna burja, To dete, Plenirji?), znova dokazala, kako močan, temperamenten in pomemben je lahko glas in doprinos ženske (poezije).

Majda Artac

Kratke

Tretja in četrta številka Zgodovinskega časopisa

Pred kratkim so naročniki Zgodovinskega časopisa prejeli dvojno 3. in 4. številko 67. letnika, ki prinaša, kot navadno, več izvirnih znanstvenih člankov slovenskih zgodovinarjev.

Jernej Velkavrh piše o dejavnosti kmetov v politično-vojaških in družbenih konfliktih visokega srednjega veka. Prispevku je dal naslov Včasih lahko sulice kmetov poškodujejo viteza. Najdaljšo razpravo v tej številki je prispeval Žiga Zwitter z Univerze v Ljubljani. V njej je razčlenil vremensko in klimatsko zgodovino, ki jo je povzel iz koledarjev in podložniških dnevnikov ljubljanskega škofa Tomaža Hrena (1597 – 1630). Peter Mikša, prav tako z Univerze v Ljubljani, piše o prvih raziskovalcih slovenskih gora in prvih dokumentiranih pristopih nanje. O jugoslovanskih beguncih v Egiptu in njihovi politični opredeljenosti v obdobju 1943 – 1946 pa piše Kornelija Ajlec. V novejši čas sega razprava izpod peresa Mateje Ratej, sodelavke Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ki osvetljuje začetke politične pluralizacije v pojugoslovanski Sloveniji, pri čemer obravnava vprašanje političnega nasledstva Koroščeve Slovenske ljudske stranke.

Ena razprava z naslovom Regionalni ustroj ogrske agrarke na začetku 20. stoletja, ki jo je napisala Mariann Nagy z Univerze v Pecu na Madžarskem, je objavljena v angleščini. Srđan Milošević z Inštituta za sodobno zgodovino Srbije v Beogradu pa je napisal v srbsčini članek o interpretaciji zgodovine v aktu o rehabilitaciji kneza Pavla Karadorđevića. Ta številka revije je posebno bogata z raznimi priložnostnimi zapisi. Med temi velja omeniti prispevke nekaterih vidnih slovenskih zgodovinarjev (Peter Štih, Marta Verginella, Peter Vodopivec, Egon Pelikan, Oto Luthar, Mateja Ratej), ki so jih imeli ob okrogli mizi leta 2012, posvečeni slovenskemu zgodovinsko-pisju po drugi svetovni vojni in zrcalu Zgodovinskega časopisa. / (mab)

Izšla je Mladika 8 / 2013 / Vsebinska pestrost

Konec oktobra je izšla 8. številka tržaške kulturne revije Mladika. Ob mladinski prilogi Rast prinaša revija posebno prilogo o uvodni okrogli mizi na študijskih dnevih Draga, ki je bila v petek, 31. avgusta, v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Okroglo mizo o Slovenski šoli in Italiji so oblikovali ravnatelj Marijan Kravos, otroška psihologinja Vlasta Polojaz in raziskovalka na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani Sara Brezigar. Objavo referatov dopolnjuje prepis debate, ki je bila po okrogli mizi in je izzvala različna mnenja o stanju slovenske šole v Italiji in potrebi po nujnih ukrepih, da se zaščita šola in raba materinščine, ki je uradni učni jezik slovenske šole v Italiji. Uvodnik v revijo je napisal Ivan Žerjal, ki se navezuje na študijske dneve Draga, na problem slovenske Cerkev, na potrebe po demokratični družbi in zavesti o lastni identiteti, ker, če ta izgine, potem je tudi govor o večkulturnosti odveč. Na študijskih dnevih Draga so se spomnili stoletnice pisatelja Borisa Pahorja, čigar misel "Narodno občestvo je še zmeraj najbolj žlahtna domovina človeškega srca" je bila vodilno geslo letošnje Drage. V reviji sledi objava motivacij podelitve letošnje Peterlinove nagrade Zvezi cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in dr. Janku Zerzerju. Jože Bajzek se v prispevku s toplimi besedami sprašuje: Komu lahko zaupamo. Revija objavlja 14. del romana v nadaljevanjih Peta avenija in smrtne zagate avtorice Irene Žerjal in novo nadaljevanje življenja v Nemčiji Petra Merkuja. Sledi objava zadnjega poglavja romana Metoda Turnška Na Višarjah zvoni, ki ga je Milan Dolgan našel v Turnškovi zapuščini in ga tudi uredil. Mojca Polona Vaupotič piše o življenju in delu slovenske slikarke Ivane Kobilca. O duhovnikih v tomajski fari piše zgodovinarica Mira Cencič, tokrat o obdobju od konca 18. stoletja do danes. Na zadnjih straneh revije so novice iz zamejstva in zdomstva, zbrane v rubriki Antena. V mladinski prilogi Rast piše Nina Pahor v uvodniku o pomenu udejstvovanja mladih v društvih in o vlogi le-teh v slovenskem manjšinskem prostoru; Metka Šinigoj in Jernej Šček poročata o 23. Dragi mladih, nato sledi predstavitev dramske igre odrasle gledališke skupine MOSP izpod peresa Nike Čok in uredništva; Nina Pahor poroča o gledališki predstavi Umor v vili Roung Dramske družine SKPD F. B. Sede, ki je prešla matička za najboljšo predstavo in najboljše režijo na Linhartovem srečanju v Postojni. Mojca Petaros je avtorica pogovora s Staško Cvelbar.

Ljubljana / Celodnevni simpozij
Vloga Slovenske matice
nekoč in danes

V prostorih Slovenske matice v Ljubljani je 20. novembra potekal celodnevni simpozij ob 150-letnici delovanja te najstarejše slovenske kulturne in znanstvene ustanove. Predsednik Slovenske matice Milček Komelj je v uvodnem referatu opozoril na pomen ustanove, ki se je ves čas zavzemala za slovenski jezik, izdajo zahtevnejših del ter sodelovala pri ustanovitvi SAZU. Prvega dela simpozija se je udeležil tudi predsednik republike Borut Pahor, ki je predsednik častnega odbora za proslavo ob 150-letnici Slovenske matice. V uvodnem nagovoru je dejal, da bi bilo treba slovensko javnost, ki jo tarejo mnoge skrbi, opozo-

riti na pomen visokega jubileja te zelo pomembne ustanove. "To se ne zgodi vsak dan", je poudaril. Slovenska matica je po Pahorjevih besedah ves čas svojega delovanja skrbel za oblikovanje intelektualne srenje, ki je ob prelomu 90. let minulega stoletja pomembno prispevala tudi pri osamosvojitvenem gibanju. Danes nalogo Slovenske matice vidi v reflektiranju časa in oblikovanju prihodnosti, ki, kot je dejal, zahteva ambiciozne spremembe. Zbrane je nagovoril tudi akademik Josip Bratulič, ki je bil več let predsednik Matice hrvatske. Poudaril je, da sta slovenska in hrvaška matica sestrski ustanovi

člani hrvaške matice dobivali knjige od slovenske in so jih v glavnem tudi razumeli. Da-

našnji pomen obeh institucij je po njegovih besedah podoben, saj obe skrbita za intelektualno plemenitenje sveta. Komelj je v referatu o temi narodotvornega pomena ustanove

letju "kot čebele priletele" in se zavzemala za slovansko kulturo, ki je bila v večini takratnih slovanskih deželah pod prevlado nemške. Slovenska matica se je v začetku precej sklicevala na slovaško. Stavbo, v kateri se še danes nahaja založba, so konec 19. stoletja s prostovoljnimi prispevki kupili mariborski domoljubi, je povedal in dodal, da ni tako impozantna, kot sta zagrebška ali slovaška, a zato nič manj pomembna. V Slovenski matici so, kot je poudaril Komelj, delovali številni slovenski intelektualci, od Janeza Bleiweisa, Ivana Tavčarja, Josipa Jurčiča, pa vse do Josipa Vidmarja in danes Draga Jančarja.

leto "kot čebele priletele" in se zavzemala za slovansko kulturo, ki je bila v večini takratnih slovanskih deželah pod prevlado nemške. Slovenska matica se je v začetku precej sklicevala na slovaško. Stavbo, v kateri se še danes nahaja založba, so konec 19. stoletja s prostovoljnimi prispevki kupili mariborski domoljubi, je povedal in dodal, da ni tako impozantna, kot sta zagrebška ali slovaška, a zato nič manj pomembna. V Slovenski matici so, kot je poudaril Komelj, delovali številni slovenski intelektualci, od Janeza Bleiweisa, Ivana Tavčarja, Josipa Jurčiča, pa vse do Josipa Vidmarja in danes Draga Jančarja.

grafinja Tanja Zorn Gržel je poskrbela za kostume, ki odražajo naš čas – čeprav bi se to soočanje med sinom in očetom zgodilo lahko kadarkoli in kjerkoli. Mojster odrske glasbe, Mirko Vuksanovič, je tankočutno prisluhnil besedilu in ga pospremil s primernimi glasbenimi toni, Srečko Fišer pa je kot vselej vestno in strokovno opravil lektorsko delo.

S to predstavo se od poklicnega igralstva poslavlja Bine Matoh, dolgoletni steber SNG Nova Gorica, ki je temu teatru posvetil največ svojega umetniškega naboja v raziskovanju odtenkov človeške narave. V gledališkem listu, ki je izšel ob premieri igre *Srečanje*, je dolg intervju s njim izpod peresa Patricije Maličev. Gledalci upamo, da se bo tudi kot "upokojenec" še pojavljal na odru in nam daroval še kakšno igralsko presežnost, saj nas je v teh letih kar nekam razvadil. Tudi to predstavo je zaznamoval s svojim talentom, vso vsestransko karizmatično igralsko močjo, ki je zelo pozitivno vplivala na Blaža Valiča, njegovega odličnega odrskega sogovornika. Spet smo lahko ugotavljali, da za izdelavo dobre predstave ni potrebno veliko tehniških vragolij in druge postranske navlake, ampak da so najbolj pomembni vsebinsko izrazit tekst, režiser s pronicljivim čutom za razglabljanje o človekovih notranjih stiskah in imenitna igralska zasedba, ki jo lahko sicer sestavljata le dva igralca s pretnjenim posluhom za intimno čutenje dramskih likov, v katerih se zrcali tudi naš jaz.

Predstavi so gledalci namenili plaz aplavzov, tudi stoji, saj sta jih igralca z izbrušeno igro živo pritegnila v besedni dvoje. Ob njihju so otipljivo doživeli zelo življenjsko, nikdar do konca izpe-to zgodbo. Vsak gledalec je lahko v teh okruških, polnih močnih čustev, uzrl delček sebe ali svojih, tudi nerazčiščenih odnosov znotraj družine.

Iva Koršič

SNG Nova Gorica / Premiera: Srečanje
Pljuskajoči val zavrtih
čustev

Na malem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je zablestel natančno izpilen odrski biser v intimnem okolju komorne dvorane, ki je res dragocena pridobitev tega kulturnega hrama. V sredo, 20., in v četrtek, 21. novembra 2013, sta bili na tem odru slovenski krstni uprizoritvi dra-

vogoriškega gledališča Bine Matoh in mlajši član Blaž Valič. Intimno soočanje med tridesetletnim sinom, ki po dolgem času obišče neozdravljivo bolnega, sicer še krepkega šestdesetletnega očeta, sta napolnila z resničnim življenjskim sokom, tako da pred gledalci stojita dva polnokrvna lika, prepolna zatrtih čustev. Nik-

prej varal. Ona je zaradi tega zelo, a molče trpela in mnogo prezgodaj umrla. Tudi za njeno smrt sin krivi očeta; še na smrtni postelji je ni obiskal. Ob tem izbruhu oče prizna sinu, da je bil v bolnišnici, a ni imel poguma, da bi vstopil v njeno bolniško sobo. Polagoma se vendarle za hrpavo očetovo značajske skorjo

prikazujejo tudi mehkeje nianse. Ko proti koncu ostrega besednega dvoboja oče podari sinu risbico, ki jo je le-ta narisal v otroških letih in jo je oče skrbno hranil, se zdi, da se bosta tudi ob takšnih drobnih stvareh vendarle prej ali slej ujela in dokončno zgladila svoje odnose. To svetlo katarzično lučko je v odrski podobi z bleščečo liso nakazal scenograf Pietro Lanteri, ki je z minimalnimi scen-skimi elementi - posteljo, pisalno

Z leve: Blaž Valič in Bine Matoh

me *Srečanje*, ki je praizvedba doživela v letošnjem marcu v Londonu. S prodornim posluhom za težavne odnose v družini jo je napisala Nina Mitrović (1987, Slavonski Brod), ena izmed predstavnic najmlajše generacije hrvaških piscev, ki je za svoje ustvarjalno delo prejela kar nekaj nagrad. V novogoriškem gledališču so tokrat drugič posegli po enem izmed njenih besedil. Že 1. 2007 se je namreč pojavila z dramo *Ta postelja je prekratka*, ki sta jo publika in kritika zelo dobro sprejeli. Dramo *Srečanje (Susret)* je v slovenščino prevedla Alja Predan, režiral pa jo je Primož Bebler, nekdanji umetniški vodja SNG Nova Gorica, ki je zaradi zahrbtni bolezni izdihnil prav v noči po sredini premieri. Ob njegovi smrti je predstava zadobila še globljo razsežnost. Njeno vsebino sta nadrobno razčlenila prvak no-

dar si nista namreč znala izpovedati, kar čutita. V osemnajstih kratkih prizorih – premor med njimi je nakazan s trenutno zatemnitvijo odra - si sledijo odrezavi, trpki dialogi, ki se kot ostra bodalca zasajajo v srce. Sin Andrej očita očetu Stanku marsikaj, predvsem pa to, da ga pravzaprav ni imel nikdar rad, raje je imel njegovo sestro. Verjame, da bi bil gotovo bolj vesel njenega obiska. V obraz mu večkrat zaluča očitek, da ga je imel za pridaniča, izgubo, ker pač ni tak kot on, samozavesten, odločen, v vsem močan in prepričan, da vselej ravna pravilno. Še smrti se ne boji, čeprav mu je jasno, da mu po zdravnikovi diagnozi ne ostaja veliko življenjskih dni. Iz njunega redkobesednega, trdega pogovora se izrisuje življenjska zgodba štiričlanske družine, v kateri je imel oče glavno besedo. Čeprav je imel po svoje rad ženo, jo je kar na-

Režiser Primož Bebler

mizo, računalnikom na njej in stolom ter učinkovito igro bele in črne barve v ozadju – uokviril prizorišče. Kostumo-

nih čustev, uzrl delček sebe ali svojih, tudi nerazčiščenih odnosov znotraj družine.

In memoriam

Marija Aleksandra Mahnič vd. Močnik

Nekdanja šolnica Marija Aleksandra Mahnič vd. Močnik je v 88. letu starosti v torek, 26. novembra, za vedno zatislila oči. Njena življenjska usoda je tesno povezana s pionirskim obdobjem slovenskega šolstva v Italiji, ko so ljudje še delali za ideal, ki mu pravimo narodnost. Po rodu je bila Bazovka. Pred

drugo svetovno vojno se je izšolala pri uršulinkah v Gorici za otroško vrtnarico, leta 1948 je v rodni vasi odprla slovenski otroški vrt. Bil je to čas, ko je izobraževalne zavode za najmlajše upravljala posebna ustanova, dejavna na našem obmejnem območju. Gospa Marija je z olajšanjem sprejela prestop krajevnih vrtcev v občinsko šolsko strukturo. To je pomenilo tudi nekoliko večjo finančno gotovost za vzgojitelje, ki so bili večkrat prepuščeni sami sebi in razredom do celo štirideset otrok. Res je sicer, da so bili takratni otroci drugačni od sedanjih in tudi njihovi starši so imeli večjo odgovornost za šolske ustanove. Učitelji in vzgojitelji so ob trdem delu imeli veliko zadoščenja, zlasti gospa Marija, ki jo je učiteljska pot popeljala v številne vrtece na Tržaškem. Vsaka premostitev pa ni bila zanjo znak napredovanja, prej obratno. Dejavnost je bila v Sindikatu slovenske šole in si je veliko prizadevala za odprtje vrtecev in šol s slovenskim učnim jezikom. Poučevala je v vrtcih na Greti in pri Sv. Ivanu, ključno vlogo je odigrala pri odprtju slovenskega vrtca v ul. Donadoni. S tem dogodkom je povezana

anekdota, ki nazorno orisuje okoliščine, v katerih so bili takrat prisiljeni delovati učitelji in vzgojitelji s kleno narodno zavestjo. V tistih časih je namreč veljalo pravilo, po katerem je bilo odprtje vsakega novega vrtca mogoče, če se je vanj vpisalo najmanj 15 otrok. Gospa Marija je s kolegico Maro Dobrila dobesedno prečesala Kjadin in Rocol, da bi prepričala slovenske starše, naj vpišejo svoje otroke v novo sekcijo vrtca v ul. Donadoni. Ga. Marija je naletela na veliko slovenskih družin, v katerih je bil eden izmed staršev zaposlen v javnih ustanovah: bili so tudi taki, ki so se bali storiti ta korak zaradi strahu pred izgubo svojega delovnega mesta! Tudi takrat, ko je bilo zadostno število zagotovljeno, so se šolske oblasti izgovarjale, da slovenske sekcije ni mogoče odpreti zaradi pomanjkanja števila učilnic. Tudi to je ga. Marija s kolegicami in starši otrok demantirala in dobesedno zasedla dve prazni sobi v šolskem poslopiju. Na pomoč ji je priskočila takratna poslanka Bernetičeva, ki je italijanski ravnateljica grozila celo s škandalom v Rimu. Slovensko sekcijo so naposled vendarle odprli, učiteljica Marija pa s adov svoje bitke ni mogla uživati, saj so jo šolske oblasti na vrat na nos preselile v vrtce pri Sv. Ivanu. Tudi na novem službenem mestu je sicer bila svoje bitke v sozvočju z narodnim zagonom in skrbjo za rast otrok. To je počela z intelektualno poštenostjo, brez ideoloških pregrad. Upokojila se je dokaj mlada, družinsko življenje je namreč zahtevalo svoje. Gospe Mahničevi sta se v zakonu rodila dva otroka, Milojka in Peter, dolgoletni tržaški občinski svetnik, odvetnik in pokrajinski tajnik SSK. Živela je v župniji sv. Vincencija in redno zahajala k jurtrajni slovenski maši ter zvesto vse do zadnjega sodelovala s tamkajšnjim cerkvenim pevskim zborom. Cerkev, na katero je bila zelo navezana, se nahaja v neposredni bližini šolskega poslopija na ul. Donadoni: spomini na sedanjo šolsko pustolovščino so jo tako spremljali vse življenje ...

IG

ZAHVALA

MARIJA ALEKSANDRA MAHNIČ vd. MOČNIK

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so v tem težkem trenutku na katerikoli način sočustvovali z nami, z lepo besedo lajšali bolečino ter počastili spomin pokojnice. Zahvala naj gre vsem, ki so ji v teh mesecih stali ob strani in ji pomagali. Zahvaljujemo se g. župniku Žarku Škerlju, organistu in vsem pevcem ter nosilkam sveč.

SVOJCI

Večer o radiu in televiziji

Prihodnji ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev bo 9. decembra namenjen razpravi o vlogi in položaju slovenskih radijskih ter televizijskih sporedov javne radiotelevizijske družbe RAI v Trstu. Ob okrogli mizi v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bosta razmišljala glavni urednik slovenskih informativnih sporedov Marij Čuk in glavna urednica slovenskega programskega oddelka Martina Repinc. Naslov večera, Slovenci in mediji, tokrat RAI, opozarja na dejstvo, da se med nami veliko razpravlja o marsikateri naši ustanovi in organizaciji ter njeni problematiki, morda pa premalo o radiu in televiziji, ki imata na medijskem področju vsekakor izjemno vlogo in stopata v vsako tukajšnjo hišo. Preko etra, zlasti pa interneta sta danes na voljo tudi zelo širokemu krogu slovenskih poslušalcev in gledalcev po svetu. Zgodovinske zasluge za jezikovno in kulturno rast, široko informiranost, spodbujanje ustvarjalnosti naših ljudi v letih in desetletjih po vojni so neizpodbitne. Kako je s tem danes?

REPENTABOR 140-letnica ustanovitve OŠ in 40-letnici poimenovanja po A. Gradniku

'Šola pod cerkvico na Colu nam ukradla je srce'

"Če ne bomo spoštovali sebe, svoje narodnosti, svojega jezika in svoje kulture ter zgodovine, bomo težko spoštovali druge". S temi besedami je ravnateljica openskega Didaktičnega ravnateljstva Marina Castalani na osrednji slovesnosti ob 140. obletnici ustanovitve repentabske osnovne šole in 40-letnici poimenovanja le-te po pesniku Alojzu Gradniku, ki je bila v repenski telovadnici v nedeljo, 1. decembra, izrazila prvinsko poslanstvo našega slovenskega šolstva v času, ko morajo šolski zavodi (tudi na podeželju) v večletnem okolju upravičeno vzgajati otroke k spoštovanju različnosti.

Brez sebe ni drugih – bi lahko dejali. Repenski športni hram (ki ga je AŠK Sloga za to priložnost širokodušno poklonil prirediteljem) se je tako v hladnem zimskem popoldnevu prelevil v ogromno učilnico, v kateri so se zbrali domačini, nekdanji učenci domače šole, starši sedanjih otrok bodisi vrtca A. Fakiha bodisi OŠ, da bi uživali ob učinkoviti plesni in pevski ter gledališki predstavi z naslovom Naša šola nekoč in danes, ki so jo otroci in ostali krajevni kulturniki sooblikovali pod vestnim mentorstvom učiteljskega kadra,

Združenja staršev in ostalih občinskih kulturnih dejavnikov. S predstavo, ki je vsebovala tudi intervjuje z nekdanjimi učenci, so predstavili zgodovino šolstva na Repentabru, ki se je začelo natanko pred 140 leti kot posledica splošne šolske reforme, ki jo

gre, da je repentabska šola ena redkih na našem področju, ki je delovala neprekinjeno od ustanovitve do danjšnjih dni. Šla je skozi težke čase, kljubovala fašistični raznarodovalni politiki (v tem obdobju je na Repentabru imel pomembno vlogo pri

Foto IG

Foto IG

ohranjanju narodne zavesti župnik Emil Wester) in je po osvoboditvi po zaslugi prizadevnih učiteljev in narodnozavednih domačinov postala nosilni steber vaškega družbenega življenja in nepogrešljiv del naše narodne skupnosti.

Pred štirimi desetletji so obnovljeno šolsko poslopje na Colu posvetili velikemu pesniku iz Medane, Alojzu Gradniku, čigar sin Sergej je v nedeljo sedel poleg repentabskega župana Marka Pisanija, ki je v svojem pozdravnem nagovoru izpostavil predvsem vpetost šole v tkivo

je v drugi polovici 18. stoletja dala izvesti Marija Terezija. Na začetku je šolski okoliš zaobjemal vasi Col, Repen, Vrhovlje, Dol in Voglje. Prvi učitelj je bil Idrjčan Leopold Krapš, pred ustanovitvijo šole pa je v Repentabru otroke učil branja in pisanja cerkvenik Jože Lazar. Poudariti

občinskega območja. Ob dvojnem jubileju je na šoli bilo praznično že nekaj dni pred nedeljsko proslavo, ko so na šolskem pročelju odkrili kamnito ploščo s šolskim znakom in vklesanima obletnicama, ki jo je izdelal Peter Škabar. Ob tej priložnosti so tudi poimenovali šolsko knjižnico po Antonu Fakinu, ki je tam služboval kar 36 let (od 1877) in veliko prispeval za rast šole: po njem so leta 2006 že poimenovali občinski vrtce na Colu. V osemdesetih letih je osnovna šola Gradnik dobila tudi svoj znak, ki ga je izdelala Magda Tavčar, ob 25-letnici poimenovanja šole pa je Miran Košuta uglasbil Gradnikovo pesem Padaj, padaj rosica. Danes ima šola pod Tabrom novo himno, besedilo katerega so pod mentorstvom Julije Berdon sestavili učenci sami, uglasbila in priredila pa ga je Jana Drassich. Slednjega so učenci ponosno zapeli na slovesnosti v domači telovadnici,

kjer je bila na voljo tudi izredna izdaja šolskega glasila Naš čira čara, ki ga je uredila učiteljica Anamarija Antonič. Njena kolegica Morana Sossi pa se je ob koncu prireditve zahvalila vsem, ki so omogočili tako lep praznik: to so bili učenci osnovne šole A. Gradnika, otroški vrtce A. Fakiha, cerkveni pevski zbor Repentabor pod vodstvom Antona Bedenčiča, moški pevski zbor Kraški dom pod vodstvom Vesne Guštin, Jana Drassich, Vilma Purič, Julijana Černuta, Fulvio Jurinčič, Bruno Kralj, Erik Purič, Dean Rebecchi, Martin Rebecchi, pa še Julija Berdon in Andrej Marušič, Maruška Guštin, župan Marko Pisani in vsi, ki – kot pravi himna – jim 'šola pod cerkvico na Colu ukradla je srce'!

IG

TRŽAŠKA KNJIGARNA Srečanje ob kavi

Predstavili so knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe

Knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe za leto 2014 je po krstni goriški predstavitvi in predstavitvi na knjižnem sejmu v Ljubljani spoznalo tudi tržaško občinstvo, in sicer na srečanju ob kavi v Tržaški knjigarni v sredo, 27. novembra. Gre za tradicionalni dogodek, ki navadno sovпада s prihodom sv. Miklavža... "Prav zato je lahko zbirka zanimiv knjižni dar", je na koncu matineje marketinško namignil tajnik goriške založbe Marko Tavčar in spomnil, da vsota zbirke znaša 40 evrov.

Nedvomno ponuja tudi letos zbirka naslove, ki zadovoljujejo vse bralne okuse. Otroci se bodo rade volje zatopili v zgodbe Anamarije Volk Zlobec, ki s tankočutnim odnosom do narave pripoveduje o polžku Izidorju in drugih živalskih zgodbah. V knjigi, ki jo je tiskala Grafica Goriziana, se prepletajo različne dogodivščine, vezna nit katerih je vselej smisel za lepoto, ki jo vzbuja narava, in za medsebojno solidarnost: avtoričine pripovedi temeljijo namreč na visokem etičnem izhodišču, v bralcu oziroma poslušalcu-otroku vzbujajo smisel za odgovorno držo do naravovarstvenih vprašanj, zaradi katerih je svet v

skrajni nevarnosti. Pisno pripoved dopolnjujejo lične ilustracije Nejke Selišnik, ki jo na Anamarijo Volk Zlobec veže tesno prijateljstvo in sozvočje v odnosu do obravnavanih tematik. Knjižna zbirka GMD vsebuje vsako leto publikacijo, ki je "praktičnega značaja": letos se je ta 'praktičnost' raznežila v slastno knjigo receptov z naslovom Domače slaščice – 131 receptov

tudi sami preizkusili v vlogi slaščičarja "in tako sebi in svojim dragim posladkali življenje", je dejala Simčičeva. Svoje recepte in izkušnje je za knjigo, ki jo je tiskala Tiskarna Soča, posredovala množica poklicnih in ljubiteljskih slaščičarjev: gre torej za skupinski podvig, ki bo nedvomno prinesel uporabnikom in založbi sami veliko zadoščenja. S knjigo Nekdaj v starih časih – Spisi Rada Bednarika (1902-1975) se GMD poklanja spominu ene najvidnejših osebnosti naše polpretekle zgodovine, geografa

spisov, po drugi pa prinaša bralcu dragocene pripise zgodovinskih proučevalcev, ki potrjujejo premočrtnost Bednarikove osebnosti v hudih vojnih in povojnih časih. Knjiga, ki so jo uredili Milan Jarc, Branko Marušič in Marija Čiščič, osvetljuje lik človeka, ki se je v svojem življenju vedno bojeval za uveljavljanje slovenstva na Goriškem in gojil kremenit upor proti fašizmu in drugim totalitarizmom.

Kot vsako leto pa je uvodna beseda pripadala uredniku Koledarja za leto 2014 g. Jožetu Markuži, ki izdajanje te publikacije spremlja že od leta 1977. "Koledar nadaljuje Slomškovo zamisel o dobri knjigi, ki naj dobi svoje mesto v vsaki družini in ki naj bralcem posreduje verske, narodne in kulturne vrednote", nam je povedal g. Markuža pred predstavitvijo. Koledar, ki ga je letos opremil goriški likovnik Andrej Kosič, ponuja bralcu izjemno bogato vsebino, ki prikazuje prav tako bogato kulturno, versko, gospodarsko, politično in družbeno dogajanje v našem prostoru. Zbornikov del (ki vsebuje poročila, memoarska besedila in druge zapise) obsega 256 strani; pri njem je sodelovalo petdeset avtorjev. Koledar vsebuje še dva dodatka, in sicer Slovensko bibliografijo v Italiji za leto 2012 knjižničarke Ksenje Majovski in zapis Izobraževanje v slovenskem jeziku v Italiji Slorijeve sodelavke Norine Bogatec. Knjižno zbirko dopolnjuje letos še stenski koledar.

IG

Foto IG

ZCPZ Pesem jeseni 2013

Zbori so se predstavili z "izven liturgičnim" obrazom

Na predvečer prve adventne nedelje so zbori Zveze cerkvenih pevskih zborov zapeli na vsakoletni pevski reviji Pesem jeseni, ki s toplino domače pesmi uvaja v zimski čas. Ko kmetje pospravijo svoje orodje, se zbori pripravijo na posebno dejavno obdobje svoje pevske sezone, kot je v uvodnem pozdravu na odru športnega centra Zarja povedal župnik Žarko Škerlj, ki je tudi pohvalil široke poglede zborov z dvojno, bogoslužno in koncertno dejavnostjo. Nabožni in svetni programi so zaznamovali tudi program revije, čeprav je poznojesensko srečanje predvsem priložnost, da se cerkveni zbori predstavijo s svojim "izven liturgičnim" obrazom.

Foto Z. VIDAU

Napovedovalca Petra Križmančič in Matej Kos sta povabila na oder dvanajst zborov, ki so vključili v svoje sporede veliko skladb Brede Šček ob letošnji 120-letnici rojstva, a tudi Franceta Gačnika ob 25-letnici smrti, Adija Daneva ob letošnjem osmdesetem rojstnem dnevu, besedila Alojza Kocjančiča in Vin-

ka Beličiča ob stoletnici rojstva in Iga Grudna ob 120-letnici rojstva. Tako so nastopajoči zbori upoštevali navodila organizatorjev, ki želijo, da bi bila revija hkrati prijetno srečanje v sproščenem duhu, a tudi trenutek za utrjevanje kulture in zavesti predvsem v

Moški zbor Fantje izpod Grmade je že veteran revije; z novimi pevci oblikuje zvočno podobo pod mentorstvom Hermana Antoniča. Nepogrešljiva pa je postala tudi prisotnost ženskega zbora Prosek-Kontovel, ki je zapel pod vodstvom Marka Štoke. Z

odnosu do krajevnih umetnikov. Za začetek so z užitkom zapeli pevci mešanega zbora Lipa, ki ga vodi Tamara Ražem, nato se je mešani zbor Mačkolje predstavil v komorni zasedbi, v kateri so prišli do izraza detajli ekspresivne izvedbe pevec in zborovodje Mateja Lazarja.

zborovodkinjo Anastasio Purič so člani moškega zbora Lipa iz Bazovice zaplesali v utripu vsečnih pesmi, v katere so vlili veliko energije in navdušenja. Pevke cerkvene skupine iz Zgonika so redne udeleženke pobud ZCPZ in so tudi tokrat zapele s spodbudnim sodelovanjem

zborovodkinje Zulejke Devetak, ki se je nato, kot mentorica in pevka, pridružila tudi dolgoletnim protagonistkam nedeljske radijske maše, članicam povezane ženske skupine rojanskega pevskega zbora.

Gropada je majhna vas z velikim zborom Skala-Slovan, ki je na reviji prepričano zapel pod vodstvom Jarija Jarca. Walter Lo Nigro pa je od letošnje sezone prevzel vodstvo openske moške skupine Sveti Jernej, ki se je tudi tokrat izkazala s profesionalno držo, urejenim in čustvenim nastopom. Nastopil je tudi združeni mešani zbor Repentabor, ki je s svojim petjem nositelj lepega sporočila prijateljstva, saj v njem pojejo pevci iz Slovenije in Italije, združeni pod vodstvom Kristine Cotič.

S pozornostjo do umetniških vsebin in premissljenimi, dodelanimi izvedbami je mešani cerkveni zbor Sveti Jernej z Opčin ovrednotil trud zborovodje Janke Bana, ki je pripravil za nastop tudi urejene člane nabrežinskega zbora Igo Gruden. Tudi tokrat je revijo radodarno podprla Slovenska prosvetna matica.

PAL

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 9. decembra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu. Glavni urednik slovenskih informativnih sporedov Marij Čuk in glavna urednica slovenskega programskega oddelka Martina Repinc bosta spregovorila o temi: Slovenci in mediji, tokrat RAI.

Ob smrti mame

MARIJE ALEKSANDRE MAHNIČ vd. MOČNIK
izražamo iskreno sožalje hčerki Milojki in sinu Petru ter ostalim sorodnikom

UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta - Milij in Vincencijeva konferenca vabita na obisk gostov doma za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v četrtek, 12. decembra: ob 16.10 molitev rožnega venca, sledi sv. maša s petjem Marijinih pesmi, nato pa veselo druženje.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Zmaga Radetič - Rebula 20 evrov; za misijon p. Ernesta Saksida - Braziliija: N. N. 50, Giovanni Giacomini 206 evrov. Darove lahko nakažete tudi na banko: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 1089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Slivno / Spominska plošča padlim domačinom

Jus iz Slivnega je že pred leti izrazil željo, da bi na pročelje domače cerkve postavili ploščo, ki bi ohranila v trajnem spominu imena domačih ljudi, ki so v vojnem času kot člani NOB darovali svoje življenje za svobodo. Vojna vihra in človeška zlobnost pa sta bili tudi na strani zmagovalcev neprizanesljivi do take mere, da sta po krivici odtrgala življenje treh mladih nedolžnih deklet. Končno so se domačini temu skupnemu bolečemu spominu oddolžili v nedeljo, 1. decembra, ko so na pročelju, ob vhodu v Božji hram, odkrili ploščo, na kateri so poleg imen dvanajstih padlih domačinov vključena še imena Rosande Kralj, Vide Kralj in Marte Terčon.

Pred slovesnostjo je domači dušni pastir g. Jože Markuža daroval sveto mašo zadušnico, vremenske razmere pa niso dovolile nastopa domačega cerkvenega zbora na odprtem pred spominsko ploščo, zato je pevski sestav nastopil v Božjem hramu. Vodil ga je dolgoletni zborovodja Ivo Kralj, kateremu je ta dogodek nedvomno veliko pomenil: mlada Rosanda, ki so jo zmagovalci-partizani odvedli v smrt, je bila njegova sestra, iste usode je bila deležna tudi njegova sestrična Vida. Kralj je prisotnim zaupal svoje spomine na takratno tragedijo, njegova hči Cirila pa je v priložnostnem nagovoru obravnavala tematiko sprave, ki je potrebna, pa čeprav je bolečina zaradi nekdanjega zla še kako velika. Cirila Kralj je obenem prebrala pisno sporočilo predsednika slivenskega jusa Erika Mastena, ki je bil zaradi službenih obveznosti odsoten. "Z zadoščenjem pozdravljam današnjo pobudo, ko se s kamnito ploščo spominjamo oseb, Slivencev, ki so zaznamovale polpreteklo zgodovino naše vasi. Ni naša naloga, da se danes tu, na tem mestu, soočamo z zgodovinskimi dogajanjmi, za to so poklicani zgodovinarji", je mnenja Masten. "Naša naloga pa je in ostane ohranjati zavest pripadnosti naši slivenski vaški skupnosti, ki je znala s tem dejanjem premostiti spore v imenu sprave in vizije v konstruktivno prihodnost. Obeležje naj priča, da smo danes Slivenci zagledani v prihodnost, ne da bi nas več bremenile zgodovinske tragedije, ki so prizadele marsikatero slovensko družino. Danes je naš skupni imenovalac ponos pripadnosti neki vasi, neki narodnosti skupnosti, ki kljubuje stiskam družbe, v kateri živimo", je zapisal predsednik domačega jusa. / IG

Društvo slovenskih izobražencev Edvard Kovač o papežu Francišku

Zavestno krši protokol in rituale, saj mu Cerkev ne pomeni disciplino in ritualnost. Ima občutek za mladino na obrobju, ne upa si soditi nikogar, ker mu vsak človek predstavlja veličino. Je vrhunski intelektualce, istočasno pa ima rad pobožnosti in obrobne ljudi. V svojih dejanjih je zelo radikalen, saj zagovarja dejstvo, da se moramo vrniti k resničnosti in h konkretnim stvarim, zato bo zahteval novo pastoralno teologijo in prakso. Razlikuje med etiko in moralo, rekoč: "Nisem proti morali, a se ne smemo oddaljiti od temeljne etike". Tako je dr. Edvard Kovač, predavatelj filozofije na univerzah v Toulousu in Ljubljani, strokovnjak za filozofsko antropologijo in star znanec Društva slovenskih izobražencev, predstavil lik papeža Franciška, njegov miselno ozadje in teologijo osvoboditve. Papeža Franciška oziroma rimskega škofa vodi ljubezen, ki pa ni čustvena, temveč je vir

modrosti in razmišljanja. Že s samim imenom, ki si ga je izbral, je dokazal to, kar pravijo cerkveni očetje: ni mogoče definirati dogem, treba je prej prakticirati, nato pa pojasniti vrojene ideje. Temeljnega pomena je predvsem to, da se začnemo obnašati kot kristjani. Za Jorgeja Maria Bergoglia je Cerkev romarka, ki potuje, mišljenje pa ni doktrina, ampak iskanje. Vse postavi pod vprašaj in razgrajuje. Šolal se je v jezuitskih šolah v Argentini, doktoriral pa je v Nemčiji, zato ima solidno intelektualno formacijo. Je doberhoten in usmiljen, upa si objeti vernike, ker ima rad vse ljudi. V ozadju je velik um, saj veliko premišljuje. Nanj je vplivalo šolanje pri jezuitih in Descartova filozofija, kar se kaže v jasnih in razločnih idejah. V nadaljevanju svojega preda-

vanja je dr. Kovač primerjal Franciškov osebost z osebnostjo papeža Janeza XXIII. Ta je bil velika dobričina, ni pa bil mislec, kakršen je Bergoglio. Njegova spontanost se namreč rojeva iz duhovnih analiz in harmonične, enotne in vzmerniljive osebnosti. Ideja papeža Franciška je trojna: vsakega človeka doživlja kot

Foto DD

božjo podobo z izjemnim dostojanstvom in ga spoštuje, ker je "metodično naiven". Druga ideja je še močnejša: čudež človeka je božja podoba ali odsev Boga, zato je vsak človek lep. Bog živi

med nami v vsakem človeku, zato je še bolj viden v ženi, ki trpi, ali v ubogem, ker je to božja navzočnost. Kot tretje papež zagovarja to, da Bog ni ustvaril sveta po pomoti, saj je ekološko naravnano in ščiti to stvarstvo. Ob srečevanju z ljudmi ugotavlja njegove darove.

V Nemčiji je veliko bral filozofa Heideggerja in o radosti biti. Tako čuti tudi sam radost in veselje biti; ker mu je bilo to podarjeno, doživlja drugega oziroma bližnjega kot veselje. Sam gradi na paradoksu, ne pa na dialektiki. Veliko poslušaja, a se z drugimi ne posvetuje; zato ga obtožujejo, da ni dovzeten za pripombe, in ga označujejo za moteči faktor.

Zanimivo je dejstvo, da, preden je papež Francišek prišel v Rim, je vladalo prepričanje, da je vse v razsulu in je svet brez pravilne orientacije. Nato pa pride on in se vsem nasmehe, rekoč, da se je treba vrniti k primarnim, osnovnim zadevam. Tako je tudi dr. Kovač pripomnil, da duhovniki pri maši ne oznanjajo več evangelija, ampak samo polemizirajo o družini ali kvečjemu o politiki. ŠIN

DEVIN-NABREŽINA Ob 100-letnici 1. svetovne vojne Niz prireditev od januarja do junija 2014

Kulturna odbornica devinsko-nabrežinske uprave Marija Breclj je z velikim zadovoljstvom v ponedeljek, 25. novembra, v sejni dvorani občinske palače predstavila niz pobud, ki jih bodo krajevna društva ob stoletnici začetka prvega svetovnega spopada izvedla prihodnje leto v sklopu načrta z naslovom *Po sledeh prve*

svetovne vojne. Projekt je dokaj širokopotezen, zlasti pa etnično (in politično) transverzalen, kot so potrdile laskave besede krajevnega predstavnika desne sredine Massima Romite, ki je predstavljal več krajevnih društev. Skupna vsota projekta znaša 41 tisoč evrov: razpisala ga je Lokalna akcijska skupina Kras, ki bo zanj odštela 31 tisoč evrov,

preostalih deset tisoč evrov pa bo vložila devinsko-nabrežinska občina. "Ta vsota je za naše blagajne kar velik znesek. Verjamemo pa, da lahko niz različnih kulturnih dogodkov ovrednoti tudi s turističnega vidika področje naše občine", je dejala Breclj, ki je spomnila, da so pri projektu soudeleženi kulturni dejavniki tudi iz goriške pokrajine. Seznam soudeleženi društev je res razvejen. Sestavljajo ga SKD Igo Gruden, Jamarska skupina Flondar, Italijanko-madžarsko kulturno društvo "Pier Paolo Vergerio", društvo Ajser 2000, Lions Club Devin-Nabrežina, Univerza za tretje življenjsko obdobje,

Skupina Ermada Flavio Vidonis, društvo Hermada - vojaki in civilisti, Proloco Foljan-Sredipolje, društvo Sodalitas Adriatico-Danubiana in planinsko društvo Societa' alpina delle Giulie. Posamezni dogodki se bodo zvrstili od januarja 2014 do junija istega leta: ravno v tem poletnem mesecu je Gavrilu Princip umoril prestolonaslednika in povzročil avstro-ogrski casus belli, ki je le mesec zatem sprožil eno največjih morij v zgodovini človeštva. Projekt sestavlja pet različnih vsebinskih sklopov. Prvi je namenjen tisku zgodovinskih publikacij, med katerimi gre omeniti ponovno izdajo knjige

spominov Draga Sedmaka z naslovom *Kronika vasi ob vznožju Grmade v letih 1915-1918*. Drugi sklop bo posvečen objavi multimedijskega informativnega gradiva (nekateri panoi bodo nameščeni na različnih lokacijah po občinskem območju). Vrstili se bodo tudi vodeni obiski v odkrivanju naravnih in zgodovinskih znamenitosti področja zlasti z ozirom na vojne lokacije izpred sto let. Svetovnemu spopadu bosta posvečeni razstavi Kulturne in športne skupine Ajser 2000 in Zdrženja Hermada - vojaki in civilisti: v Centru Škerk bo tudi večji posvet o vzrokih, ki so staro

celino takrat silili v brezno vojnega spopada. Zadnji sklop pa je namenjen kulturnim dogodkom. Nekateri bodo potekali na suggestivnih lokacijah nekdanjih bojišč. Prireditelji so uvrstili tudi nekatere koncerte, ki jih bosta uresničili Zdrženje Druga muzika in nabrežinsko kulturno društvo I. Gruden: načrt društva Gruden bo poskušal prikazati s pomočjo pesmi izpred sto let vzdrušje, ki je takrat prevevalo našega in evropskega človeka nasploh. Kot je v imenu društva dejala Vera Tutta, je prva svetovna vojna doletela več narodov in več jezikov: "Prav zato bo naš program večjezičen". IG

Kamen ima ljubezen neba

Mile Pešorda: Baščanska plošča, poema

Pri Založbi 2000 v Ljubljani je izpod prevajalskega peresa pesnice in slavistke Ines Cergol izšel prevod pesniške knjige hrvaškega književnika Mileta Pešorde. Spremenjena beseda h knjigi sta napisala prevajalka in hrvaški akademik, pesnik in prevajalec Luko Paljetak. Naslovnica s sliko akademske slikarke Mire Ličen Krmpotič – *Vstali* je v sozvočju s samo pesnitvijo, ki jo oba pisca spremenjene besede primerjata s križevim potom. Paljetak v spremni besedi *Introbio Mileta Pešorde* zapiše: "Avtor Baščanske plošče, poeme, je po svojem priznanju 'vkrižan v besedo'. Sam je torej križ in razpet na tem križu, sebe prinaša za žrtev vstajenju v celovitem pomenu besed, ki jih kot 'tisočletno pisavo bere na izviru'. /.../ Knjiga je prag za vstop v skrivnost, ki je kot Baščanska plošča – Hrvatom pomembna tako, kot so Brižinski spomeniki Slovenem – prag za vstop v skrivnost hrvaške zgodovinskiosti". Ines Cergol v svoji spremni besedi *Simbol identitete* utemeljuje, da je Pešordova pesniško sporočilo univerzalno, saj postavlja sleherni materni jezik kot temelj identitete. V tem smislu se pesnitev začneja in končuje. *Predgovor* – ritmizirana proza *Gospa, ki jo čakam*, poudarja ženski, materinski, marijanski princip kot princip matere jezika. Konec pesnitve, *Za-govor – Latinski sonet, za Janezza Pavla II.*, pa sklene verz *Povsem tvoj biti z goro Vstalega*. Torej besedna zveza, ki neposredno namiguje na papeško geslo Totus Tuus oziroma Marijin. Na samem začetku knjige je posvetilo *Svetemu Frančišku iz Assisija, avtorju Pesmi brata Sonca*. Jedrna pesnitev pa se začneja z ver-

zom *Beseda, ki gori/Na otoku*, začena se torej z 'besedo', ki je bila na samem začetku, kot zapiše evangelist Janez, in je počelo učlovečenje. Glagolica – pisava, črka, beseda –, vklesana v kamnito ploščo v času hrvaškega kralja Zvonimirja v cerkvi sv. Lucije v Baški na otoku Krku, tako

Mile Pešorda

ostaja temeljno pričevanje, temeljni kamen – kamen, ki "ima ljubezen neba//Ima plamen/Ki ga prepozna/Bralec//Prvega znaka". V tem smislu pa temeljni kamen nacionalne, kulturne in krščanske identitete. Knjiga je v hrvaščini izšla leta 2008 v Zagrebu s spremno besedo književnika Božidarja Petrača, sedanjega predsednika Društva hrvaških književnikov, in je bila dobitnica dveh prestižnih pesniških nagrad – Dubravka Horvatića in Antuna Branka Šimića. Književnik Mile Pešorda, rojen v Gradah 1950, živi in ustvarja v Zagrebu; večino svojega življenja, do leta 1990, je preživel v Sarajevu, kjer se je odlikoval

kot izvrsten urednik domače in tuje književnosti pri založbi Veselin Masleša. Med drugim je v Jugoslaviji prevedel in objavil tudi dela Milana Kundere, zaradi česar je bil leta 1984 javno ožigosan kot kunderist in antikomunist. Zaradi zavzemanja za evropske družbene in kulturne vrednote in zaradi premočrtnege odnosa do svojega maternega jezika, v Sarajevu je bil leta 1971 pobudnik in sopolitnik Sarajevske deklaracije o hrvaškem jeziku, je že vse življenje tarča raznih ideoloških in političnih napadov. Ali kot zapiše Ines Cergol v spremni besedi: "Braniti, negovati materni jezik ni le politična afirmacija, temveč boj za osebno identiteto, za najgloblja čustva in čutenja, za svobodo. Svobodo (pre) življenja in ustvarjanja". Poema Baščanska plošča razpira dialoški prostor svobode in miru ali, kot poudarjajo skleplni verzi XXII. pesmi: "*Edini dar/Bo k ljudstvu obrnjen/Svoboda oltar*".

Prva Pešordova knjiga, prevedena v slovenščino, je izšla pod naslovom *Drevo z dušo ptice* leta 2002 pri koprski založbi Lipa s spremno besedo Cirila Zlobca, v kateri je zapisal: "V Pešordovi poeziji se prepletajo, s pravzaprav ena sama celota, izpoved, razpoloženje, filozofska refleksija in visoka moralna drža. /.../ Gre za sodobno poezijo v polnem pomenu besede. Čist, nepodkupljiv umetniški in človeški glas".

Knjiga Baščanska plošča, poema je bila 28. novembra predstavljena pri Društvu slovenskih pisateljev v Ljubljani, 11. decembra pa jo bodo predstavili v koprski Rotundi sv. Elija.

(nc)

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (29)

Mariza Perat

Mati Božja "Žanjica" v Porcinju nad Čedadom

"Če je vse to res", so pravili, "moramo videti še kaj. Počakajmo!"

Tretje in zadnje prikazanje je potekalo v nedeljo, 30. septembra, tudi tokrat v domači cerkvi med molitvijo rožnega venca.

Terezija je zaklicala:

"Gospa me vabi, naj grem gor!"

"Tretjič in zadnjič ti naročam: Povej vsem, naj ne preklinjajo, ker se svet začneja tresti, in naj ne skrunijo praznikov na vse mogoče načine!"

Nato je Božja Mati izginila in Terezija je ni več videla.

Ljudje so zdaj hoteli videti križec na Terezijini roki, nato so se vsi vrnili v cerkev. Šli so v procesiji okrog oltarja in zmolili rožni venec v zahvalo, da se je Božja Mati prikazala v njihovi domači cerkvi v Porcinju.

Čedad

Odšla je proti oltarju, z njo pa je šla tudi Marija Turca, ki se je znova oprijela njene obleke. Ljudje so s svetim spoštovanjem zrlji proti oltarju in šepetaje naročali Tereziji:

"Reci, naj ti naredi znamenje na roki ali naj ti da kaj napisanega, da bomo lahko verjeli, da je res Mati Božja in Mati vseh vernih kristjanov, Brezmadežna Devica Marija!"

Kot prvič je Gospa tudi tokrat peljala Terezijo okrog oltarja, in sicer z leve proti desni. Ko sta bili za oltarjem, je Gospa na hrbtno stran Terezijine desne roke vtisnila zlat križec. Zatem sta se napotili iz cerkve in čez trg odšli proti vasi. Terezijina prijateljica je kot prvič bila z njima in se držala Terezijine obleke. Ljudje so spraševali, kje je Brezmadežna Devica.

"Tu je, glejte, drži me za roko!" je odgovarjala Terezija.

"Glejte, tu se pajek vzpenja po njeni obleki!" Ljudje so poklekli, da bi tudi oni kaj videli, a niso videli ničesar razen pajka. Tedaj je Terezijin oče, ki je bil tudi prisoten, deklico odvedel domov.

Vsi ljudje so jima sledili po kolenih. Ko so dospeli v bližino Terezijinega doma, se je Božja Mati ustavila in se od Terezije poslovila z besedami:

Morda bo tu kdo oporekal, da Božja Mati ni povedala svojega imena. Vendar pa to ne drži, kajti Gospa je na prošnjo ljudi vtisnila vidkinji vidno znamenje in s tem potrdila njihovo domnevo, da je ona res Božja Mati. Naj še omenim, da je to edinstven primer v zgodovini Marijinih prikazovanj, saj ni še nikjer nobenemu vidcu vtisnila kakšnega vidnega znamenja.

Dogodki o prikazovanju so se kmalu razvedeli tudi v drugih krajih. Ker je domači kaplan postal žrtev kolere, so ob nedeljah v Porcinju prihajali maševat duhovniki iz drugih župnij in tudi iz Čedadu, kar je v znatni meri pripomoglo, da se je vest o Marijinem prikazovanju in njenem sporočilu razvedela tudi v bolj oddaljenih krajih, kar je bilo tudi v skladu z Marijinim naročilom, naj o tem zve čim več ljudi. Res so v Porcinju kmalu začeli prihajati romarji, da bi na kraju prikazovanj molili. Janez Grimaz v svojem rokopisu omenja, da so prihajali celo iz Istre.

Medtem so duhovniki čedadjskega kapitlja sklenili, da se Terezija preseli v Čedad. Tu bi se naučila italijanskega jezika, ki ga ni poznala, in bi istočasno bila varna pred preveliko radovednostjo ljudi.

/ dalje

S 3. strani

Da, takoj bi ...

V razredih je lahko tudi 70 učencev na enega učitelja, tako da si lahko predstavljate, koliko otroci potem znajo. Popoldne smo imeli z otroki kako delavnico, skupaj smo risali, peslili, se igrali, se

Včasih smo imeli pred večerjo tudi adoracijo pred Najsvetejšim. To je zanje prav poseben trenutek, ob katerem tudi majhni otroci z vsem srcem pojejo in plešejo. Ravno ples in glasba jim dosti pomenita, saj njihovo petje odmeva

Otroci radi rišejo

smejali ali pa hodili preprosto na sprehod ali skupaj prali obleke. Zvečer smo imeli pogovorno skupino z mladimi in študenti. Ti se zelo radi pogovarjajo o veri, o čudežih v njihovem življenju, o svetnikih itd. Zelo jih zanima naša matična država Slovenija in kako živimo v našem svetu, radi se učijo igranja na kitaro in novih pesmi. Zelo osebno so pristopali do vsakega izmed nas. Na njih pa me je najbolj pritegnila globoka in trdna vera v Boga.

skozi cel dan. Otroci so mi takoj prirasli k srcu. Polni so življenja, radovedni in zelo radi so me držali za roko ali se stisnili k meni. Tako zelo si želijo biti ljubljani in sprejeti, njihove ročice so se stegovale proti meni in velike temne oči so

prosile za malo ljubezni. Njihove zgodbe so res neverjetne. Kje vse so te otroke našli! Tako so na primer Mojzesa našli v stranišču, kamor ga je odvrгла mama. Zaradi tega ima posledice, saj se ne more pravilno razvijati. Safari ima še šest bratov in sester, ki so postali sirote zaradi vojne v Kongu. Našli so jih v gozdu in jih pripeljali v sirotišnico.

Včasih sem si zaželela malo samotne in sla na sprehod po okolici. Narava je tukaj prekrasna. Bananovci, griči, hiške iz blata, potok... Seveda nisem imela kaj preveč "svobode", saj je takoj za mano pritekla gruča otrok, ki se mi je pridružila.

V nedeljo, 4. avgusta, smo imeli to cast, da smo bili povabljeni na duhovniško posvečenje v bližnji župniji Mushaka. Kot je tukaj v navadi, pripravijo ob takih priložnostih velik praznik. Letos še posebno, ker je v Mushaki 50-letni-

Pri delavnici umivanja zob

ca župnije in je bila častna gostja predsednikova žena. Maša je trajala skoraj pet ur, a kljub na-

pornemu dnevu nam ni bilo žal, da smo se udeležili posvečenja. Najbolj so se mi vtisnili v spomin njihovi tradicionalni plesi. Ob koncu so v govorih dali velik pomen edinosti in spravi, saj je bila ta župnija prva, ki je po genocidu začela delovati za spravo med Hutiji in Tutsiji. Med mašo je bil tudi sprejem katehumenov, to so zločinci in morilci, ki so bili po določenem programu spet sprejeti kot člani Cerkve in župnije. V ta program so bili vključeni tako obsojeni kot tudi sorodniki žrtev, med seboj so si morali odpustiti in ne gojiti maščevanja. Res je bilo ganljivo vse to poslušati – kakšnega odpuščanja so ti ljudje zmožni. Sedaj razumem, zakaj imajo tako gorečo vero, saj samo z Bogom je lahko tako odpuščanje mogoče.

Mladi v sirotišnici se zdijo nesrečni. Verjetno, ker nimajo dovolj hrane, saj sestre dajo prednost manjšim otrokom, večji otroci in mladi navadno zato jedo samo večerjo. Drugače imajo v sirotišnici na jedilniku vsak dan samo fižol, mogoče si v nedeljo lahko privoščijo še riž. Težko mi je bilo, ko sem videla, da trpijo, ker so revni. A vendar zaradi tega ne obupujejo, v pogovorih vedno vključijo Boga, verjamejo, da bo zanje poskrbel.

Sester malega Jezusa je sedaj skupno 40. V sirotišnici v Rusayu jih je 16. Razdelijo se tako, da vsaka sestra skrbi za 6-7 otrok različne starosti. Majhnim otrokom perejo obleke, poskrbijo za hrano itd. Vsako večje dekle pa skrbi za enega malčka, ga čez dan nosi na hrbtnu, uč ga govoriti, hoditi, ple-

sati. Hkrati pa morajo sestre skrbeti še za njivo in pridelke, iti na tržnico, skrbeti za živali. Pri opravkih jim pomagajo večji otroci in mladi, tako da so že od malih nog vajeni trdega dela.

Čutila sem, kako so vsi otroci in mladi kot ena velika družina. Kako zelo so vsi hvaležni mami Adriji za njen trud. Tudi jaz sem sedaj okusila delček te velike družine; verjamem, da me bo

Mladi se tudi radi učijo igranja kitare

Za sestre je tako življenje predvsem na začetku, ko postanejo del reda, zelo naporno. Moč črpajo v molitvi in pri Bogu, saj imajo v kapeli stalno izpostavljeno Najsvetejšo. Na nas se obračajo s prošnjo, če bi lahko našli kakšno stalno denarno podporo, saj nimajo nobenega vira dohodka. Tudi država jim nič ne pomaga. Odvisne so od darov dobrih ljudi. Ko se je bližal čas odhoda, mi je bilo težko pri srcu. Nisem si mogla predstavljati, da ti otroci ne bodo več del mojega vsakdana.

spremljala za vedno. Preprosto zaljubila sem se v te otroke in ljudi, zaljubila sem se v Ruando. Lahko rečem, da je bil to najlepši čas v mojem življenju. Kar bom doma najbolj pogrešala, so pristni in iskreni ljudje, ki te sprejmejo takega, kot si, odnosi, ki niso površinski. Pogrešala bom preprostost življenja in zaupanje v božje načrte. Odhajala sem iz Ruande z veliko željo in obljubo v srcu, da se bom nekega dne vrnila. In z željo, da bi tem krasnim ljudem pomagala.

Išla je dokumentarna monografija o pesniku Francetu Balantiču, klasiku slovenstva

Povečana zaskrbljenost zaradi razmer v Sloveniji

Mnoga okolja, s hišami, ulicami in trgi, v Sloveniji so že okrašena in razsvetljena v pričakovanju praznikov ob prehodu tega v novo leto. Toda zaradi krize in slabih življenjskih razmer, ki po nekaterih analizah domnevno tarejo kar okoli 400 tisoč ljudi, so ponekod denar, ki bi ga v boljših razmerah namenili za zabave, prireditve ali potovanja, namenili za pomoč potrebnim posameznikom. Pri tem sta zelo dejavni in uspešni tudi obe humanitarne organizaciji, Rdeči križ in Karitas.

Stanje duha je v Sloveniji pred koncem leta 2013 slabo, čeprav premierka Alenka Brašutek kar naprej napoveduje izboljšanje razmer in pričetek vnovične gospodarske rasti že čez kratak čas. Toda resnično stanje države na finančno-materialnem področju se bo pokazalo bližnjega 13. decembra, ko bodo objavili rezultate nadzornih pregledov slovenskih bank. Te naj bi imele velike primanjkljaje iz svojega večletnega poslovanja, skupaj predvidoma več milijard evrov. Primanjkljaji so zvečinoma nastali zaradi dajanja kreditov izbranim in pomembnim posameznikom, podjetjem in ustanovam. Centralna banka in vlada sta sporočili, da bodo primanjkljaje v bankah morali tudi tokrat poravnati davkoplačevalci, pri čemer ne bodo imenovali tistih oseb iz območij vplivnežev in elit, ki so bančna posojila dobivali, a jih skoraj zagotovo nikoli ne bodo vrnil.

Vlada je ta čas v precepu in

mnogih težavah, tako da ne more opravljati vseh nalog, ki jih terjajo razmere. Odstopila sta dva ministra, Stanko Stepišnik in Tomaž Gantar, pristojna za gospodarstvo oziroma zdravje. Minister za zdravje Tomaž Gan-

France Balantič

predsednik stranke Socialni demokrati, ki zdaj le od zunaj spremlja dogajanja ter politiki in javnosti skoraj vsak dan po javni TV deli nauke.

V turobnem vzdušju, ko ni več jasno, kam gre in kaj hoče država, so podali nepreklicno ostavko vsi trije voditelji Komisije za preprečevanje korupcije. Njen predsednik je presenečeni javnosti zagotovil, "da vodstvo Komisije ni odstopilo iz obupa, nemoči, pritiskov ali, ker bi mu zmanjkalo volje do dela, temveč je odstopilo iz protesta". Po njegovem politika, stranke in tudi parlament ovirajo in celo blokirajo boj zoper korupcijo, ki je v državi zelo razširjena. Navajamo, da gre za t. i. sistemsko korupcijo, ki presega nivo posameznika, saj vključuje večje število udeležencev. Za to obliko sta tudi značilna korupcija funkcionarjev pri oblikovanju novih zakonov in korupcija poslancev pri njihovem sprejemanju. Sicer pa ena izmed razlag, kaj je korupcija, pravi, "da gre za nesprejemljivo ravnanje ljudi, ki si želijo okoristiti na račun svojega položaja ali izvajati nepoštena dejanja v odnosu do drugih ljudi, narave ali okolja".

Odstop vodstva Komisije - sestavljajo ga Goran Klemenčič, Rok Praprotnik in Liljana Selinšek - je vzbudil veliko odmevov in komentarjev. Po večini gre za strinjanje, da je korupcija veliko zlo in problem v državi in zato je treba boj zoper njo nadaljevati. Kritična pa sta SDS in Janez Janša. Dokazujejo, da je Komisija najbolj delovala in ukrepala zoper Janeza Janšo, domnevno brez dokazov, in zaradi njene očitne pristranskosti bi bilo najbolje, da bi Komisijo ukinili. Po prepričan-

ju Janeza Janše pa je vodstvo Komisije odstopilo zato, ker si ni upalo preiskati korupcije v slovenskih bankah in v Mestni občini Ljubljana. Kako se bo zadeva razpletla, seveda ni mogoče napovedati. Očitno pa je, da se je v tem primeru še bolj povečala zaskrbljenost prebivalstva zaradi slabih razmer v državi. K sreči pa nastajajo tudi svetli prebliski in koristni dogodki v tem obdobju malodušja in vsesplošne krize. To je bil, denimo, Slovenski knjižni sejem. Manica Ferenc je v katoliškem tedniku Družina zapisala, "da Slovenski knjižni sejem vse bolj postaja kraj, kjer se vsaj za nekaj dni ne ločujemo na leve in desne, verne in neverne. To je čas, ko lahko v Cankarjevem domu kulture sproščeno in odprto govorimo o vseh temah, ne da bi nas kdorkoli označil za drugorazredne ljudi". Ob sejmju sta izšli dve pomembni novi deli: knjiga o dr. Jožetu Pučniku, avtorice Rosvite Pesek, in dokumentarna monografija o pesniku Francetu Balantiču. Ta ima naslov In vendar si za pevca me izvolil. France Pičnik, urednik monografije, je ob predstavitvi knjige povedal, da je gradivo zanj zbiral skoraj trideset let. Toda gre za pesnika univerzalnih vrednot.

Zvonjenje je v večini župnij zmerno!

Slovenska škofovska konferenca je na rednem plenarnem zasedanju obravnavala tudi smernice za zvonjenje cerkvenih zvonov. Župnijam je naročila, naj zvonjenje prilagodijo lokalnim razmeram. Zlasti v urbanih okoljih bodo upoštevali načelo, da z zvonjenjem ne pretiravajo. Sicer je v večini slovenskih župnij zvonjenje že zdaj zmerno, torej primerno.

Marijan Drobec

Množični odstopi na slovenski politični sceni

Odgovornost z rokom trajanja

Splošna kriza Slovenije se kaže skozi različne "prigode" slovenske politike. V zadnjih tednih so odstopi in "koraki nazaj" postali razpoznavni znak slovenskega političnega vsakdana. In vse to se je dogajalo z neverjetno hitrostjo. Človek je vsemu temu kaosu že težko sledil, kot bi šlo za preobrate kake španske televizijske limonade. Ne, ne gre samo za odstop senata Komisije za preprečevanje korupcije, ki je sprožila še največ odzivov (precej več kot odstop dveh ministrov). Gre v prvi vrsti za stranpot, na katero je zašla uradna Slovenija. Odstopi so le stranski učinek.

Je stanje v državi še pod nadzorom?

Ko smo v prejšnjih tednih spremljali množične in nenadne spremembe v slovenskem političnem vrhu, smo se lahko le vprašali, ali je to res mogoče. V trenutku, ko je bila izglasovana zaupnica vladni Alenke Brašutek in nekoliko kasneje zavrnjena zaupnica finančnemu ministru Urošu Čuferju, je slovenska izvršna oblast po hitrem postopku izigubila dva ministra (za gospodarstvo Stanka Stepišnika, za zdravje Tomaža Gantarja), tretji (minister za infrastrukturo Samo Omerzel) je še vedno močno na prepri-

hu. V slovo je medtem pomahal tudi Tomaž Kuntarič, predsednik družbe Sod, trenutno najpomembnejše državne agencije, ki se ukvarja z državnim lastništvom.

Zadnji, ki so sporočili, da jim je "počil film", so bili člani Klemenčičeve komisije. Seveda, razlogi so različni in obdelati jih gre vsakega posebej. Vseeno pa se možični odstopi navzven ponujajo kot "enovita" slika, ki kaže jasno podobo stanja duha v Sloveniji. Preprosto, vtis je, da nihče ne nadzira situacije. In to ravno v trenutku, ko bi morali biti vse pod nadzorom, da bodo prihajajoči meseci, najbrž odločilni za prihodnost Slovenije, čim manj tvegani.

Množični odstopi: farse in prelaganje odgovornosti

Odstop ministra za gospodarstvo Stanka Stepišnika in zelo nejasen položaj ministra za infrastrukturo Sama Omerzela že mejita na farsu: prvi je kot minister blagoslovil

javni razpis, na katerem je podjetje Emo orodjarina, v katerem je sam med delničarji, prejelo 350 tisoč evrov sredstev in pred kratkim ponovno

Alenka Brašutek in Stanko Stepišnik

kandidiralo za drug razpis. Zaradi "higijene" (ali bolje medijske odmevnosti primera) so strankarski in vladni kolegi ministra odstopili (formalno je sicer odstopil sam). Farsa je dosegla višek le nekaj dni pozneje, ko so mediji razkrili podobno zgodbo, v kateri je glavno vlogo igral minister za infrastrukturo Samo Omerzel: bil je tik pred tem, da podpiše pogod-

bo z državno družbo za upravljanje avtocest Dars. Zgodba je prišla na dan nekoliko prezgodaj, Omerzel pogodbe ni uspel (še) podpisati. To bi mu lahko rešilo ministrsko kariero: odkar je novica prišla v javnost, je namreč podjetnik Omerzel začel zatrajevati, da se pogodbi z Darsom odpoveduje.

Nekoliko drugačni sta zgodbi drugih dveh odstopov: minister za zdravje Tomaž Gantar, ki je spadal v kvoto Desusa, je svoj odstop pojasnil z nezmožnostjo izpeljave nujnih sprememb zdravstvenega sistema. Skratka, Gantar je javnosti posredoval sporočilo: preveč je parcialnih političnih interesov, da bi lahko izpeljal svoje zamisli. Preveč je pritiskov, ki so si med seboj nasprotni. Situacija je popolnoma blokirana, nemogoče je iti v kakršnokoli smer. Blokada je popolna. Dejstva so znana: javna zdravstvena blagajna je že dalj časa v minusu, sredstev ni dovolj oziroma razpisnosti je preveč. Interventnega zakona, ki bi moral to stanje urediti, po Gantarjevem mnenju ni mogoče uskladiti niti na ravni koalicijske: na tak način naj bi bila

Kratke

Lokev / Prireditev v spomin na Virgila Ščeka

Krajevna skupnost Lokve ob 65. obletnici smrti slovenskega duhovnika, krščanskega socialca, politika, narodnega buditelja in kulturnega delavca Virgila Ščeka vabi na spominsko prireditev "Trdno verujem, kar me je mati učila", ki bo v soboto, 7. decembra 2013, ob 17. uri v dvorani Kulturnega doma v Lokvi.

Program povezuje Aleksandra Čehovin in Matej Gruden, glasbeni aranžma in harmonika Miran Pečenik iz TPPZ "Pinko Tomažič". Na prireditvi v režiji in po scenariju Aleksandre Čehovin bo zapel MPZ Tabor iz Lokve, asistentka režije je bila Radha Nadlišek; zvočni zapisi: RAI Radio Trst A; tehnična izvedba: Miran Pečenik.

Računsko sodišče in policija s sporazumom za večje sodelovanje pri pregonu korupcije

Računsko sodišče pri svojem delu zaznava različne, tudi hujše oblike nepravilnosti porabe javnih sredstev ter sume kaznivih ravnanj oškodovanja javnih sredstev in korupcije, je za Slovensko tiskovno agencijo pojasnil predsednik sodišča Tomaž Vesel. Kot je napovedal, so s policijo podpisali sporazum za okrepljeno sodelovanje pri pregonu tovrstnih dejanj. Ob tem Vesel poudarja, da nepravilnosti in kazniva dejanja na tem

področju obravnavajo organi pregona. Če torej računsko sodišče oceni, da so podani razlogi za sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, o tem dosledno obvešča pristojne organe. "Žal ugotavljamo, da se stanje na tem področju ni bistveno spremenilo na bolje, kljub temu pa

se ne velja predati občutkom nemoči", je dodal. Računsko sodišče in policija sta podpisala sporazum o sodelovanju, ki bo omogočal okrepljeno sodelovanje, pa tudi izmenjavo informacij in medsebojno izobraževanje. Slovenija je sicer na lestvici indeksa zaznave korupcije v javnem sektorju v primerjavi z lanskim letom zdrsnila za šest mest, s 37. na 43. mesto med 177 državami, kažejo podatki Transparency International. Lani je dobila oceno 61, pri čemer 100 pomeni, da v državi ni korupcije, letos pa je ocena še nižja - 57.

Slovenski 15-letniki boljši v matematični, slabši pa v bralni pismenosti

Mednarodna raziskava PISA 2012 je pokazala, da so slovenski 15-letniki v matematični in naravoslovni pismenosti boljši od povprečja vrstnikov iz držav OECD. Slabši od povprečja pa so v bralni pismenosti. Po besedah ministra za izobraževanje Jerneja Pikala rezultati kažejo, da smo med 20 najboljšimi državami na svetu, a bo treba še delati. Rezultati so po besedah ministra dobri, ni pa to po njegovem čas, da bi se pad njimi naslajali, "ampak je čas za delo". Povedal je, da bodo rezultate v prihodnje podrobneje analizirali, nato pa sprejeli potrebne ukrepe.

zdravstvena reforma neizvedljiva. Posledica vsega tega je bil nepreklicni odstop z mesta ministra. V tem kontekstu je treba nujno omeniti tudi Tomaža Kuntariča, predsednika uprave Slovenske odškodninske družbe (Sod), ki upravlja z državnimi deleži v podjetjih. Vprašanje upravljanja Soda je v teh mesecih posebej pomembno zaradi sočasnega postopka ustanavljanja državnega holdinga. V procesu prodajanja deležev v državnih podjetjih bi namreč moralo iti vse državno premoženje pod okrilje novoustanovljenega Slovenskega državnega holdinga (SDH). Proces prehajanja iz ene agencije v drugo je posebej delikaten: v prvi vrsti gre tukaj omeniti prenos premoženja Soda, ki je najbolj obsežno. Kljub temu da je bilo neformalno dogovorjeno, da bo Kuntarič ostal na svojem mestu do polne uveljavitve SDH, je njegov odstop prišel predčasno: tako se je ustvaril upravljalni vakuum ravno v najpomembnejši fazi. Interpretacij, kako je dejansko prišlo do tega odstopa, je sicer več: tudi zaradi sporov znotraj koalicije glede upravljalških vprašanj med SD (Kuntarič velja za človeka, ki je bliže tej stranki) in Pozitivno Slovenijo.

Pod črto

Kaj naj zapišemo pod črto? Množični odstop senata BPK, ki se je zgodil pred dobrim

tednom, je torej samo zadnji v vrsti odstopov. Ob vseh teh odstopih se pojavlja pomembno vprašanje: ali se vodilni kadri v Sloveniji sploh zavedajo pomena pojma odgovornosti? Če bi moral biti odstop tisto nevsakdanje dejanje, s katerim se javnost opozarja na izrazite težave pri urejanju in upravljanju določenega področja, pa dosega množični odstopi vsepovprek čisto nasprotni učinek in spominjajo prej na farsu. V prvih primerih (Stepišnik in Omerzel) se namreč javnost upravičeno sprašuje, ali so ministri pojem odgovornosti zamenjali s pojmom zasebnega interesa, v ostalih (Gantar, Kuntarič, KPK) pa se ustvarja vtis o odgovornosti z "rokom zapadlosti". V trenutku, ko je situacija posebej težavna, je vselej na razpolago karta odstopa: splošno načelo, da se vodilni kadri imenujejo na vodilna mesta ravno zaradi odgovornosti, ki jo bodo morali prevzemati, doživi v teh primerih farsični preobrat v smislu: "Pa naj kdo drug rešuje namesto mene, ker se zaradi prevelikih pritiskov moje zamisli ne uresničujejo". In na tej točki postane paradoks še najbolj očiten: na vodilna mesta so ljudje postavljeni zato, da sprejemajo odgovornosti, v javnosti pa se ustvarja vtis, da ravno ti državni funkcionarji potem od odgovornosti bežijo.

Andrej Černič

V vodiču Bibenda 2014

Nagrajenih je več vinskih sort iz Brd in s Krasa

V svetu vinogradništva je september čas trgatve, čas, ko grozdje na trti dozori. Vestni kmetje ga znajo ob pravem trenutku potrgati in iz njega iztisniti sladke mošt, s kate-

primernejše okusiti. Obče znano je, da človeku ni vseeno, kakšno vino spremlja njegove obede, in prav zaradi tega je pomembna uvrstitev v vodiče. Omemba vinske sorte in

je, da so se na tem pomembnem dogodku odlično uvrstila vina iz dežele FJK; med temi je več naših slovenskih vinarjev iz Brd in s Krasa. Naj pri tem omenimo, da se je za vključitev v vodič Bibenda potegovalo več kot 20.000 vrst vina iz cele Italije, ki so jih njihovi pridelovalci prijavili meseca maja. Sledili sta pokušnja in selekcija, po kateri se je v finale prebilo 900 vrst vina. Najvišjo nagrado t. i. "5 grozdov" je prejelo 520 izvrstnih sort vina, med katerimi najdemo kar nekaj vin naših briških in kraških vinarjev: souvignon 2012 kmetije Fiegl z Oslava, Torošev beli pinot 2012 iz Krmína, chardonnay izbor "La Bora" 2005 kraškega vinarja Edija Kanteta, beli Collio 2012 krmínske kmetije Keber, Prulke 2012 kmetije Zidarich, Klin rezerva 2009 vinogradnika Silvana Primožiča ter zlato rebulo 2009 Damjana Podveršiča. Še več jih je bilo takih, ki so dobili nekoliko nižjo oceno. Na splošno so se zelo dobro odrezali vinogradniki konzorcija Collio, saj predstavljajo skoraj 30% vseh nagrajencev. To je seveda dobra potnica za nadaljevanje uspešnega dela, ki že nekaj let dobiva priznanja v Italiji in po svetu ter potrjuje za vložen trud in prizadevanje. Obenem je to tudi pomembna promocija celotnega našega prostora, ki poleg izvrstnih vin lahko ponuja še marsikaj.

Juč

rim napolnijo sode v kletih. Takrat se leto zasuka že v oktober, ko je treba poskrbeti, da se iz motnega mošta počasi izbistri vino, ki bo čez približno leto dni najprej romalo v steklenico in nato prijetno spremljalo bolj ali manj slavnostna kosila in večerje. Da nam je lahko izbira primerne vrste vina lažja, pa nastopi mesec november, ko različna vsedržavna združenja, ki obravnavajo svet kulinarike, gostinstva in turizma, predstavijo svoje vodiče, v katerih imajo pridelana vina ocenjena in nasvet, s katero jedjo jih je naj-

letine ter ocena postanejo pomembni dejavniki za uspeh vina, posledično pa tudi nezamisljiv dejavnik promocije območja, na katerem je tista vinska sorta in letina nastala. Med pomembnejšimi italijanskimi vodiči je gotovo tisti, za katerega izdajo vsako leto poskrbi vsedržavno združenje sommelierov ali vinskih svetovalcev Bibenda. Predstavitev vodiča in slavnostna večerja, na kateri so bila tudi nagrajena vina iz cele Italije, sta potekali v četrtek, 14. novembra, v Rimu. Razveseljiva novica

Koristna novost na Goriškem

Prvi slovenski koledar za slepe in slabovidne

V Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Nova Gorica so se odločili za izdelavo koledarja s povečanim tiskom in brajlico, ki je prilagojen tudi za slepe in slabovidne osebe in je dejansko prvi tovrstni koledar v Sloveniji.

Zamislili o pripravi posebnega koledarja, ki bi bil prilagojen tudi slabovidnim in slepim osebam, so tele v društvu že vse od likovne razstave ob 60-letnici društva, je na nedavni novinarski konferenci povedal predsednik društva Igor Miljavac. "Po šestih letih nam je to uspelo, koledar za leto 2014 pa bo namenjen tako slepim

kot tudi ostalim uporabnikom", je povedal Miljavac. Povedal je še, da so imeli veliko težav pri iskanju ustreznega tiskarja, ki je lahko natisnil koledar v brajlici. "Potrebovali smo kar pol leta, da smo ga našli.

Sonja Jež, Mirjam Šaver in Igor Miljavac

Všech mi je tudi, da smo zanj uporabili dela, ki so nastala na naših slikarskih delavnicah", je še povedal predsednik novogoriškega društva.

Pri izdelavi slik za koledar je sodelovalo osem članov društva. Izdajo koledarja je podprl Lions klub Nova Gorica. Podobne koledarje že izdajajo v tujini, slabovidna članica Sonja Jež jih je videla pri svoji prijateljici. "Zamislil o takem koledarju mi je bila všeč, zato sem o njej povedala Igorju Miljavcu, ki me je pri tem podprl. In tako je sedaj pred nami izdelek, za katerega smo ob pomoči mentorja likovnih delavnic Damjana Cvetka pripravili slike", je dodala. Natančne naklade koledarja še ne vedo, saj se bodo o njej s tiskarno dogovarjali glede na število prednaročil in povpraševanja. Po besedah Miljavca prva naročila že prihajajo, prvi izvodi pa bodo kupcem na voljo konec tega ali v začetku naslednjega meseca.

OŠJ. Abram Pevma / Obisk mame, hostese na letalu

Tam visoko nad oblaki

Tam visoko nad oblaki se zdi svet majhen, vse se zdi negibno, pomirjujoče, čeprav tam spodaj mrgoli življenje z vsemi težavami, skrbmi, srečo in veseljem.

V sklopu projekta *Srečanja s starši malo drugače* smo v torek, 19. novembra, na OŠ Josip Abram v Pevmi gostili hosteso, gospo Valentino Scrazzolo, ki je mamica enega naših učencev 2. r. Mali Filippo Porta je ponosno gledal na mamo hosteso, oblečeno v službeno modro zeleno uniformo, ki je s prepričljivim in privlačnim predavanjem popeljala naše male in velike učence in učiteljke na potovanje z letalom. Naj povem, da so učenci tudi sami preizkusili vlogo hostese na letalu in v raznih jezikih prebrali pozdrave, obvestila, navodila. Lepo je bilo, res lepo. Nekateri od njih so že potovali z letalom, drugi še ne.

Učenci 3. in 5. razreda so o tem srečanju takole zapisali.

Letalo, na katerem dela gospa Valentina, je dolgo 65m in visoko 20m, pelje čez 300 potnikov, napolnijo ga s 50.000 kg bencina. Pri letalih se gorivo meri s kg. Letalo leti tudi 900 - 1000 km na uro in leti visoko nad oblaki. Letalo je varno prevozno sredstvo, nevarno je lahko ob vzletu in pristanku, ko se dvigne in pristane. Najbolj varno je navadno med letom. Ob nesrečah se pogosto polomi na polovico, zato je najbolj varno sedeti zadaj. Leti z enim motorjem. Hostese skrbijo za dobro vzdušje in počutje potnikov v letalu, jim strežejo s hrano in pijačo, jim

pomagajo ob nevarnostih. Ga. Valentina nam je povedala, da so za letalo nevarne tudi ptice, ker jih toplota povleče v motor. V Ronkah imajo zato sokole, ki podijo ostale ptičke, sami pa ne marajo toplote, zato letijo daleč od letal; po nekaterih letališčih pa streljajo s topovi, da se ptice

masko. Pod sedeži pa so rešili pasovi, ki ščitijo potnike, če letalo stmoglavijo v morje. Hudo je, ko se mora letalo zaradi okvare takoj znižati in zato leti navpično. Piloti si takrat nataknejo posebno zaščitno masko s kisikom, ki jim pokriva cel obraz. Tudi potniki si morajo natakneti ma-

sko s kisikom, mnogim je slabo, imajo vrtočlavo, nekateri se onesvestijo, drugi spet nimajo reakcij zaradi strahu, zdijo se otrpli, velika večina pa se zateče v molitev. Tudi mama Valentina je doživela take trenutke in pravi, da je bilo res hudo. Izvedeli smo še, kako letalo pada in se trese ob neurjih in takrat s težavo pristane.

Hostesa nam je povedala, da bodo lete od januarja naprej kontrolirali sateliti, ki bodo

umaknejo.

Na letalu je tudi kuhinja. V tej je pred kratkim tudi zagorelo, in to prav, ko so leteli čez ocean. Na srečo so požar hitro pogasili. Povedala nam je, da to morajo storiti v treh minutah, drugače je prepozno, saj se v letalu takoj vse hitro vname. Takrat je bilo mamo Valentino malo strah, čeprav zelo rada leti in ljubi svoje delo. Gorivo Avio, ki je gorivo za letala, tankajo v krila in trebuh aviona. Pod letalom so kolesa, če se zgodi, da se pokvarijo ali se ne spustijo pravočasno in se ne odprejo, nastanejo lahko hude težave s pristankom in se lahko zgodi nesreča. Ob nevarnosti se morajo potniki na letališču spuščati iz letala po posebnih toboganih, če oklevajo, jih morajo hostese poriniti iz letala. Potniki imajo nad sedeži kisik, ob nevarnostih v zraku si morajo nadeti

letalom usmerjali pot, tako bodo zračne proge letal tekle v ravni črti, kar se sedaj težje dogaja. Tudi mi učenci smo postavljali vrsto vprašanj, zanimale so nas razdalje, lepota krajev, ki jih je gospa obiskala, navade potnikov, pa še in še ...no, izvedeli smo, da so Japonci najbolj točni pri vkrcanju, najmanj pa Italijani. Izvedeli smo še mnogo zanimivih in lepih stvari.

Po dveh urah se je končalo naše namišljeno potovanje z letalom. Šli smo skozi neurje, nevarnosti, leteli smo navpično, spustili smo se tudi po toboganu in spoznali smo, da je tam visoko nad oblaki nepopisno lepo, zato je leteti res pravljica.

Gospa Valentina Scrazzolo se pristočno zahvaljuje za čas, ki nam ga je odmerila, in za tako lepo predavanje.

-ja

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (5)

Odraslost

V odraslem obdobju, ki ga štejem od 30. leta naprej, se začne primarna energija, tj. priložna (prejeli smo jo ob rojstvu), manjšati oziroma vsak se rodi z določeno količino primarne energije, njen sedež pa je po kitajski tradicionalni medicini v ledvicah. V mladosti določen delež te energije zapravimo oziroma je niti nismo toliko prejeli ob samem rojstvu - in ravno v odraslem obdobju se začne oglašati ta primanjkljaj. Star pregovor pravi, da si polovico življenja zdravje kvarimo, polovico si ga pa popravljamo. In res je tako; v mladosti lahko jemo, kar hočemo, in ne nosimo nikakršnih posledic, po 30. ali 40. letu pa je zgodba čisto drugačna. Paziti moramo, kaj pojemo, saj nas hitro zapeče v želodcu, spanec ni več tako trden itd. Kako si lahko sami pomagamo? Eden od načinov je

kri, kar sibi srce, saj se ob črpanju goste krvi srce veliko prej utruji.

V takih primerih je priporočljivo jemanje koencima Q 10, ki - naturopatsko rečeno - dinamizira kri. Koencimu Q 10, ki ga lahko kupite v vsaki lekarni in zeliščni trgovini, pravijo tudi iskrica življenja, saj dejansko prisotvuje pri celicnem dihanju.

Koencim Q 10 je naravno prisoten v našem telesu, z leti in nepravilno prehrano pa se njegov delež manjša, izrazito ga nižajo statini, ki jih v veliki večini vsebujejo zdravila za srce

in ožilje. Ob jemanju teh zdravil moramo nujno uživati tudi koencim Q 10, saj ta dejansko izniči stranske učinke teh zdravil. Osemdesetim odstotkom boleznih srca in ožilja bi se lahko izognili, če bi reagirali dovolj zgodaj, torej z vnosom koencima Q 10 nekajkrat na leto po 40. letu starosti. Let-

ta so dognali ameriški in francoski zdravniki ob preučevanju vseh lastnosti koencima Q 10 kot naravnega antioksidanta. Dokazali so, da je smrtno nevarno, če nivo koencima Q 10 v našem telesu pade pod 75%.

Jemanje koencima Q 10 nima stranskih učinkov; le če kdo jemlje zdravila proti strjevanju krvi, se mora z osebnim zdravnikom posvetovati o količini koencima, ki ga sme vzeti. V ZDA je že ustaljena praksa, da kardiologi priporočajo koencim Q 10 vsem tistim pacientom, ki zaradi zdravstvenih težav jemljejo zdravila z vsebnostjo statinov.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glas. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. decembra, ob 14. uri.

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki in Mali polžek

“Eko-predstava” in ljubka zgodbica o prijateljstvu

Goriški vrtiljak, ki ga prireja Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice, ob pomoči SNG Nova Gorica, je svojim malim abonantom, sicer z rahlim zamikom zaradi tehničnih razlogov, spet postregel z dvema prikupnima predstavama, ki sta, kot se za otroške igre spodobi, vsebovali več kot en dragocen poučen, zelo uporaben poudatek.

V veliki dvorani KCLB so se v ponedeljek, 25. novembra 2013, na dveh jutranjih ponovitvah najprej zbrali učenci od drugega do petega razreda iz Šol goriškega in doberdobskega ravnateljstva, abonenti Velikega polžka. V goste je prišlo Gledališče Amanart s predstavo *Ločujem, planet rešujem*, kate- re avtorica je igralka in pisateljica Maja Gal Štormar. V njej nastopa s kolegom Gregorjem Gečem, s katerim v zadnjih letih ustvarjata uigrano igralsko dvojico.

Skupaj sta že predstavila uspešnici *Črkolandija* in *Ci fromanija*, ki so si jo ogledali tudi naši mali abonenti. K tema dvema kot tretji del didaktične trilogije spada tudi predstava *Ločujem, planet rešujem*, ki je “pravi priroč-

ter paziti na ogroženo zdravje našega planeta. Igra se dogaja na podstrešju, kamor je mama poslala Urbana in Galo, bratca in sestrico, da bi temeljito spravila vso šaro, ki se je tam nabrala. V podstrešnih postorih se seveda najde marsikaj; ob čiščenju se

igrata, izživata in presenečata drug drugega: s starimi, odvrenimi predmeti ustvarjata lutke in jih oživljata ter z njimi prirejata duhovite prizorčke. Tako se pojavijo biosmetnjak, ki se duši, ker je požrl veliko plastično vrečko in druge nevarne snovi, varčna žarnica-operna pevka Žarčivarči, ki je zelo ponosna na svojo inovativno svetlobo, stara žarnica, ki lahko le še plete, beli severni medved, ki mu je strašno vroče zaradi splošnega segrevanja zemlje, pa še stara, gr-

da babura, ki kuje zle misli na prepir in vojno. S fantazijo prepojenimi rekviziti igralca ustvarjata skrivnostno ozračje podstrešja in zraven z dinamično in duhovito igro, polno nepričakovanih preobratov nevsiljivo nasujeta cel kup vzgojnih drobtinic, ki male gledalce opozarjajo na ekološke probleme. Z izvirnimi lutkami pa otrokom prišepneta tudi, kako lahko iz odpadnih predmetov z bujno domišljijo lahko ustvarjajo kaj novega.

Res imenito zamišljena predstava, ki nudi kopico iztočnic za obravnavanje ekoloških vsebin med učnimi urami v razredu.

Abonenti Malega polžka, prvošolčki in malčki iz vrtcev, pa so doživeli svojo predstavo v torek, 26. novembra 2013, ko se je veliki odem KCLB spremenil v topel, varen medvedji brlog sredi zelenega gozda, ki so ga izvorno upodabljali bolj ali manj odprti, tudi narobe obrnjeni zeleni dežniki (scenografija Tomaž Štručl in Inti Šraj). Gledališče Koper je s svojim navihancem prikazalo ljubko predstavo *Mali medo*, ki jo je v verzih napisal režiser predstave Jaka Ivanc. V načrtih je imel režijo pravljice zgodbe Martina Wadella *Ti in*

jaz Mali medo – pred leti sta jo na odru SSG nežno odigrala Danijel Malalan in Vesna Pernarčič -, pa se je odločil, da napiše izviren tekst o prijateljstvu, ki ne pozna meja. Malega medveda, kot vse otroke, straši marsikaj; pred neznanimi šumi, ropoti in temo pa se počuti najbolj varnega v družbi svojega belega plišastega zajca. Včasih prav smešno neroden Veliki medo poučuje Malega, da so medvedu res prijatelji le medvedje, in mu zato skuša vsiliti plišastega medveda. To mu stalno vtepa v glavo, tudi med pripravljanim ozimnicem in čiščenjem brloga pred zimskim spanjem. A Mali medo, ki je v tem opravilu mnogo bolj spreten kot starejši medved, se ne vda kar tako. V sladko zimsko spanje se zazi-

blje v družbi svojega dragega prijatelja zajca in tako dokaže, da pravo prijateljstvo res ne pozna telesnih razlik, značajskih in drugih pregrad.

V ta dva privlačna kosmatinca sta se z otroškim srcem, razigrano in neobremenjeno preobrazila Gorazd Žilavec kot Veliki medo in Gašper Jarni kot Mali medo. Ljubko sta v svojih mehkih kožuhih, ki sta jima po “medvedje” smešno odebelila telesi, malčkom prikazala in povedala veliko malih resnic, želja in izkušenj, ki si jih otrok nabira na vsakdanji raziskovalni poti, na kateri počasi odrasča. Obe predstavi so otroci pozornostno spremljali in se sproščeno odzivali na smešne trenutke in s tem pokazali, da so ob gledanju zelo uživali.

Iva Koršič

Lutka iz predstave *Ločujem, planet rešujem*Prizor iz predstave *Mali medo*

Nujno je treba nekaj narediti!

“Primarna” vloga Stadiona 1. maja

Našo javnost je zadnje dni zbudila napoved predsednika Športnega združenja Bor Igorja Kocijančiča, da odbor osrednje slovenske športne ustanove v tržaškem mestnem središču resno razmišlja, da bi kot upravitelj športnega središča pri Sv. Ivanu moralo 31. decembra zapreti Stadion 1. maja. Kocijančič je razlagal, da uprava objekta, ki je tudi solastnik nepremičnine kot član družbe SIS (Societa Impianti Sportivi), že deset let ne prejema nobenih javnih prispevkov za športni center. Izjema je bilo 40 tisoč evrov, ki jih je v dveh obdobjih SZ Bor prejelo iz Slovenije. Samo da je odprt in deluje, Stadion letno požre 50 tisoč evrov, da ne govorimo o stroških za sodelavce (stalno zaposlenih ni, so pa številne osebe, ki jim je honorar na Prvem maju predstavljal pomemben vir dohodka) in sploh za aktivnost sekcij (košarka, odbojka, ritmična gimnastika, plavanje, Športna šola), komercialnih dejavnosti (fitness, društveni bar, rekreacija, razni tečajji) in soupravitelja, Kulturnega društva Slavko Škamperle. Nadzorniki so po temeljitem pregledu računov predsedniku svetovali, naj središče čim prej zapre, saj postaja v dotrajanih prostorih vse bolj vprašljiva varnost uporabnikov, ob tem, da se – čim čas mineva – primanjkljaj večja. Ker vsi tega ne vedo in tudi ni samo po sebi umevno, naj dodamo, da sekcije plačujejo ure uporabe telovadnic, sicer po politični ceni. Vodstvo združenja trdi, da je edina rešitev za preživetje Stadiona 1. maja vključitev SZ Bor v seznam primarnih organizacij slovenske manjšine,

ki računajo na reden priliv prispevkov. Hud udarec je za odbor predstavljal razplet nedavne seje deželne posvetovalne komisije za slovensko narodno skupnost, na kateri prošnje Bora (tako kot drugih kandidatov) sploh niso obravnavali. Novi predsednik

Igor Kocijančič

komisije, deželni odbornik za kulturo, šport, solidarnost in manjšinska vprašanja Gianni Torrenti je dejal, da je primarnih ustanov že preveč, predlagal je, da se sistem financiranja naše skupnosti sploh reformira, drugačna (skrčena) pa naj bo tudi slika same družine primarnih. Skratka, za Bor ostaja rešilna bilka objava teh napovedanih sprememb, ob tem, da so s svojim razvojnim načrtom za Prvi maj člani uprave, kot se zdi, zaman romali tudi v Ljubljano. Zadnje dni so po sestanku s sekcijami in uporabniki ter športno organizacijo in ostalima dvema krovnikoma organizacijama manjšine vsaj zamrznilo odločitev o zaprtju objekta, če pa ne bo prišlo do celovite oziroma sistemske rešitve, bo ta usodni korak spet aktualen

že junija ob koncu sezone in šolskega leta. V javnosti se je v teh kočljivih dneh zvrstilo že več pozivov. Povedano je bilo, da je Stadion pomemben, ker v njem vadijo predšolski otroci in poteka v dopoldanskem času pouk telesne vzgoje glavnine

slovenskih višjih srednjih šol na Tržaškem. Center je pomemben prav zaradi bližine Šol in ker je dejansko edina tovrstna postojanka Slovencev v mestu. Zagotovo ni bilo dovolj poudarjeno, da gre za obstoj slovenske narodne skupnosti v mestu, na sivem območju, kjer sta preživetje in delovanje težja kot na Krasu in v Bregu. Roko na srce, če ni to žarišče, ki ga mora sistem manjšina tako ali drugače rešiti, potem res ne vemo, katere naj bi bile prioritete. Ne da bi nikomur želeli ničesar odvzeti, menda Stadion 1.

maj (oziroma SZ Bor kot upravitelj in prosilec) ni manj primarna (dobesedno) ustanova Slovencev v Italiji kot katere druga, ki danes uživa mesto na spisku. Središču kaže dati možnost, da najprej preživi, nato ob primerni sodobni razvojni viziji okrepi svojo ponudbo in da se medtem sproti – z zagotovljenimi sredstvi – polagoma vsako leto popravi del oploplja, ki danes dobesedno razpada in se kruši. Od leta 1995, ko so Prvi maj rešili po zaslugi ljudske nabirke, pravih vzdrževalnih posegov namreč dejansko ni bilo. Skratka, to je trenutek, ko se morajo tisti, ki odločajo, zavzeti za problem in nekaj storiti, da zgodovinskega centra (in še veliko več) ne izgubimo za vedno.

HC

AMO SNG NOVA GORICA Premiera: Mama, kaj si rekla?

Živahna spevoigra z realističnim pogledom na življenje

Ob uradni sezoni Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v njegovem zatišju, se že 36 let vsako leto vije nič manj pomembna sezona Amaterskega mladinskega odra (AMO), ki ga z nezmanjšano energijo in vznesenostjo že od ustanovitve dalje vodi in umetniško usmerja režiser, mentor in pedagog Emil Aberšek. V AMO se zbirajo mladi, ki jim je gledališče še posebno blizu, da bi v družbi vrstnikov in s tehtno podkovanim vodjo odkrivali zakonitosti gledališke umetnosti, njene svetle in manj svetle strani. Ob gledaliških tekstih lahko izpovedujejo, kar jim najbolj leži na duši, in razmišljajo o svetu in družbi, v kateri jim je dano živeti in ki gotovo ni taka, kot bi sami želeli, da bi bila. Vsako leto ta svoja čutenja prelijejo v izvorno dramsko delo, ki ga ponudijo v pogled širši publiki. Tako je bilo tudi letos, ko je v sredo, 20. novembra 2013, pod večer, na velikem odru SNG Nova Gorica trinajst navdušenih igralcev uprizorilo spevoigro - namenoma so ji dali slovenski predznak namesto tuje zvenečega musicala - *Mama, kaj si rekla?* Predstava, ki jo vseskozi spremlja izvorna glasba Mateja Petejana, dolgotrajnega sodelavca AMO, je izšla izpod “družbenokritičnega” peresa režiserja Emila Aberška in ima nekakšen uvodni okvir, v katerem se nastopajoči menijo, kakšna naj bo sploh njihova igra. Složni so, da mora ob koncu predstave prizora stati vprašanje: *Mama, kaj si rekla?* Odgovor pa je vedno: *Za umret!* Aberšek, ki je v teh dolgih letih temeljito spoznal želje

mladih in njihove stiske, je spet odlično stkal predstavo, v katero je strnil pogled mladih na življenje. Pod drobnogled je postavil obnašanje in odnos odraslih do otroka, od njegovega rojstva, ko ga vsi ujčkajo, ker je “luštan”, priden; takrat ugibajo, komu je najbolj podoben. Ko pa se ob začetku najstniške dobe pojavljajo trmoglavljena in upori, se vsi osupli vprašujejo: Le po kom se je vrgel ta otrok? Ne spominjajo se več, kako so se tudi sami upirali avtoriteti staršev in si želeli delček svobode ob iskanju sebe in smisla svojega življenja.

Mladostniška čustva se prelivajo v igranem delu in songih, novih in tistih, ki so žlahtnili že nekatere pretekle uprizoritve AMO, saj je ta spevoigra *Mama, kaj si rekla?* nekaj povzete prehojene poti, po kateri je ta generacija mladih igralcev stopala v zadnjih letih. Aberšek je želel zaokrožiti neko obdobje, v katerem so obdelovali določene tematike in z njimi kritično pogledali okrog sebe. Tudi v tej predstavi je marsikatera ostra puščica naperjena proti dogajanju v družbi, politiki, pa televizijskim izborom, ki vsepovsod vsiljujejo “kuharske oddaje”. S svojim odrskim izvajanjem so izrazito podrezali v vsakdanje življenje in brez dlake na jeziku tudi pošteno okračili vse, kar jih tare, in se obregnili ob domovino Slovenijo in združeno Evropo, ki je na tako majavih tleh, da se ob koncu predstave vsi njeni simboli sesujejo! Igralci so dokazali, da se znajo disciplinirano soočiti z odrskimi pravili in da sproščeno obvladajo govorno besedo, petje in plesne ko-

rake, ki jih je zanje pripravila Sara Kenda. Zakrinkani z grotesknimi maskami Polone Žbogar so lahko podoživeli in z več kot kančkom ironije prikazali tudi like odraslih oz. starejših nastopajočih dramskih oseb. Vse je izvenelo kot zdrava kritika “družbenega reda”, v katerem je večkrat kar precej nereda. Aberšek je to zadnjo predstavo, ki mu je scenosko podoba dal Žiga Aberšek – na levi strani odra so stali simboli Evrope in stoli, na desni pa funkcionalni zastoreček z za njim stoječo nekakšno gledališko garderobo – ustvaril po “meri”, tako da so vsi, ki sodelujejo pri AMO, soudeleženi v njej.

Predstava je doživela bučno ploskanje polne dvorane, v kateri je bilo veliko mladih obrazov, pa tudi manj mladih. Tudi odrasla publika se lahko ob tej uprizoritvi zamisli, saj iz nje izve, kako današnja mladina sploh ni brezbrizna do dogajanja v družbi in svetu. Poleg imenovanih sta pri predstavi sodelovali še kostumografinja Eva Tomašević Barič in asistentka režiserja Andrijana Boškoka Batič. V različne vloge so se radoživo vživeli Anuša Kodolja, ki se je – kot sicer zmeraj – imenitno znašla od vloge dojenčka do najstniško upornega dekleta, Katarina Černe, Klemen Breznik, Ana Kolenc, Martin Mlakar (v nekaterih njegovih gestah smo uzrli očeta Iztoka), Hana Markočič, Jani Kodre, Sebastian Furlani, Ana Školaris, Barbara Skočaj, Ana Marija Belinger, Lora Stefanova in Eva Mavrič.

Vsi si zaslužijo le pohvalne besede!

JK

Štandrež / Pestro praznovanje župnijskega zavetnika sv. Andreja ap.

Letošnji dobitnik nagrade Klas je Božidar Tabaj

Praznovanje štandreškega zavetnika sv. Andreja ap. je potekalo zelo slovesno in doživeto. Začelo se je s sobotno sveto mašo, 30. novembra, na godovni dan svetnika; daroval jo je g. Renato Podveršič. Še slovesnejše je bilo nedeljsko bogo-

me pa vrednote družine, vere in morale. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, študij pa je nadaljeval v Gorici. Ljubezen do domače zemlje je izkazoval že v mladih letih, ko je po poklicnem delu rad pomagal staršem pri kmečkih opravilih. To dela še

in priznanja za posamezne vloge v različnih predstavah. Najprestižnejši pa sta Nagrada sklada Staneta Severja za leto 1999, ki jo je prejel skupaj z Majdo Zavadlav za izjemne dosežke na ljubiteljskem dramskem področju, in prva nagrada za najboljšo predstavo iz vse Slovenije in zamejstva na Linhartovem srečanju v Šoštanju l. 2004 z igro Stara garda.

Je pobudnik uspešnih gledaliških abonmajev, ki so v župnijski dvorani Anton Gregorčič. Sodeloval je pri več operetah, ki jih je Zveza slovenske katoliške prosvete postavila na oder Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Goriški župan Romoli izročja Klas Božidarju Tabaju

ci na razpolago knjige Goriške Mohorjeve družbe.

Ves teden pred praznovanjem sv. Andreja se je v Štandrežu zvrstilo več pobud, pri katerih so sodelovali župnija, Prosvetno društvo Štandrež in skultura 2001.

Skrivnosti ljubiteljev umetnosti Tak naslov nosi bogata razstava, ki so jo v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič

v Štandrežu pripravili člani Rezbarsko, intarzijsko in restavratorskega društva Solkan. Svoja dela predstavlja 24 ustvarjalcev iz novogoriškega in goriškega prostora. Odprtje razstave je bilo 28. novembra. Dela bodo na ogled do 6. decembra od 17. do 19. ure. Razstava je vredna ogleda, saj je izredno bogata z lepo izdelanimi predmeti, predvsem iz lesa.

Otvoritveni večer, ki se ga je udeležilo lepo število ljubiteljev likovne in kiparske umetnosti, je začel štandreški otroški zborček, ki ga je za to priložnost vodila Daniela Puja, na harmoniko ga je spremljal Martin Marussi. Umetnike je pozdravil župnik Karel Bolčina in jim čestital za tako dovršena dela. Predsednik društva Joško Markič je povedal, da je društvo nastalo leta 2002 na pobudo skupine ljubiteljev ustvarjanja v lesu. Namen ustanovitve je bil povezovanje vseh, ki jih

privlačuje toplina lesa in si želijo družiti se in sodelovati med seboj. Društvo je nastalo v Solkanu, ker ima ta kraj stoletno tradicijo mizarstva, ki jo skuša društvo s svojim delovanjem ohranjati kot pomembno kulturno dediščino. Razstavo je predstavil Rajko Gorjan. Na odprtju so sodelovale še ženska plesna skupina Ajda in kitaristke. Večer je povezoval in prevajal Saša Quinzi. Udeležencem so ponudili kavo, skuhano po starem, "samo s koforjo, samo da je".

Odprtje in blagoslov novega sedeža dekanije Karitas

Ob praznovanju sv. Andreja je bilo 29. novembra tudi odprtje za blagoslovom novega sedeža štandreške dekanije Karitas. Novi sedež je v ulici Anton Gregorčič št. 27. Gre za obširne poslovne prostore, ki jih je dal v najem podjetnik Marjan Stibilj. Kot je povedal župnik Karel Bolčina, dosedanjí prostori v ulici sv. Mihaela, zraven župnišča, niso več uporabni in potrebujejo temeljita obnovitvena dela, ki se bodo kmalu začela. Novi prostori so torej časni. Zahvalil se je vsem prostovoljkam in prostovoljcem, ki skrbijo, da zbirajo hrano, obleko, obutev in drugo za ljudi, ki si ne morejo privoščiti niti osnovnih potrebščin za preživetje. In teh je, tudi zaradi splošne krize, vsak dan več.

Na odprtju je spregovorila tudi gospa Jožica Ličen iz koprške Karitas in se zavzela za večje sodelovanje med ustanovami, ki skrbijo za najpotrebnejše. Blagoslov novega sedeža je opravil ravnatelj goriške škofijske Karitas Paolo Zuttion. Joana Nanut se je vsem zahvalila za udeležbo in jih povabila, naj še nadalje sodelujejo pri pobudah Karitas. Sedež je odprt vsak petek.

DP

Razstava rezbarskih izdelkov

služje, ki ga je vodil nadškof Alojz Uran ob somaševanju msgr. Oskarja Simčiča in župnika Karla Bolčina. Med sveto mašo se je Saša Quinzi v imenu župnijske skupnosti zahvalil župniku Bolčini za dvajsetletno dušnopastirsko delo v štandreški fari. Martina Nanut mu je izročila priložnostno darilo. Čestitkam in zahvali se je pridružil tudi nadškof, župnik pa je bil presenečen nad izrazi hvaležnosti za svoje delo v korist skupnosti. Ob koncu maše je nadškof še blagoslovil številne adventne venčke, ki so jih izdelali otroci in posebni adventni delavnici v župnijskem parku. Obe sveti maši je obogatil cerkveni zbor z zbranim petjem pod vodstvom Tiziane Zavadlav. Na orgle je zbor spremljal Silvan Zavadlav.

Sv. maši je na trgu pred cerkvijo sledilo podeljevanje priznanja Klas 2013, ki ga je letos prejel Božidar Tabaj. Božidar Tabaj se je rodil 20. aprila 1946 na Pilošču v Štandrežu. Pri starših je Božidar oziroma Božo, kot ga vsi poznamo, prejel prve in najpomembnejše življenjske napotke. Od očeta ljubezen do slovenskega jezika, domače zemlje, vaške skupnosti in naše kulturne tradicije, od ma-

danes, saj se drži načela, da zemljo ljubimo in obdelujemo. Božo je od ustanovitve aktiven član stranke Slovenska skupnost. Bil je član prvega štandreškega rajonskega sveta in dva mandata tudi predsednik. Pod njegovim predsedovanjem so se začele nekatere pobude, ki so postale tradicionalne: dan miru, poletno središče, srečanja za starejše vaščane, dobrodelna baklada. Vaške probleme pozorno spremlja tudi kot goriški občinski svetovalec že štiri mandate. Dokler so mu glasilke dovoljevale, je bil navdušen in aktiven dolgoleten pevec mešanega zbora društva Štandrež in cerkvenega zbora. Za večletno delovanje na pevskem področju je prejel zlato Gallusovo značko. Več let je član odbora Prosvetnega društva Štandrež.

Najbolj pa ga veseli dramska dejavnost. Pod njegovim mentorstvom je štandreška dramska skupina dosegla vrhunske dosežke. Uspešno je odigral skoraj 100 vlog. Nekaj predstav je tudi režiral. S skupino je nastopal na raznih odrih naše dežele, skoraj po vsej Sloveniji, pri Slovencih na Koroškem, Hrvaškem, Madžarskem, v Parizu, Rimu in ZDA. Prejel je številne nagrade

Odprtje novega sedeža dekanije Karitas

Pri svojem delu se drži Gregorčičevega načela: "Ne kar vele-va mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan". To z drugimi besedami pomeni, da bo s svojimi prizadevanji še naprej aktivno deloval. Želimo mu še veliko ustvarjalnega navdušenja in lepih uspehov.

Priznanje Klas 2013 mu je izročil goriški župan Ettore Romoli in se mu zahvalil za vztrajno delo v goriškem občinskem svetu. Prisotna sta bila tudi župan iz občine Miren-Kostanjevica Martin Marušič in goriški občinski svetnik Walter Bandelj. O njegovem delu sta spregovorili Vanja Bastiani in Daniela Puja. Predsednik skulture 2001 Marjan Breščak je prebral utemeljitev priznanja. Na trgu so bile na posebni stojni-

V župnijski dvorani v Štandrežu Predstavitev knjige o Antonu Gregorčiču

V prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu so 26. novembra spregovorili o knjigi, ki jo je letos izdala Goriška Mohorjeva družba. Gre za politično biografijo o dr. Antonu Gregorčiču, ki se je rodil leta 1852, umrl pa leta 1925. Bil je duhovnik in prvi slovenski poklicni politik na Goriškem, dolgoletni deželni in državni poslanec ter namestnik deželnega glavarja. Največ zaslug pa

ima na šolskem področju, saj je v Gorici zgradil številna šolska poslopja, v katerih so imele svoje prostore razne slovenske

Foto DP

šole. Gre za osebnost, ki je sooblikovala politično življenje na Goriškem v obdobju od leta 1885 vse do prve svetovne vojne.

Temeljito raziskavo o razvejenem delu Antona Gregorčiča je opravil prof. Peter Stres, ki je obsežno in dragoceno publikacijo tudi predstavil. Uvodne besede knjigi na pot je prispeval zgodovinar prof. Peter Černic. Avtorja knjige je predstavil Damjan Paulin, ki se je z njim tudi pogovarjal o tem izredno zaslužnem borcu za slovenske pravice. Dr. Anton Gregorčič je pokopan na štandreškem pokopališču, kjer so mu postavili mogočen nagrobni spomenik na najvidnejšem mestu v središču pokopališča. Po njem je poimenovana župnijska dvorana v

Štandrežu in ulica, ki iz Štandreža pelje proti Sovodnjam in je ena najdaljših ulic s številnimi obrtniškimi delavnicami in privatnimi stanovanji.

Peta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici Srce naj bo polno ljubezni!

Zadnja pravljica urica iz prvega sklopa petih srečanj, ki jih za najmlajše "bralce" pripravlja Feiglova knjižnica v Gorici, je v ponedeljek, 25. novembra 2013, priklicala v mladinsko sobo okrog trideset, v glavnem predšolskih malčkov, ki so radovedno pričakovali njen začetek. Tokratni pravljica dogodek je bil mnogo bolj bogat. Razgibalo ga je namreč gostovanje mladinske ljubiteljske gledališke skupine O'Klape, ki deluje pod okriljem Skupnosti družin Sončnica in je v treh letih svojega obstoja ničkolikokrat razveselila otroke po naših dvorinah in vrtcih ter dobila priznanja za svoje delo, nazadnje je prejela prvo nagrado v Mladinski kategoriji na letošnjem 10. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah za predstavo *Štirje Fantje muzikantje* v režiji Franka Žerjela, režiserja, ki zavzeto in zvesto vodi mlade igralce že od ustanovitve skupine. Prav to predstavo je O'Klape prikazala na enem od srečanj s pravljico v Feiglovi knjižnici letos marca. V letošnji sezoni pa v času, ko je v ozračju že čuti bližajoče se božične praznike, ki jih otroci nestrno pričakujejo, se je v mladinski sobi pod budnim "nadzorom" Katerine Ferletič, neutrudne mentorice, predstavila z mestoma zelo poetično uprizoritvijo *Trije dobri možje in Ljubezen* avtorice Helene Kraljič. Tudi tokrat je režijo podpisal Franko Žerjal, ki

je tankočutno poudaril lirčne vsebinske trenutke. Glavna protagonistka v igrici je Ljubezen, ki se predstavlja v obliki velikega nežnega srca. Žalostna je, ker ljudje ob božičnih praznikih mislijo le na potrošniške nakupe,

darle zedinijo, saj se zavejo, da vsi trije imajo radi otroke. To pa je tisto, ki jih združuje. Imejmo se ob teh lepih praznikih radi in si medsebojno podarjamo ljubezno, to je sporočilo te drobne predstave, ki so jo spet prepričljivi-

na potovanja, bele tedne, dragocena darila ... Pozabljajo pa, da je najpomembnejše to, da prijatelju, znanцу, sočloveku pač ponudimo ljubeznivo besedo in prijateljski stisk roke. Srce, polno ljubezni, to je najlepši dar! V igrici se sv. Miklavž, Dedek Mraz in Božiček pričakajo, kdo je najbolj pomemben, a se ob koncu ven-

vo oživili pridni igralci O'Klape (Sanja Vogrič - kot vselej izvrstna pripravedovalka, Veronika Winkler, Mojca Pintar, Marta Fajt, Katja Terčič, Tadej Pahor, Mitja Pahor, Manuel Persoglia, Simon Čavdek) z odločno in energično Katerino Ferletič. Prikupna igrica se predstavlja v tehniki senčnega gledališča, lepo prepletena z lutkovnimi trenutki in igralskim deležem. Vse se dogaja za prosojno tančico malega odra; igra luči daje vsemu dogajanju lirčni nadih. Mali gledalci, ki jih je pred predstavo nagovorila knjižničarka Luisa Gerget, so očarani spremljali dogajanje in ob koncu veselo zaploskali nastopajočim; le-ti pa so prejeli tudi knjižni dar.

IK